The Latvian Newspaper for Canada and U. S. A.
Published twice weekly by the Latvian Relief Society of Canada "Daugavas Vanagi"
Business Office: 491 College St.,
Editor-in-Chief: ALFRĒDS VINČELS
Toronto 4, Ontario, Canada
Telephones: 921-7121; 368-3239
United States Editorial Offices:
New York: Editor — V. Irbe,
4035 Rombouts Ave, Bronx N. Y. 10466, U.S.A.
Chicago: Editor — D. Vallena,
648 South 23rd Ave., Bellwood, Ill.,
60104, U. S. A.
WEDNESDAY, APRIL 6, 1966.

LATVIJA AMERIKĀ

28. N-RS. TREŠDIENA, 1966. G. 6. APRĪLIS 16. GADS

AUTHORIZED AS SECOND CLASS MAIL BY THE POST OFFICE DEPARTMENT OTTAWA AND FOR PAYMENT OF POSTAGE IN CASH

Latviešu laikraksts Amerikā
Iznāk divas reizes nedēļā — trešdienās un sestdienās. Izdevējs — Latviešu apgādes biedrība Kanadā „Daugavas Vanagi"
ATB. REDAKTORS: ALFRĒDS VINČELS
Redakcija un kantoris: 491 College St., Toronto 4, Ontario, Canada
Tālruņi: 368-3239 (redakcijai) un 921-7121 (kantorim)
Redaktora tālrunis vakaros — 531-4533
Ņujorkas redakcijas vadītājs V. IRBE
4035 Rombouts Ave, Bronx N. Y. 10466, U.S.A.
Tālrunis 994-7917
Čikāgas redakcijas vadītāja D. VALLENA
648 South 23rd Ave, Bellwood, Ill., 60104. U. S. A
tālrunis 544-4278

BATUN uzdevumi un darbības veids

MŪSU LĪDZSTRĀDNIEKA SARUNA AR JAUNĀS BALTIEŠU ORGANIZĀCIJAS VALDES PRIEKŠSĒDI NORBERTU TREPŠU

Mūsu laikrakstā jau ziņots, ka no iniciātoru grupas, kas pag. gada 13. novembrī organizēja masu demonstrāciju Ņujorkā Baltijas valstu nebrīvības atgādināšanai, izveidojusies pastāvīga organizācija Baltic Appeal to the United Nations, saīsinājumā — BATUN, pie kuras nesen nodibinājās arī latviešu nodaļa. BATUN kopīgo baltiešu vadību veido visu trīs tautu piederīgie: organizācijas prezidents ir lietuviešu monsiņors Jonas Balkunas, valdes priekšsēdis latvietis Norberts Trepša, ģenerālsekretārs igaunis Viktors Vinkmans, viceprezidenti — igaunis Karls Lāntē, lietuvietis Juozas Miklovas un latvietis Dzintars Paegle, mantzinis igaunis Tonu Espenbergs, valdes locekļi — latviete Dzintra Bunga un lietuvietis Kestutis Zīgas. Lai noskaidrotu jaunās organizācijas uzbūvi, būtību, izraudzītos uzdevumus, darbības veidu un nākotnes nodomus, mūsu līdzstrādnieks apciemoja BATUN valdes priekšsēdi prāv. N. Trepšu Ņujorkā. Sniedzam sarunu jautājumu un atbilžu veidā.

Kas īsti ir Baltic Appeal to the United Nations, vai, kā saīsināti apzīmē, BATUN?—

—Lai nekavētos pie jau zināmām lietām, atbildēšu pavisam īsi. Pag. gada 13. novembra baltiešu demonstrācijai bija divi nolūki un divas atsevišķas masu sanāksmes. Pirmā — Madison Square Garden arēnā notika amerikāņu stilā ar amerikāņu piedalīšanos un atbalsta solījumu baltiešiem Tās mērķis bija apellēt pie Apvienotām nācijām par Baltijas valstu neatkarības atjaunošanu ar amerikāņu sabiedrības uzmanību un atbalstu Pēc iespaidīgā gājiena, šķērsojot Manhatenu, pie AN nama notika otra masu sanāksme. Šoreiz tā bija domāta tieši AN loceklēm. Kopīgais apellācijas teksts bija jau iepriekš izgatavots, iespiests laikrakstā „New York Times" un formāli pieņemts masu sapulcē Madison Square Garden arēnā. Pie AN nama baltiešu pārstāvji vēl teica speciālas uzrunas, pēc tam visu trīs Baltijas valstu karogus aiznesa līdz AN namam, kur ieeju liedza.

Kā gadījās, ka tieši jūs izraudzīja par latviešu pārstāvi runai pie AN nama? —

— Latviešus šai kopīgajā baltiešu pasākumā pārstāvēja spontāni radusies 13. novembra latviešu komiteja. Tajā aicināja arī mani. Komitejas sapulcē mani ar Dr. Dzintaru Paegli izraudzīja par latviešu pārstāvi kopīgajā masu sanāksmes rīcības komitejā, kurā lēma arī par runātājiem. Kad minēja manu vārdu, es proponēju aicināt kādu piemērotu runātāju no jaunās paaudzes. Minēja arī iespējamos kandidātus, bet vēlāk izrādījās, ka tie dažādu iemeslu dēļ atteicās. Tā nācās runāt man.

Ar masu sapulci pie AN nama apellācijas akcija taču neizbeidzās? —

— Nē, tā bija tikai sākums. Saprotamu iemeslu dēļ organizēšanas stadijā mēs nepublicējām, tomēr jau sākumā pastāvēja nodoms noorganizēt speciālas baltiešu delegācijas, kas apmeklētu visas AN misijas, visas, izņemot trīs — Pad. savienības, Ukrainas un Baltkrievijas. Vajadzīgos priekšdarbus tomēr jau veicām: tika sastādītas un individuāli uzrakstītas vēstules katram AN misijas vadītājam pēc visjaunākās AN adrešu grāmatas, tām pievienojām masu sapulces rezolūcijas tekstu un vairākas informātīvas brošūras. Tāpat sasaucām vairākas sapulces visu Baltijas tautu pārstāvjiem, kas bija pieteikušies šai akcijai, kurai bija dots kopīgais nosaukums Baltic Appeal to the United Nations.

Vai šī akcija jau beigusies? —

— Nē. Apmēram 25 valstu misijas vēl nav apmeklētas. To vidū prāvs skaits, kas runā franciski. Tām pašreiz gatavo papildmateriālus franču valodā. Tulkojumi bija vajadzīgi, jo to ieteica šo zemju diplomāti. Viņu dzimtenēs valstsvīri un ierēdņi runā tikai franciski. Sīkāku pārskatu par šiem apmeklējumiem publicēsim pēc akcijas pilnīgas pabeigšanas. Šāds pārskats, starp citu, mums būs jādod arī Lietuvas neatkarības atjaunošanas komitejai, kas formāli bija masu demonstrācijas rīkotāja, tika inkorporēta Ņujorkas štātā un darbosies līdz šī mūsu pārskata saņemšanai. Tomēr jau tagad var under runāt par dažām svarīgām atziņām, kuras esam ieguvuši, AN misijas apmeklējot.

Vai esat jau devuši vismaz daļēju pārskatu par šo jautājumu? —

— Jā. Tieši šai akcijā pārstāvēju latviešus pārējo baltiešu vidū. Man arī bija uzdots par to referēt 12. un 13. februāra kopīgajā baltiešu sanāksmē. Īsi par to runāju arī 18. marta latviešu sanāksmē. Personīgi esmu apmeklējis, kopā ar citiem, dažas Afrikas valstu misijas, kas runā franciski, tāpat piedalījos vairāku padomju satelītu misiju apmeklējumos. Kādas pasaules politikā nozīmīgas valsts sūtnis atteicās pieņemt mūsu delegāciju, bet pieņēma mani vienu. Bez tam manā rīcībā ir visi mūsu delegāciju vadītāju ziņojumi par viņu apmeklējumiem. Tas viss dod skaidru ieskatu dažos svarīgos jautājumos.

(Turpinājums 5. lpp.)

Miris prof. Pauls Sakss

Ņujorkā 31. martā 88 gadu vecumā miris mūsu ievērojamais dziedonis — liriskais tenors Pauls Sakss. Sēru dievkalpojums notika 4. aprīlī, zemes klēpim aizgājēju atdeva 5. aprīlī.

Profesors Pauls Sakss dzimis 1878. gada 14. janvārī Zaubes pagastā kā amatnieka dēls. 1899. gadā pabeidza Rīgas pareiztīcīgo semināru, dziedāja Pērkona korī un laikā no 1899.—1911. gadam studēja Rīgas politechniskajā institūtā agronomiju, līdztekus mācīdamies dziedāšanu pie P. Jurjāna. P. Saksa pirmais koncerts notika 1905. gadā Melngalvju nama zālē Rīgā, pēc tam 4 gadus (1905.—1909.) mācījās Romā, kur beidza mūzikas akadēmijas dziedāšanas klasi. 1912. gadā viņš dziedāja Cimmermaņa privātajā operā Krievijā, bet no 1913.—1915. gadam P. Jurjāna latviešu operā. Tad sākās bēgļu gaitas, kurās viņš kopā ar Ad. Kaktiņu koncertēja latviešu kolonijās Krievijā. Laikā no 1918.—1926. gadam P. Sakss bija mūsu Nacionālās operas solists, 1922. gadā kopā ar Adu Benefeldi viesojās ASV un no 1929.—1931. gadam dziedāja Rīgas Dailes teātrī Fr. Šūberta dziesmu spēlē „Trejmeitiņas" 260 reižu. Līdztekus dziedoņa gaitām viņš darbojās arī par mūzikas paidagogu Latvijas konservatorijā (1919.—1944.), sākumā kā docents, bet ar 1927. gadu kā profesors; laikā no 1936.—1940. gadam viņš bija privātdocents arī Latvijas universitātē, kur lasīja lekcijas par pareiztīcīgo baznīcas mūziku.

Trimdas gaitās Vācijā pēc otra pasaules kaŗa P. Sakss vadīja dziedāšanas studiju, bet 1950. gadā izceļoja uz ASV, visu laiku dzīvoja Ņujorkā.

Prof. P. Sakss uzskatāms par izcilāko latviešu kamerstila dziedātāju. Šai intīmajā žanrā viņš spilgtāk arī atklājās viņa smalkjūtīgā muzikālā personība un liriskā tenora perfektais slīpējums, spēja niansēt sīkāko pārdzīvojuma vibrāciju dziesmā, — atzīst Latvju enciklopēdija.

BATUN delegācija, kas Apvienotajās nācijās apmeklēja nacionālās Ķīnas misiju: no kreisās — latviete Antra Zariņa, lietuvietis Juozas Miklovas, nacionālās Ķīnas AN misijas vadītājs Liuči, latvietis Uldis Grava un latviete Alda Tālberga. Foto: B. Zariņš

KUŖA LIELDIENU OLA SKAISTĀKĀ?

Nav viegls uzdevums izvērtēt un godalgot skaistākās ar latviskiem rakstiem rotātās Lieldienu olas. Daudzās pilsētās un latviešu centros mūsu jaunieši sacenšas olu krāsošanā gan skolās, gan jaunatnes pulciņos, skautu un gaidu vienībās. Uzņēmumā Toronto latviešu biedrības sestdienas skolā skolotāja un latviešu ģimnazijas inspektrise V. Slavieša uzmanīgi klausās un vēro, kā savas sacensībai domātās olas krāsojuši Ritma Ozola un Pēteris Dzintars. Foto: J. Ligers

Gaŗezers izlozēs auto!

Aicinot talkā visu latviešu sabiedrību, iecerēts mūsu pirmajai vasaras vidusskolai vēl šai vasarā dāvināt kopmītni apm. 40 skolēniem. Pērnvasar, Gaŗezera vidusskolas projektam sākoties, skolēni visas sešas nedēļas diendienā dzīvoja un mācījās visai saspiestos un ļoti pieticīgos nometnes apstākļos, vakaros pat bez gaismas. Skolai trūka visnepieciešamāko mācības līdzekļu, vairums skolotāju strādāja bez atlīdzības — bet sekmes bija, un skolēni izturēja un paveica vienas klases kursu. Taču kādēļ prasīt, lai mūsu jaunatne latvisko izglītību gūtu tik sūrā veidā? Jauniešiem taču derētu dzīvot kopmītnēs, kuŗās ir gaisma, īpašas telpas pašdarbībai, laukums sportam u. t. t.

Šādas iespējas mūsu jaunatnei iecerējusi Gaŗezera vidusskolas padome, kuŗā savus pārstāvjus sūtīt aicinātas visas mūsu organizācijas, kuŗu mērķos ir latviskās izglītības sekmēšana: ALAs kultūras birojs, Amerikas latviešu palīdzības fonds, ALJA, skautu un gaidu organizācijas ASV, vidienes apgabala visu konfesiju draudzes, DV apvienības, akadēmisko organizāciju kopas un citas latviešu organizācijas.

Gaŗezera vidusskolā uzņem skolēnus iespēju robežās no ASV un Kanadas. Pērnā vasarā tur bija pat kāds jaunietis no 2000 jūdžu tālās Edmontonas Kanadā. Skolotāji, kas pag. gadā strādāja šai vidusskolā, atzinuši, ka šāda veida vasaras vidusskolas mūsu apstākļos ir iespējamākais un arī reālākais veids, kā ar mūsu rīcībā esošajiem līdzekļiem sagādāt jaunatnei arī vidējo izglītību latviešu valodā. „Ir jādomā un jāplāno, kā sagādāt mūsu aktīvajai jaunatnes daļai iespējas paplašināt latvisko redzes aploku,— dot iespēju tālāk mācīties latviešu skolā," norādīja skolotājs Ed. Avots.

Šai sakarā Gaŗezers arī noorganizējis loteriju, kuŗā lielākais laimests ir vācu „tautas vāga" 1966. g. modelis, pārējie: televīzijas aparāts, kinofilmas aparāts, rokas radiouztvērēji, fotokameras, gleznas, daiļamatniecības darbi, rotas lietas un grāmatas, kā arī brīva vidusskola — 6 nedēļām: uzturs, mītne un skola. Laimestu kopvērtība ir 3000 dol. Dalības zīme (loze) dabūjama pret 1 dol. ziedojumu. Viss loterijas atlikums domāts Gaŗezera vidusskolas kopmītnes celšanai (vēl šai pavasarī). Izloze notiks 15. maijā Gaŗezera nometnes atklāšanas reizē. Dalības zīmju izplatīšanu uzņēmusies ALJA un ASV skautu un gaidu jendas.

★ Austrālijas valsts televīzijas raidītājs Melburnā pašlaik šagatavo raidījumam Ravela operu „Spāņu stunda", kuŗā baritons Dzintars Veide dziedās galveno partiju. Operas skatuves ietērpu gatavo mākslinieks Gunars Jurjāns, kuŗš ABV2 raidītājā nodarbināts par pastāvīgu dekorātoru.

★ Trešajā starptautiskajā rūpniecības izstādē Melburnā bija arī novietne latviešu daiļamatnieku izstrādājumiem. Novietnes darbinieki izstādes apmeklētājiem dalīja brošūras par Latviju, tā iepazīstinot ar tās tautas likteni, kuŗas darbus tie apbrīnoja.

Dr. Laimonis Streips

Jurģi latviešu sabiedrībā

Šis raksts rakstīts marta Jurģu laikā, kad senākajā latviešu sabiedrībā bija parasts pārmaiņu laiks. Arī pašlaik tāds sajūtams, un tam līdz dveš ticība Latvijas nākotnei.

Vecākā no latviešu nacionālās cīņas organizācijām Daugavas Vanagi svin šogad savus divdesmitos darba svētkus. Bet tieši Jurģu laikā ASV Daugavas Vanagu vadība ir deklarējusi savu piederību agresīvas cīņas nākotnei, uzsverot savu atbalstu pozitīvajiem darbiem nākotnes labā, klusējot par nedarītajiem un nosodot mums naidīgus principus. Jurģu laikā nodibinājusies trešā no organizācijām, kas piesacījusi bezkompromisa cīņu pret sarkano koloniālismu un kurai ir Daugavas Vanagiem pazīstamais cīņas spars. Tā ir latviešu nodaļa organizācijā BATUN, un katra latvieša sirdij lepnumā jānodreb, ka BATUN vīri un sievas uzdrīkstējušies pieminēt aizmirstos Igaunijas, Latvijas un Lietuvas vārdus Apvienoto nāciju forumā; tai forumā, kuŗam maz nopelnu pasaules lietu kārtošanā, bet kuŗa vārdus tomēr allaž dzird un klausās pat tur, kur šo organizāciju visvairāk nopeļ.

Martā latviešu sabiedrībai pieteica Baltijas jūras akadēmiju ar tās žurnālu „Mare Balticum". Tikpat dunoša nākotnes skaņa nāk no šī vārda, ka BATUN pilnā nosaukuma Baltic Appeal to the United Nations. Tas ir Eiropas forums, kuŗā Latvijas vārds parādīsies tāpēc, ka tā ir valsts pie Baltijas jūŗas, kuŗai nav nolemts būt Pad. savienības verdzinātai kolonijai.

Martā Čikāgā notika II latviešu kultūras kongress, īsts sekotājs pirmajam, ne tā „pēkšņs atdarinātājs. Baltija, Baltijas jūŗa, latvieši un to vajadzības tur izskanēja pārpildītajā zālē tādā ātrumā, ka bija vien jānospriež, ka šis kongress paspēja tikai uzskaitīt vajadzīgo — nē, nepieciešamo — un nepadarīto un ka nākamajam būt jālemj par darba padarīšanu. Šai pašā kongresā, tāpat Jurģu laikā, Dr. Valdis Muižnieks pieteica nozīmīgāko lietu mūsu nākotnes daļai, un to, kas dod drošo cerību, ka mūsu cīņa neapsiks — latviešu valodas kursu pie Rietummičigenas universitātes svešvalodu fakultātes.

Klusa, bet spraiguma un darba pilna šai Jurģu laikā bija otra no nacionālās cīņas organizācijām — Americans for Congressional Action to Free the Baltic States. Sniedzot brālīgu roku BATUN dedzīgajiem darbiniekiem, šī organizācija saredz ātrāku sava darba vainagošanos, jo nu cita baltiešu grupa dara tās trešo darba fazi — Apvienoto nāciju delegāciju sagatavošanu Baltijas valstu jautājuma apspriešanai. Americans for Congressional Action bez tam Jurģu laiku atstās bagātāka — tā nule nodēvēta par radikālu organizāciju. Ja darbs savas tēvu zemes brīvībai ir radikāls, tad mūsu sabiedrībai nepieciešams vairāk radikāļu, un ir BATUN, ir Americans for Congressional Action to Free the Baltic States tādus latviešus ar atplestām rokām ņems pretī.

Jurģu laiku iezvanīja divi kuriozi argumenti. Tas, ka laikrakstu ievadniekiem un 13. novembra demonstrācijas rīkotājiem vajagot atļaujas tā rakstīt un tā solot Latvijai par godu, kā viņi darīja; un otrs — tas, ka ASV ārlietu ministrijai esot viedoklis Baltijas valstu lietā. Diezgan cilvēku ir atzinuši, ka šai iestādei ir maz skaidrības par pasaules situāciju vai veidiem, kā to uzlabot. Baltijas valstu jautājumā tai tiešām ir viedoklis, bet divdesmit sešus gadus vecs, un labas jau ir ikgadējās trīs deklarācijas par Baltijas valstu okupācijas neatzīšanu, bet daudz sliktāk nebūtu arī bez tām: šādu viedokli bez gribas vai noteikta plāna aiz muguras jau var tikpat labi saukt arī par to, kas tas ir: pelnīta, bet ļoti vārga sliktas sirdsapziņas sajūta.

Tas, varbūt, ir paradoksāli, ka pēc pāris mēnešiem mēs pieminēsim drūmo dienu, kad pirms divdesmitviena gada krita Kurzemes cietoksnis. Bet šai divdesmit vienā gadā latviešu sabiedrība, līdzīgi indivīdam, ir sasniegusi pilngadību. Tautas spēks laužas daudzos virzienos, un neviena spēkos nebūs to apturēt. Lai dziedošas kokles pavada latviešu cīnītājus, kam spalva un vārdu spēks doti savas zemes cīņu cīnīt; lai bagātāka top latviešu sabiedrība, lai skaļāka top mūsu balss.

Otrs latviešu kultūras kongress bija ierīkojis sekciju, kuŗu sauca vienkārši: Nākotnes vīzija. Bez nākotnes vīzijām mēs būtu krietni nabagāki. Bez tagadnes darba Latvijas brīvībai — mēs nebūtu nekas.

Nodibināta valstssvētku komiteja

LNAK aicinājumā 30. martā sanāca Toronto biedrību un draudžu pārstāvji 18. novembra svinību organizēšanai. Bija pārstāvētas 11 vienības. Rīcības komiteju izveidoja šādā sastāvā: priekšsēdis J. Niedra (LNAK) un locekļi J. Skrastiņš (Sv. Jāņa draudze), O. Dzērvītis (Austrumu draudze), A. Vuciņš (katoļu draudze), A. Linē (Toronto korp. kopa), N. Grebže (TLB), A. Martinsone (Kanadas gaidu jenda) un A. Budrēvis (Kanadas skautu jenda). Rīcības komitejā rezervētas vietas LNJAK, DV un LPB Kanadas kopas pārstāvjiem.

Sanāksmes dalībnieki pārrunāja eventuālas pārmaiņas ierastajā svinību programmā. Viena no tām būtu lietuviešu un igauņu mākslinieku aicināšana programmas izpildīšanā. Šāds ierosinājums pārrunāts BTFK pilnsapulcē un guvis visu triju tautību piekrišanu. Ja abu pārējo Baltijas tautu mākslinieki uzstātos mūsu svinībās, mūsu māksliniekus vai koŗus savukārt aicinātu piedalīties igauņu un lietuviešu valstssvētku programmā. Sanāksme nolēma šo ierosinājumu nodot priekšsēdim tuvākai iespēju noskaidrošanai un atsauksmju ievākšanai no organizācijām, kuŗas šai apspriedē nepiedalījās.

Ierosināja arī valstssvētku sarīkojumu dalīt divās daļās: vienā tikai latviešiem, otrā kopīgi ar cittautu viesiem. Latviešu daļa notiktu vispirms, kad svētku runātājs teiktu runu latviešu valodā. Pēc pārtraukuma notiktu apsveikumu un koncerta daļa kopīgi ar viesiem. Arī šo ierosinājumu nodeva priekšsēdim tālākai apstrādāšanai.

Rīcības komiteja sanāks apspriedē īsi pēc Lieldienām, kad konkrēti vienosies par svētku norisi. Latvijas valstssvētku akts šogad notiks sestdien, 19. novembrī, Itona auditorijā Toronto.

Sanāksmi vadīja LNAK valdes priekšsēdis J. Niedra, protokolēja LNJAK pārstāve I. Ancāne.

J. A.

★ Īpatā veidā Kalpaka piemiņu godājusi DV Saules nodaļa Manheimā, Vācijā, referāta un runu vietā rīkojot koncertu Ierosinājumu šai domai devis apstāklis, ka arī Kalpaks bijis mūziķis. Sarīkojumā vecmeistaru kompozīcijas spēlēja Manheimas Konkordijas baznīcas kamerorķestra mūziķi ar solistiem vijolnieku Nikolaju Gabruševu, un flautistiem Brigitu Apeli un Karstenu Bērmanu.

OMSIP

VAI ESAT IEMĀCIJUŠIES ŠO JAUNO VĀRDU?

VĒL SVARĪGĀK, VAI ESAT JAU IESTĀJUŠIES?

OMSIP—Ontario medicīniskās palīdzības plāns jums palīdzēs samaksāt ārstu lēses. Jā, jums un jūsu ģimenei!

Tikai jums jāiestājās līdz 1. maijam, lai lēses varētu kārtot ar 1. jūliju.

Gadījumā, ja jūs iestātos pēc 1. maija, tad jums būs trīs mēnešu nogaides laiks, pirms varēs maksāt ārstu lēses.

IESTĀJIETIES TAGAD - PIRMS 1. MAIJA!

PIEPRASIET SAVĀ BANKĀ PILNĪGU INFORMĀCIJU UN IESTĀŠANĀS VEIDLAPAS.

OMSIP

ONTARIO MEDICAL SERVICES INSURANCE PLAN

ALAs KULTŪRAS BIROJA JAUNAIS BIĻETENS

Iznācis šī gada ALAs kultūras biroja biļetena pirmais numurs vai — vispārējā numerācijā — Nr. 13. Tas veltīts Rainim. Saturā ir Raiņa „Daugavas" fragmenti, kā arī Noras Valteres „Piezīmes par Raiņa darbiem". Autore mēģina saskatīt dažādās īpatības dzejnieka darbos, apzīmējot Raini par vientuļāko no latviešu rakstniekiem, bet viskaislīgāko gara dievinātāju. Savu darbu pamatā viņš ņēmis teiku vai pasaku vielu, metot drošu tiltu pāri sava laika cīņām uz nākotni. Raksta autore pakavējas pie „Uguns un nakts", kurā meistariski savīti divi vadmotīvi: nacionālā ideja un gara kults. Raksta nobeigumā autore atzīst, ka Rainis ir plašs un liels gars, kas pieder visai latviešu tautai.

Par „Latviskās ievirzes veidošanu latviešu izcelsmes skolēnos" rakstījis prof. E. Kāpostiņš, norādot, ka faktu mācīšana vien neveido ievirzes, bet vajadzīga bērnu jūtu un gribas izveidošana. Par Minsteres latviešu ģimnaziju rakstījis skolotājs A. Spoģis. Par latviešu pārtautošanas problēmām rakstu sniedzis Dr. N. Vīksniņš, norādot, ka latviskā audzināšanā sevišķa nozīme skolām, ģimenei, baznīcai un organizācijām.

Reinis Birzgalis turpina piezīmes par trimdas teātri, apskatot Eslingenas laiku, bet žurnāla beigu daļā ir 1964. gada otras puses izdoto grāmatu saraksts.

Izdevumā apskatīti pag. gada Kultūras fonda sadalījumi un godalgotie autori, kā arī daži kultūrāli sarīkojumi. Tā kā žurnāla iznākšana bija aizkavējusies, visi notikumi ir gandrīz gadu veci un dažam lasītājam jau aizmirsušies. Vai latviešu dziesmas manifestāciju rietumkrastā, kas notikusi pirms 9 mēnešiem, vairs vērts apcerēt? Vai koncertu, kas noticis Ņujorkā pirms pusgada, vērts atcerēties? To lai izšķir lasītāji. Abi sarīkojumu apraksti jau lasīti laikrakstos. Līdzīgi ir ar aprakstu par skolotāju konferenci Bostonā, kas notikusi turpat pirms gada. Atskaitot dokumentāciju, šiem rakstiem nav n[illegible]das nozīmes. Par spīti šiem trūkumiem, nopietnu rakstu cienītājiem žurnālā tomēr vērts ieskatīties.

Ir.

LATVIJA

AMERIKĀ

28. N-RS. TREŠDIENA, 1966. G. 6. APRĪLIS

GALVENĀ REDAKCIJA TORONTO.

Atbildīgais redaktors — Alfrēds Vinčelis, 508 Palmerston Blvd., Toronto 4, Ont.; tālr. 531—4533;

Atb. redaktora vietniece — Silvija Ancāne, sasniedzama redakcijā, tālr. 368—3239;

Iekšzemes redaktors — Rūdolfs Norītis, 1749 Victoria Park Ave., Apt. 209, Scarborough, Ont.; tālr. 759—3076;

Ārlietu redaktors — Ints Podnieks, 26 Underhill Dr., Don Mills, Ont.; tālr. 447—6933;

Sporta redaktors — Žanis Zentiņš, 46 Lynd Ave., Toronto 3, Ont.; tālr. 535—1470.

REDAKCIJA EIROPĀ:

Vācijā — Pauls Strante, 44 Münster/Westf., Von Einem Str. 19.

Redakcijai tiesības manuskriptus pēc vajadzības īsināt. Neizlietotos manuskriptus neuzglabā, bet uz vēlēšanos sūta atpakaļ, ja pievienota pastmarka (Kanadā) vai starptautiskais pasta kupons (citās zemēs). Ar autora vārdu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas ir rakstītāja personīgs ieskats un ne katrā gadījumā atbilst arī redakcijas viedoklim.

Abonēšanas maksa: ASV un Kanadā — par mēnesi $1.50; 3. mēn. $4.50; 6 mēn. $8.50; par gadu $16.00. Atsevišķa numura cena 20 centu.

Sludinājumu maksa: sludinājumu daļā $1.60, bet tekstā $3.20 — $6.40 par 1 collas slejas telpu.

KRIEVU POLITISKĀS DOMAS

„Russian Political Thought. A Concise History by S. V. Utechin, Frederick A. Praegers (Kanadā — Burns & Maceachern Ltd.) izdevums, 320 lp., cena — $2.80.

Ja nemaldos, šī ir pirmā grāmata angļu valodā, kas aptver visu krievu politiskās domāšanas attīstību kopš laika, kas iesniedzas sirmā senatnē, kad krievu ciltis vēl nebija pieņēmušas kristīgo ticību un, pēc tā laika klasifikācijas, skaitījās barbari, līdz modernajam boļševisma barbarismam, kas tagad valda šai lielajā daudztautu puseiropiskajā un pusāziātiskajā lielvalstī. Grāmatas autors ir studējis Maskavas, Ķīles un Oksfordas universitātēs un tagad veic pētniecības darbu Oksfordas universitātē.

Grāmatas ievadā autors saka: „Politiskā domāšana saistās ar veidiem, kā cilvēki dzīvo kopā sabiedrībā, sevišķi ar valsts iestāžu uzbūvi un funkcionēšanu... Ir skaidrs, ka vēlams pētīt zemes politisko filozofu pārdomas, politisko zinātnieku atzinumus un politiķu darbību." Tas sevišķi vēlams Krievijas gadījumā, jo tā apgalvo, ka tās pašreizējā valdības sistēma pamatota uz marksisma-ļeņinisma „zinātni" — filozofiju, kuru izskaidrojis Vācijas žīds un paplašinājis krievu jauktenis. Šī filozofija nevarēja ielaist tik spēcīgas saknes Vakareiropā, kā ielaida Krievijā. Apskatot krievu politiskās tradicijas no pirmsākuma līdz modernajam laikam, autors izpētījis tagadējo uzskatu vēsturiskos pamatus, salīdzinot tos ar attiecīgiem Vakareiropas laikmetiem, sākot ar viduslaikiem un beidzot ar 20. gadsimtu. Viņa darbu pamatoti var uzskatīt par lielu sniegumu politisko domu vēsturē, jo līdz šim angļu valodā gan bija parādījušās atsevišķu laikmetu monografijas, bet nebija tāda koncentrēta pētījuma, kas aptvertu šo svarīgo pētniecības problēmu visā pilnībā.

Kā mēdz gadīties visiem slaveniem autoriem, arī Utečins pārāk paļāvies uz dažiem pirmavotiem, kas atkārtojuši jau sen at-vācijā zītas kļūdas. Tā, piemēram, 197. lp. autors pārņēmis vairāku citu autoru kļūdaino apgalvojumu, ka Bakūņins pārtulkojis „Komūnistu manifestu" un sācis tulkot Marksa „Kapitāls", bet — Bakūņins nepārvaldīja ne vārda vācu valodā, kā konstatējuši vairāki jaunākā laika rakstnieki arī angļu valodā iznākušās grāmatās... Tātad, Bakūņins nevarēja pats veikt nekādus tulkojumus, nerunājot jau nemaz par abiem darbiem, kas sarakstīti neskaidrā un smagā vācu valodā. Pētniekam to vajadzēja zināt un šo faktu izcelt, jo Bakūņins, liekas, ir pirmais krievu revolūcionārs, kas sev pierakstījis citu autoru laurus. Kā zināms, pēc nepilniem 100 gadiem latvieša V. Knoriņa sarakstītās boļševiku partijas vēstures autora laurus piesavinājies Staļins. Tāpat nepareizas ir ziņas par N. Chruščovu (248. lp.), kas nav zemnieka dēls, bet gan paklīduša krievu muižnieka atvase; viņa radinieks fon Chruščovs ir bankas direktors Rietum-

AKL

Eduarda Vingra viņete un ilustrācijas

(87. turpinājums)

Arī Daces māte jau kopš agrākajiem laikiem pazinusi advokātu Žubīti. Tā Dace man nu stāsta:

„Vai zini, ka arī Žubītis atlaists no darba?"

„Nē. Kādēļ tad?"

„Viņš uzaicināts runāt radioraidījumā latviešiem ārzemēs — slavēt dzīvi komūnistiskajā iekārtā un aicināt mājās sievu."

„Kāds cinisms! Viņu taču pašu atvilināja no Rietumiem ar to, ka kāda persona, uzdodamās par viņa sievu, lūdza atgriezties."

„Cinisms? To varētu saukt vēl daudz stiprākā vārdā, bet — vai tie tur, otrā pusē, to saprot? Vai viņi, brīvības apstākļos dzīvodami, maz zina, ar kādiem līdzekļiem te cilvēkus piespiež darīt arī to, ko viņš negrib?"

„Vai tas agrākais draugs no Zviedrijas Žubītim atbildējis pēc tam, kad viņš to vēstulē aicināja mājup?"

„Atrakstīja gan, bet — kādu vēstuli! Var redzēt, ka visu uztvēris tieši tā, kā bijis rakstīts . . . Tādēļ pārmeta Žubītim krāsas maiņu un diez' vēl ko! Žubītim tas bija smags pazemojums. Bez oficiālās vēstules, kuru diktējusi čeka, viņš rakstījis draugam vēl otru, mēģinādams paskaidrot, lai pirmo vēstuli neņem nopietni, bet draugs Zviedrijā, acīm redzot, lasījis tikai uzrakstīto un nav papūlējies lasīt starp rindām. Tā visu pārpratis."

„Zviedrijā jau laikam gan nevar iedomāties, ka viss notika tikai 8 kvadrātmetru lielas istabas dēļ . . . Rietumu latvieši, liekas, arī nekad nesapratīs, ko visu cilvēks dara izsalkumā un uz ielas atrazdamies."

„Šoreiz Žubītis tomēr no katra veida piedalīšanās šādos pasākumos atteicies. Par to arī uz vietas atlaists no darba. Laikam jau cer, ka viņš vēl piekāpsies, citādi jau būtu Sibirijā."

Es varu Dacei savukārt pastāstīt par Jelgavas advokātu Skrituli.

„Skritulis?" Dace mani pārtrauc. „Man liekas, ka krusttēvs bija labos draugos ar viņu. Ja tas būtu tas pats Skritulis, tad, cik atceros, viņš kādreiz bijis visai kreisi noskaņots."

„Tas pats vien būs. Tagad tieši viņa kreisā nostāja ar novirzīšanos no ģenerāllīnijas bijusi lielais pārkāpums. Viņš sociālismu iedomājies citādi, ko kādā iestādē arī pateicis. Sākusies pratināšana. Skrituļa juridiski formulētie iebildumi čekistus arvien vairāk nokaitinājuši. Skritulis atlaists mājup, taču sevī nodomājis, ka labi šī lieta nebeigsies. Vēlā naktī pie viņa loga pieklauvējusi kāda sveša sieviete, kas nav teikusi, kur strādā un kā sauc, tikai draudzīgi brīdinājusi, lai pazūd, jo drīzumā draud viņa un ģimenes izsūtīšana."

„Droši vien kāda, kas līdzīga mūsu Vīnertei," domīgi nosaka Dace.

„Droši vien. Cik tad nu arī iestādēs ir pārliecinātu komūnistu? Tādi paši cilvēciņi vien ir kā mēs. Maize jānopelna. Tikai ne katram pietiek drosmes uzupurēties otra dēļ."

„Tomēr šai sievietei, acīm redzot, bija ne tikai pietiekami daudz patriotisma, bet arī gana drosmes. Viņa taču riskēja ar pašas izsūtīšanu! Vai viņa ar savu brīdinājumu arī panāca ko pozitīvu?" Dace brīdi klusē, bet, iekām vēl pagūstu atbildēt, iejautājas: „Kurp mēs varētu bēgt, ja zinātu, ka — teiksim rīt — piebrauks melnā Berta?"

Neatbildu šim jautājumam, jo atbildes vienkārši nezinu. Tādēļ turpinu iesākto stāstu:

„Skritulis sapakoja pāris koferu un kopā ar ģimeni aizbrauca uz — Sibiriju . . ."

„Patiešām?" pavisam izbrīnījusies iesaucas Dace. „Un nav saķerts?"

„Nē. Viņš sasniedza nodomāto vietu bez mazākajiem traucējumiem: braucot uz Krieviju, kontroles taču nav . . . Pārbauda vienīgi tos, kas brauc no turienes. Skrituļa māju jau nākošajā naktī ielenca čekisti, bet atrada tikai tukšu dzīvokli. Izklaušināti kaimiņi, bet neviens nav varējis kaut ko pateikt. Varbūt negribēja, varbūt arī patiešām nezināja. Lieta tagad apklususi. Toties pats Skritulis atrakstīja paziņām, ka pēc iespējām mēģina iekārtoties jaunajos dzīves apstākļos. Tā kā viņš neesot izsūtītais, bet godīgs pilsonis, kas sava prieka dēļ aizbraucis uz Krieviju celt sociālismu, darba izredzes esot labas, vismaz saņēmis jau vairākus pieņemamus piedāvājumus."

„Un šeit visa šī lieta drīz vien būs kļuvusi neaktuāla, pielikta pie aktīm," par gudro Skrituļa izdomu nosmejas Dace. „Jā, dzīve kļuvusi savāda. Jāmācās tikai pielāgoties, kaut reizēm tas nākas grūti. Skritulis negaidīja palīdzību no amerikāņiem, z[illegible]edriem vai angļiem, bet palīdzēja pats sev, kā s[illegible]dams un prazdams. Krievijā viņš noteikti drīz vien uzdienēs, jo devies taču brīvprātīgi uz Sibiriju."

„Nez', ko par to domā Rietumos, kad dzird par šādu labprātīgu aizbraukšanu?" vairāk nomurminu pie sevis nekā jautāju, jo atbildi nemaz negaidu. Kā lai Dace atbildi zinātu? „Varbūt Rietumos patiešām tic, ka še kāds sajūsmā brauc uz svešas zemes tundrām. Varbūt piederīgie un paziņas sauks Skrituli tagad par komūnistu, it sevišķi, ja viņš, pateicoties zināšanām un spējām, kādā Krievijas nomaļā kaktā iegūtu vadošu posteni, kas nozīmētu vienīgi mazliet biezāku maizes riecienu, ne jau nez' kādus citus labumus . . ."

°°°

Sākušies klīniskie semestri. Visvairāk mūs saista profesora Stradiņa medicīnas vēsture un vispārējās chirurģijas lekcijas, arī docentes Vīgantes diagnostikas kurss ar ievadu iekšķīgajās slimībās. Topografisko anatomiju lasa profesors Biezīņš, bet pataloģiju profesors Ugrjumovs, kas atbraucis no Krievijas.

Vispārējās chirurģijas lekcijās mēs iepazīstam profesora Stradiņa lieliskās paidagoga spējas. Atriem soļiem viņš ienāk auditorijā, salīcis nostājas pie katedras un, nekavēdamies ne mirkli, iesāk runāt par paredzēto tematu. Piezīmju vai lekciju viņam nav līdz, viņš runā brīvi, kaut īsos un lakoniskos teikumos. Palaikam viņš pasauc lejā no soliem kādu studentu, lai tas aprakstītu pie ievestā slimnieka redzamās parādības. Simptomus tad sirmais profesors sakoncentrē veselā kompleksā, lai tā nonāktu pie diagnozes un tālāk īsumā pieskartos pat ārstēšanas veidiem un iespējām, kaut par to mums būs atsevišķs lekciju cikls nākošajā semestrī.

Es vēl auditorijas priekšā neesmu izsaukta, bet varu iedomāties, ka tā visai komplicēta lieta. To vislabāk nomanām, kad kādā no pirmajām dienām profesors „aiz pārskatīšanās" piesauc Ženu.

„Aprakstiet, kollēga, ko jūs redzat pie šīs pacientes," norāda profesors.

(Turpinājums sekos)

Gara KULTŪRAI

Jānis Klīdzējs

MASKAVAS GADS LIETUVĀ

„PUTEKĻI SARKANĀ RIETĀ", VINCA RAMONA ROMĀNS. NO LIETUVIEŠU VALODAS TULKOJIS EMILS SKUJENIEKS, 318 LPP., SEĻZEMNIEKA APGĀDS 1965. GADĀ

Lasot šo lietuviešu rakstnieka Vinca Ramona grāmatu par Maskavas okupantu pirmo gadu Lietuvā, latviešu lasītājs no jauna redz tās pašas ainavas un notikumus, kuŗus 1940. gada jūnijā arī Latvijā atnesa Maskavas tanki, durkļi, čekisti un „miļotais visu tautu tēvs, skolotājs un ģenijs Josifs Visarionovičs Staļins". Šai grāmatai ir šokējošs atmodinātāja spēks: tā mūs aizsviež atpakaļ pāri okeaniem un 25 gadiem, un mēs atkal esam apputējušo tanku dārdoņā, dienu un nakšu bailēs un krievu gaŗkreklainās kultūras vēstījumos: jūs mirāt badā, mēs atnesām darbu un maizi un jūs atbrīvojām! Šī „atbrīvošana" sākās ar visu iedzīvotāju dzīšanu piespiestās demonstrācijās, kuŗās bija „jāapliecina pateicība un mīlestība" Staļinam un Maskavai, bet jānonicina viss, ko tautas Igaunijā, Latvijā un Lietuvā cēlušas, veidojušas un mīlējušas savos 20 brīvības gados.

„Runas beidzās. Sāka līt. Skolniekiem lika izklīst. Tie laidās prom no laukuma, pamezdami žogmalēs Staļina, Ļeņina un Vorošilova attēlus. Tukšā laukuma žogmalē palika transparents. Vējš plandīja sarkano audeklu, it kā gribēdams aizpūst baltos burtus: „Pateicamies miļajam Staļinam par bezmaksas skolu". Uz laukuma atnāca ģimnazijas apkalpotājs, paņēma Staļinu, Ļeņinu un Vorošilovu, pasita padusē, aizsmēķēja pīpīti un aizgāja savu ceļu." (141. lp.)

Vinca Ramons ir dinamisks rakstnieks. Viņa stāstījums ir ainavīgs un mutuļo notikumu plūsmā, ir pilns ar spraigu dialogu, krāšņu tautas valodu. Viņa labā izglītība (rakstnieks studējis Vitauta Lielā universitātē lituaniku) un savas tautas, pasaules un cilvēka iekšējas dzīves pazīšana ir devusi iespēju Lietuvas mazpilsētas dzīvi un cilvēkus Maskavas okupācijas gadā parādīt tā, ka viss sasaistīts ne vien ar tēlojamo personu apzinīgajām un zemapzinīgajām motīvācijām, bet arī ar notikumiem un prognozēm pasaulē. Viņš labi pazīst Maskavas koloniālistu spēli un viņu maskas, tāpēc ļoti teicami spēj tēlot, kā viņi izmanto vietējos, lētticīgos kvislingus savu mērķu sasniegšanā.

Romāna galvenā fābula apvīta ap diviem brālēniem — Žolinu un Daģi. Pirmais pārstāv neatkarīgās Lietuvas domu un ideju, otrs seko Staļina „partijas īsajam kursam": runā plakātu frazēs, tic, ka jaunā kārtība nesīs laimi visiem dzīves pabērniem; šo frāžu un ticības vārdā viņš savējos vajā, izmet no mājām, apcietina, un tie pazūd bez vēsts.

Vinca Ramons nav akls savas tautas un tās agrākās valdošās grupas mīlētājs. Viņš ir par reformām, sociālām maiņām Lietuvā un par tautas apziņas modināšanu un izglītošanu. Viņš kritizē arī pēdējā prezidenta Smetona vienvaldību. Viņš parāda, ka lietuviešu tautā ir pietiekami gara un spēka, lai atrisinātu pašu problēmas, ka nav vajadzīga Maskavas durkļu valdība. Ar visu gara un asiņu spēku viņš ir pret okupantiem un viņu varmācību.

Ar savu vēstījumu un rakstnieka sirdsapziņu Vinca Ramons mums, latviešiem, ir tuvs, saprotams, it kā viņš būtu viens no mums. Lietuvieši ir mūsu asiņu un likteņa brāļi, un Vinca Ramons ir viņu un Lietuvas brīvības karoga nesējs un savas, tāpēc reizē arī mūsu tautas apziņas modinātājs. Lasot šo grāmatu, tāpat kā viņa iepriekšējo romānu „Krusti", mūsu draudzība un mīlestība iet uz viņu.

Romānā „Putekļi sarkanā rietā" ir daudz sadzīves, psīcholoģisko un mīlestības risinājumu un akcentu. Neaizmirstami tēli ir sniegti ar Norkaišiem, Kubiļu, Broņu, Vladi, Vaišņu, Lelešiem, veco kurpnieku Daģi, jaunā Daga tēvu un skolas jauniešiem. Romānam cauri vijas alkainas mīlestības motīvs, kuŗu Vinca Ramons izglezno ar sērīgu skaistumu. Nozīmīga vieta romānā un visos krievu pirmā iebrukuma gada notikumos ir Lietuvas skolu jaunatnei, tāpat kā tas bija Latvijā.

Ar šo romānu Vinca Ramons izaudzējis lietuviešu un arī latviešu dvēselēs spēcīgu un zaļojošu brīvības koku: Lietuva bija un būs! Latvija bija un būs!

Jāsaka paldies un ar īpašu atzinību jāpiemin Sēļzemnieka apgāds, kuŗa vadītājs ir avīžnieks un redaktors Arvīds Eglītis Mineapolē. Viņš ir vienīgais no mūsu izdevējiem, kas veltījis vajadzīgo uzmanību mūsu brāļu tautas grāmatu apgādāšanai latviešiem. Vācijā viņš izdeva šī paša autora romānu „Krusti", tagad glītā izdevumā mums pasniedzis romānu „Putekļi sarkanā rietā". Lai Arvīds Eglītis šo svētīgo darbu — brāļu tautu literāro vērtību apmaiņu — varētu turpināt, mums, lasītājiem, šo vienreizējo pasākumu būtu siltāk jābalsta ar grāmatu iegādāšanos. Izdevējs nav tik bagāts, lai šo vajadzīgā tilta celšanu starp brāļu tautām varētu gadiem turpināt bez mūsu visu apzinīga atbalsta.

Galvu noliecot, jāatceras nelaiķi rakstnieku Emīlu Skujenieku, kas tulkojis šos abu Vinca Ramona romānus. Emīls Skujenieks ir aizsaulē. Viņš tulkojis arī citas lietuviešu grāmatas, neskaitāmus rakstus un daudz rakstījis lietuviešu avīzēs un žurnālos par latviešu literātūru un gara dzīvi. Viņš bija dzīvā, darbīgā saite starp brāļu tautām. Mums jāatrod aizstājēji. Vai mums tādi ir?

Lietuviešu pusē Emīla Skujenieka līdzinieks ir Dr. Andrius Baltinis, priesteris — bet arī filozofijas doktors un pats rakstnieks, kas tulkojis latviešu rakstnieku darbus lietuviski un rakstījis lietuviešu avīzēs un žurnālos par latviešu literātūru un par abu tautu kopdarbu, kā arī par Baltijas savienoto valstu ideju un nākotni.

Vinca Ramona grāmatas ir ceļa gaismas rādītājas šai virzienā.

Grāmatai izteiksmīgu vāku, ar krievu tanka silueta veidojumu, zīmējis mākslinieks Vilhelms Griķis.

Andrejs Irbe

TUMSĀ UN SALTĀ LAIKĀ

Viņš metās atvarā
un tikai pēc tam atskārta, ka viņam neļaus peldēt.
Bet vižņu baltās ūdensrozes tam bija atklājušas
dziļumā nogrimušo praulu noslēpumus.

Ūdens ir smags
un vēl smagāk spiež gadu desmiti un simti
tūkstošiem kļūstot par miljoniem, izskalo vilnis
dzintara graudu laivas ķiļa izgrauztā iedobumā.

Zem ledus puķēm
ierakstās čaumalā straumju varmācībai pienestie
mesli.
Dūņās ierautas sēklas vēlēšanās sasprindzināt mizu
atduras
uz ziemu saposušos krastmalu sastingumā.

Gludena gāle
un atvaru ūdeņu tumsa spoguļojas viens otrā,
dziļumos grauds glabā sirds pukstu nedzirdamo siltumu
zem aurojošu puteņu kaŗaspēku vienaldzības.

REDAKCIJAI PIESŪTĪTI IZDEVUMI

„Technikas Apskats" Nr. 48, 1965. gada decembŗa burtnīca, Latviešu inženieŗu apvienības ārzemēs izdevums, 32 lpp.

Dzintra Kalniņa

Trīs mākslinieču izstādes Ņujorkā

Laimīgas sagadīšanās dēļ Ņujorkā vienā nedēļas nogalē bija gleznu izstādes 3 latviešu māksliniecēm — Annai Dārziņai, Skaidrītei Kocēnai un Gundegai Cennei. Visas trīs gleznotājas Ņujorkā bija tālas viešņas — Dārziņa dzīvo ASV rietumu krastā, Kocēna Argentīnā un Cenne Kanadā.

Atklājot 20. marta priekšpusdienā Daugavas Vanagu jaunajā mītnē Annas Dārziņas gleznu skati un tai pašā dienā mazliet vēlāk Ligo Dunkanes salonā Gundegas Cennes izstādi, profesors Augusts Annus cildināja latviešu sievietes lomu un nopelnus latviešu mākslas dzīvē. Apstākļi ne vienmēr viņai pašai ļāvuši piedalīties radošajā mākslā, bet viņa ir rosinājusi un balstījusi mūsu gleznotāju meklējumus un bijusi labs palīgs radošā mākslinieka dzīves gaitās. Aktīvāk darboties mākslas dzīvē latviete sāka ap gadsimtu miju un Latvijas brīvvalsts gados jau ieņēma mūsu glezniecībā redzamu vietu, kuŗu paturējusi arī tagad trimdā. Bez latviešu sievietes rosinošās līdzdalības latviešu māksla nebūtu izveidojusies par tādu, kāda tagad ir.

Annas Dārziņas izstāde ilga tikai 2 dienas, bet kuplais apmeklētāju skaits liecināja par mākslinieces lielo popularitāti. Bija izstādītas 30 gleznas, kas tematikā daudz neatšķīrās no agrāk redzētajiem darbiem. Dārziņa aizvien vēl mīl gleznot vāras un it kā pārdomās iestingušas sieviešu sejas, piešķiŗot tām sapņa nereālitāti. Šīs sejas gleznā vienmēr dominē, vienalga, vai atrastos centrā, vai kompozicijas labad būtu novietotas sānu malās. Šī paveida darbos joprojām samanāma vecmeistara Tones ietekme. Daļa Dārziņas gleznu darinātas gaišās un klusinātās krāsu gammās, kas raksturīgas mākslinieces agrāko gadu darbiem. It sevišķi saista maigās toņu pārejas, kas rada trausluma ilūziju. Trausluma pilni liekas arī abi sieviešu augumi figūrālajā kompozicijā „Pēc peldes". Mazāk pārliecina tie Annas Dārziņas darbi, kuŗos viņa atkāpusies no gaišo pasteļtoņu niansēm un eksperimentē ar spilgtu, dienvidniecisku kolorītu. Gleznā „Karnevāls" centrējas divas eksotiskas sieviešu sejas kā krāsaini viepļi, arī dažiem puķu gleznojumiem ir pārsteidzoši asi krāsu efekti. Abstraktās mākslas novadā ietelp glezna „Gaisma", kuŗā krāsu nianses pakāpeniski pāriet no vistumšākā zilumа uz gaišdzelteno gaismas avotu sauli.

Kanadā jau pazīstamā gleznotāja Gundega Cenne Ņujorkā viesojās pirmo reizi un pārsteidza skatītājus ar lielo darbu klāstu, apdares dažādību un tematikas daudzpusību. 33 izstādīto darbu vidū redzējām gan eļļas, gan jauktās technikas gleznas, gan arī kollāžas, kuŗās efekta kāpināšanai bija iekomponēti tādi priekšmeti, kā zobrati un drāšu režģi. Vērojot gleznu izteiksmīgās konstrukciju līnijas, jānožēlo, ka nebija izstādīts neviens grafikas darbs, jo māksliniecei liekas būt izcils zīmētājas talants. Viņas darbiem pamatā spēcīgs zīmējums, izsvērts laukumu sadalījums un labi izdomāta kompozicija. Vietumis manāma nosliece uz stilizēšanu, piemēram, „Variācijās par temu", kur smagi violetā fonā izceļas laivu slaidie masti. Tāpat stilizēšanas tieksme izpaužas gleznā „Bumbieres". Šajā darbā īpaši risinātas arī zaļo toņu gradacijas. Rēgainu gaisotni rada kompozicija ar govīm, kas mazliet atgādina Ensora spokainos dzīvniekus. Dažādību pauž arī gleznu kolorīts. Redzējām gan saulainos toņos tvertas gleznas, gan smagās tumšās krāsu gammās. Lielā daudzveidība lika domāt par gaŗu gadu darba posmu, un jo liels bija pārsteigums, uzzinot, ka izstādes klāsts ir nepilnu 2 gadu veikums.

Skaidrītes Kocēnas izstāde notika Ligo Dunkanes otrā salonā, kam šaurākas telpas un kur vienlaicīgi izstādīti vairāku autoru darbi. Ņujorkiešiem Kocēna ir labā atmiņā no iepriekšējo gadu skatēm, un arī pašreizējā izstāde guva siltu atsaucību. Kocēna ir nopietna māksliniece, kas turpina veidot savu personisko stilu un gleznieciskо problēmu noskaidrošanā nevairās arī no zināmiem atkārtojumiem. Liekas, ka izstādītie darbi ar pāris izņēmumiem pieder vienam posmam un ka mākslinieci pašreiz nodarbina krāsu savstarpējo attiecību izmantošanas iespējas. Kocēna joprojām palikusi uzticīga ostas žanram un šo sižetu izmanto gleznieciskо problēmu risinājumos. Tā stilizētais ostmalas skats ar laivām atkārtojas vairākās variācijās, mainoties tikai krāsu gammām. Vienā dominē zilie un dzeltenie toņi, citā brūnie un pelēcīgi violetie, vai zaļie un baltie krāsu risinājumi. Kompozicijas iegūst spraigumu ar statenisko un līmenisko virzienu pretstatījumiem. Kā jau stilizētos darbos parasts, šajās gleznās jūtama gribēta nebrīvība un maniere, bet tā iekļaujas kompozicijas vienībā un netraucē.

Grāmata dziedoņa Niedras piemiņai

Operdziedoņa Jāņa Niedras piemiņas fonds (priekšsēdis A. Kopmanis, viņa vietnieks E. Viškers, sekretāre M. Krone-Baldumа, kasieris P. Polna, locekļi Ed. Upītis un Z. Ritmanis) pabeidzis materiālu vākšanu grāmatas izdošanai par dziedoņa dzīvi un darbu. Grāmata sauksies „Jānis Niedra — operdziedoņa piemiņai veltīts rakstu krājums", aptvers 200 lappušu un būs bagātīgi ilustrēta. Paredzams, ka rakstu krājums varēs iznākt J. Niedras 10 gadu nāvesdienas atcerē 10. oktobrī. Izdevumu rediģē Z. Ritmanis, to iespiedīs Daina Press Ltd. spiestuvē. Grāmatas cena, iepriekš parakstoties, būs 3.50 dol., bet vēlāk 4 dol., pie kam grāmatnīcās to nepārdos, jo kā izdošanu, tā arī izplatīšanu veiks J. Niedras piemiņas fonds. Grāmatu paredzēts izdot 1200 eksemplāros, un tās cena aprēķināta tikai tiešo izdevumu segšanai, jo ar šī izdevuma izpiatīšanu piemiņas fonds uzskatīs savu darbu par paveiktu un likvidēsies. Zināmu eksemplāru skaitu fonds paredzējis nodot bibliotēkām, latviešu skolām un vispār jaunatnei pazīstamā operdziedoņa piemiņas cildināšanai un uzturēšanai. Rakstu krājums iepriekš pasūtināms līdz 1. augustam pie M. Krones (10 Stephen Dr., Toronto 18, Ont. Canada, tālr. 259-4715) vai ASV pie Z. Ritmaņa (3700 SE Ellis St., Portland, Oregon, 97202). Līdz 1. augustam pieteikto pircēju vārdus iespiedīs grāmatā un viņu vidū izlozēs arī E. Viškera zīmētu Latvijas valsts ģerboni krāsās.

Piemiņas fonds jau agrāk uzstādījis piemiņas plāksni dziedoņa Jāņa Niedras atdusas vietā.

R. N.

Kultūras chronika

„Sprakliga Bidrag" saucas Lundas universitātes Zviedrijā Slavu valodu institūta izdevums, kuŗa 21. un 22. sējumā atrodami raksti par baltu - jatvingu cilti, tās kādreizējo apmešanās telpu un paražām. Mag. phil. K. Draviņš šinī izdevumā raksta par Kurzemes lībiešu rietumu un austrumu dialekta izplatību, kas, pēc viņa domām, aptveŗ telpu no Dižirbes un Spārnes ezera austrumos uz Kalešu mežiem līdz Abavai. Šai izdevumā skarti arī citi baltu valodniecības un vēstures jautājumi. Pētījumi par baltu vietvārdiem gaidāmi arī turpmākos Slavu valodu institūta izdevumos.

Atkusnis sākās oktobrī

PĒTERIS AIGARS ◉ ROMĀNS

(31. turpinājums)

„Ar labu nakti," Vinsents klusi aizvēra durvis un pazuda naktī, būdams pats daļa šīs nakts. Vanda piegāja pie loga un raudzījās laukā. Aizmigušā pilsēta lēnām elpoja. Tās pulsi sita mierīgāk. Tikai retumis pa ielu aizdrāzās kāda mašīna. Mēness spīdēja iesārti zeltains, un atkal visa Vandas būte tiecās pēc Česlava . . . Viņa apsēdās, paņēma biezu mēļu papīra lapu un rakstīja. Rindas neritēja taisni, satrauktās rokas vilkti, burti lēkāja, bet viņas domas bija skaidras:

„Miļais!

Ir vēla nakts, kad rakstu Tev . . . Piedod, jūtos vainīga, neesmu Tevi labi sapratusi kā vajadzēja. Piedod, ja vari. Man pašai kauns par savu patmīlību. Gribu laboties. Tik ilgi, kamēr Tu nebūsi atbrīvojis mani no uzticības zvēresta, palikšu Tava, kā esmu solījusies. Tu esi mans vienīgais. Viss cits tagad ir atvairīts, aizmirsts un izlīdzināts. Mani vada tikai mīlestība. Gaidu Tevi nepacietīgi. Tava Vanda."

Studente pārlasīja vēstuli vairākkārt. Nebija pateikts viss, ko viņa patlaban juta, bet nebija spēka vairāk teikt. Galva likās tukša, dvēsele izmocīta. Viens bija panākts, — viņa vairs nesvārstījās. Vincents arī pēc pašatklāsmes bija un palika viņai svešs.

Pulkstenis rādīja rīta trešo stundu, kad viņa mētelī un galvu ietinusi studentes šallē izgāja uz ielas un devās stacijas virzienā, kur dežūrēja taksometri. Vēl šonakt vēstule bija jānoved līdz mājai, kuŗā dzīvoja Teodozija, lai no rīta to saņemtu Česlavs. Katra stunda bija svarīga. Varbūt viņu valdzinājusi kāda cita meitene, varbūt tā bija vienkārši ietiepība?

Taksometrs steidzās cauri pusaizmigušajai pilsētai, jo lielpilsētas nekad pilnīgi neaizmieg. Krustoja laukumus, drāzās pa līkumotām un taisnām ielām, samazināja ātrumu līkumos. Vandai šajā kustībā bija labi, viņa apzinājās, ka dara labāko, kas pašas spēkos.

Beidzot bija Kensingtona parks un mazā ieliņā pie parka, kuŗā Viktorijas stila celtā mājā dzīvoja lēdija Kesvika ar savu dižciltīgo apteksni. Nokauca bremzes. Vanda veikli izlēca un iemeta vēstuli kastītē, kur agrāk šad un tad viņa bija metusi vēstules Česlavam.

No Kesvikas mājas viņa lika braukt uz Viktorijas staciju. Paskatījās pulkstenī. Pēc stundas aties pirmais vilciens uz pilsētiņu kanāļa malā, kur dzīvo vecāki. Lai notiktu, kas notikdams, tagad jārunā ar māti. Pirmais gan bija lēnais vilciens, kas, izdodot pastu, pietur visās stacijās, bet mājās aizmigt tik un tā nespētu. Studente atzvīla atkal auto sēdeklī, ietina galvu šallē, aizvēra acis. Mašīna viņu nesa un šūpoja . . .

8.

PIE ĢIMENES PAVARDA

Marija Kvjatkovska, padrukna sārtvaidze, sēdēja atzveltnes krēslā, ietinusies pūkainā zīda kimono un atbalstīdama izstieptās kājas uz popēta soliņa. Rīta kurpes ar kupliem pušķiem atradās līdzās uz sūnu krāsas grīdsegas. Kundze dzēra tēju ar aveņu ievārījumu no seklas Rozentāla porcelāna tasītes. Avenes bija lasītas pašu dārzā. Kamēr apteksne Džūna, kuŗai seja bija šokolādes krāsā, sukāja ar lielu baltu suku kundzes gaiši pelēkos matus, namamāte vēroja televīzijas pārraidījumu. Tā bija kārtējā rīta nodarbošanās, kad vīrs aizvadīts uz biroju.

„Džūna, ielejiet man vēl vienu," kundze pasniedza jamaikietei tasīti, „tikai stiprāku un karstāku. Un pabīdiet aiz muguras spilvenu, popējums spiež, nezin', ar kādu materiālu viņi piepilda mīkstos krēslus," pukojās kundze. Apteksne nolika uz mirkli tasīti un saudzīgi aizlika kundzei aiz muguras dīvāna spilvenu, kas bija pildīts zoss dūnām.

„Paldies, pavisam citādi," piemetināja kundze. „Un tējai tikai vienu graudiņu cukura. Ārsts teica, ka es par daudz lietojot saldumus. Ko viņš zina? Kamēr cilvēks dzīvo, no visa ir jābauda, pēc tam jau vairs nevajadzēs. Mūsu meita arī studē par ārsti, bet viņa jau neies mātei padomus dot . . ."

Kamēr jamaikiete virtuvē lēja kundzei stipru tēju, viņa pati aplaida acis apkārt dzīvojamai istabai. Sienas bija nokārtas ar abstraktām gleznām. Ja kundzei būtu teikšana, viņa nekad neturētu šīs gleznas pie sienām, bet tā bija meitas gaume. Mājas miera labad viņa pacieta šos nenoteiktos traipus. Arī vīrs kādreiz ap tiem tīksminājās, vairāk gan apbrīnodams ar roku grebtos dārgos logatus. Dāņu stila mēbeles bija apvilktas ar brūni pelēku vilnas tvīdu. Tās saskaņēja ar grīdsegas sūnu zaļumu un piešķīra telpai mājīgumu. Tikai milzīgā Venēcijas stikla lustra šķita lieka. Bet vīrs gribēja, lai lustra karātos šajā istabā, kuŗā parasti pieņēma arī viesus.

Veikala interesēs ar to bija jāsamierinās.

Džūna patlaban atgriezās ar kūpošu tējas tasi uz paplātes, kad ārdurvis spēji atvērās, un pa tām, kā vēja dzīta, iedrāzās Vanda.

„Labrīt mam, labrīt Džūna," teica studente, aizelsusies un pietvīkusi. Mēteli un studentes šalli ar platām paralēlām krāsainām svītrām viņa nometa uz krēsla.

„Labrīt, mam," meita atkārtoja un noskūpstīja māti uz pieres. „Bija jauks nāciens no stacijas. Gribēju ņemt taksometru, bet izšķīros iet kājām. Burvīga pastaiga, koki rudi, brūni dzelteni, zila miglīņa tālumā un pelēkā jūra ar iezilganiem starptoņiem rīta saulītē."

„Labrīt, mazā," laipni teica māte. „Tu esi šorīt agri cēlusies, nebūsi brokastojusi. Džūna, nolieciet paplāti un pagatavojiet Vandai siltas brokastis!" Jamaikiete palocīja galvu un devās atpakaļ uz virtuvi. „Kas tad tevi tik agri pamudināja braukt?" Māte pētīja meitas seju, kuŗā bija manāmas negulētas nakts pēdas. Zilumi zem acīm un ap muti platas rūpju rievas. „Kas ar tevi noticis? Pārpūlējusies vai nevesela?"

„Mam, esmu pavisam vesela, vienīgi tevi gribējās ļoti, ļoti redzēt . . ." Vanda nometās pie mātes ceļos un nolika galvu viņai klēpī. Māte laida pirkstus caur meitas gaišajiem matiem, saudzīgi noglauda pieri un plecus. Vanda klusēja. Viņa gaidīja, kad māte sāks iztaujāt.

„Ja bērns mani gribēja redzēt, tad būs kāda liksta vai kāds liels noslēpums. Vai man nav taisnība?" Vanda pagrozīja tikai galvu un paraustīja plecus. Māte nopūtās. Ar vienu aci viņa sekoja govjganu filmai televīzijā, ar otru pētīja meitu. Īstenībā visa viņas uzmanība bija pievērsta meitai. „Tikko rīta ziņās redzēju drausmīgus uzņēmumus no Ungārijas. Cik tur jaunu cilvēku nogalināts! Un neviens nezina, cik tālu tas viss aizies. Tēvs šorīt aizsteidzās agrāk, — baidās, ka notikumi Ungārijā neietekmē preču apmaiņu arī ar Poliju. Mums ir lieli pasūtinājumi. Tu zini, tēvs prot veikala lietas. Bet revolūcija var pārsviesties arī uz mūsu zemi, un tad visam beigas."

(Turpinājums sekos)

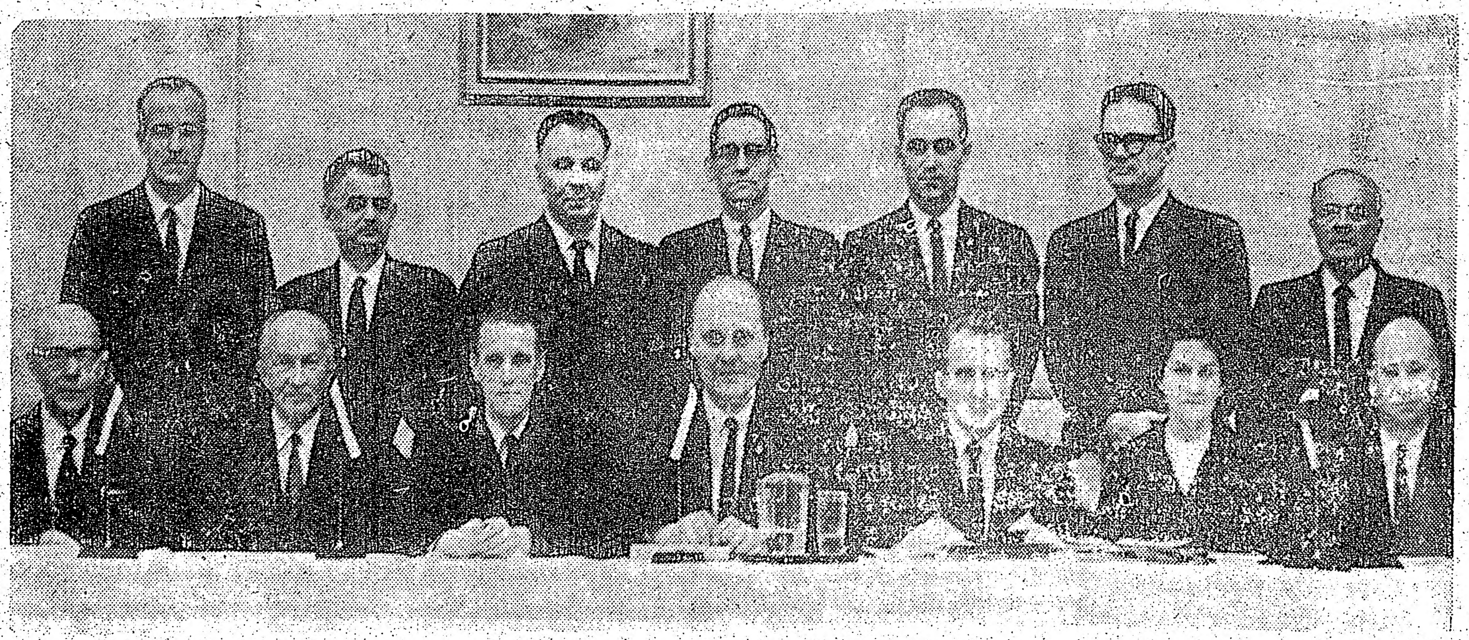

A/S Latviešu nams Toronto jaunā valde un revizijas komisija: pirmā rindā no kreisās — J. Rolavs, A. Augulis, V. Briedis, I. Zamlovskis, A. Steinbachs, S. Zaķe, un V. Koroļkevičs; otrā rindā — I. Auziņš, A. Kundrāts, P. Plīsis, Dz. Vorps, E. Skujiņš, A. Upmalis un A. Kristapsons. Uzņēmumā iztrūkst O. Lepše un R. Grigos. Foto: J. Ligers

Latviešu nams sevi attaisno

AKCIONĀRU SAPULCES VĒRTĒJUMS PAR LATVIEŠU NAMA VALDES DARBĪBU UN NĀKOTNES IECERĒM

Dažādu raksturu sarīkojumiem, nodarbībām un mēģinājumiem Latviešu nams pag. gadā izmantots vairāk nekā 400 reižu. Visbiežāk telpas izmantotas dažādiem mēģinājumiem, kas darbdienās notikuši 88, bet svētdienās 59 reizes. Sabiedriskiem deju vakariem telpas izīrētas 68 gadījumos. Notikušas 30 organizāciju sapulces un 26 sēdes, bet garīgiem sarīkojumiem telpas izmantotas 28 un Sestdienas skolas sarīkojumiem 21 reizi. Notikušas arī 24 sporta nodarbības, 17 referātu, 11 koncertu, 12 privāta rakstura sarīkojumu, vairākas izstādes, kursi, skautu nodarbības un viena teātra izrāde. Šie nedaudzie skaitļi liecina, ka nama izmantošana bijusi ļoti intensīva un tas kļuvis par mūsu nacionālās dzīves centru. Arī kases pārskats uzrāda ievērojamu 25.327,16 dol. summu ienākumos, pie kam telpu īres ienākumi devušas 10.132,62 dol., bet pastāvīgi izīrētās biroju telpas 4558,11 dol. Nama valdes vai dāmu komitejas sarīkojumi devuši 6611,29 dol. un auto novietošanas laukuma īre 1942,10 dol. Izdevumos lielāko summu sastāda nekustamā īpašuma nodoklis 5184,94 dol., algās (pārzinim) izdoti 3894,40 dol., telpu tīrīšanai 1817,54 dol., administratīviem izdevumiem 3300,46 apkurei, elektrībai, gāzei un ūdenim 2268,41 dol., bet iekārtas amortizācijai norakstīti 1623,56 dol. Reizē ar to saimnieciskais pārskats uzrāda nelielu atlikumu 215, 32 dol. apmērā.

Kapitāla apgrozījums uzrāda aktīvā 161.499,99 dol., kas galvenokārt sastādās no nekustama īpašuma, zemes un inventāra vērtības kopsummā par 155.159,36 dol. un rīc. kapitāls bankā $5198,64 dol. Pasīvā lielāko summu sastāda kapitāls (akcijas) un dažādi fondi $129.224,00, tekošās saistības 15.410,89 dol., ilgtermiņa aizdevumi 10.900 dol. un rezerves fondā 5749,78 dol.

1966. gada saimniecības budžets, ko akcionāru sapulce pieņēma negrozītā veidā, paredzēts ar 1500 dol. peļņu vai 23.850 dol. ienākumos un 22.350 dol. izdevumos. Turpretī kapitāla apgrozījumā sagaidāms deficīts, jo iecerēti plašāki nama uzlabojumi, no kuriem dažus pieprasa valdības iestādes. Pie tādiem pieskaitāmas ugunsdrošas durvis, blakustelpu uzlabojumi u. c. Bez tam paredzēts 2000 dol. izdot auto novietošanas laukuma uzlabošanai. Galvenā iecere, protams, ir nama piebūve, par ko sapulcē izteicās vienīgi valdes priekšsēdis I. Zamlovskis, bet nodoma īstenošanas iespējas apsvērs jaunā valde.

Nama saimniecībā un vispār darbībā sevišķi nozīmīga un aktīva bijusi dāmu komiteja M. Cīnes vadībā, par kuras darbību akcionāru sapulcei ziņojumu sniedza S. Zaķe. Dāmu komiteja rīkojusi vairākus sarīkojumus, ar kuŗu ienākumiem iegādājusies virtuves un galda inventāru 500 personām. Ļoti labi izdevies bazārs, kas devis 3467,05 dol. ienākumu. Dāmu komitejas kopējie ienākumi bijuši 5125,10 dol., bet izdevumi 4728,10 dol.

Pēc dažiem techniskas dabas jautājumiem valdes un dāmu komitejas ziņojumus pieņēma bez iebildumiem. Vienīgi domu izmaiņa akcionāru sapulcē radās, kad TLB pārstāve M. Matisa jautāja, vai akcionāru grupai Vienība ir uz tās vārda reģistrētas akcijas līdzīgi pārējām organizācijām un draudzēm, kas oficiāli atzītas kā vienīgās nama akcionāres, un vai Vienībai individuālie dalības zīmju īpašnieki nodevuši rakstveidā apliecinātas balsstiesības. Šo jautājumu O. Breņķis atzina par idejiski šķēlēju un nevietā paceltu, ko savukārt M. Matisa uzskatīja par personīgu apvainojumu, jo izteikusi TLB viedokli nolūkā saņemt konkrētu atbildi. Ievērojot, ka Vienība radās tikai pēc akciju sabiedrības nodibināšanas, kad individuālajiem dalībniekiem savas balsstiesības bija jānodod kādai organizācijai, tai nebija iegādāta Nama organizēšanas komitejā paredzētā akcija vismaz 100 dol. apmērā. Kaut Vienība pārstāv 199 akcijas, tās individuālo dalībnieku sanāksmē piedalījās tikai neliela daļa, kas negroza tās juridiskās tiesības. Pēc adv. A. Zuša paskaidrojumiem un O. Breņķa pārpratuma izlīdzināšanas vārdiem, jautājumā konkrētu lēmumu nepieņēma.

Garākas, bet lietišķas pārrunas notika arī par A/S Latviešu nams Toronto statūtiem, kuri jau agrāk piesūtīti organizācijām. Tām bija izdevība iesniegt savus papildinājumus, kuŗus saskaņoja valde. No nozīmīgākajiem statūtu labojumiem un papildinājumiem atzīmējams 45. punkts, kurš paredz galveno revidentu ar zvērināta grāmatveža tiesībām aizstāt ar pilnsapulcē izraudzītu revizijas komisiju, bet zvērinātu grāmatvedi valdei pieaicināt tikai sevišķos gadījumos. Tālāk statūtu labojumi paredz valdes paplašināšanu no 12 uz 13 locekļiem, jo dāmu komitejai tiesības sūtīt savu pārstāvi valdes sēdēs ar balsstiesībām. Reizē ar to nama statūti tagad pieņemti galīgā veidā un aptver 46 punktus.

J. Preisberga, E. Skujiņa un citu sapulces dalībnieku ierosinājumus turpmākai darbībai pārrunās jaunā valde, par ko jau ziņojām mūsu laikraksta iepriekšējā numurā. R. N.

Aleksandra Vaives piemiņai

Toronto 24. martā mūžībā aizgāja kaŗa veterāns — kapteinis Aleksandrs Vaive, dzimis 1894. gada 4. jūnijā Džūkstes pagastā. Pēc ģimnazijas beigšanas viņš kā brīvprātīgais piedalījās pirmā pasaules kaŗā, beidzis Omskas karaskolu, cīņās vairākkārt ievainots un par varonību apbalvots ar Sv. Jura un Sv. Annas ordeņiem. Ar Troickas pulku viņš no Tālajiem austrumiem atgriezās Latvijā un 1920. gadā tūlīt iestājās 7. Siguldas kājnieku pulkā. [illegible] gados kapt. Vaive līdzteku dienestam armijā rosīgi darbojās arī sabiedriskajā dzīvē un Aizsargu organizācijā.

Otrā pasaules kaŗā viņš atkal iestājās tēvzemes sargu rindās, daudzkārt ievainots un saņēmis apbalvojumus. Kaŗa beigu posmā kapt. Vaive nokļuva Dānijā, no kurienes 1952. gadā izceļoja uz Kanadu, kur strādāja vienā no Toronto slimnīcām.

Ar savu saticīgo un kluso dabu Aleksandrs Vaive bija visu cienīts Toronto latviešu sabiedrības loceklis, aktīvi darbojās latviešu kaŗa veterānu — strēlnieku biedrībā, Toronto mednieku un makšķernieku klubā un citos sabiedriskos pasākumos.

Aizgājēju 26. martā [illegible] māc. A. Briedis. Pie šķirsta goda sardzē stāvēja [illegible] cīņu biedri — latviešu kaŗa veterāni. Izskanot Lielajai [illegible] dai, nelaiķim pēdējās ardievas [illegible] Latviešu strēlnieku biedrības Kanadā pr-ks P. Lukss.

Par aizgājēju sēro dzīvesbiedre, piederīgie, cīņu biedri un daudzie draugi, kuriem kapt. Vaive vienmēr paliks gaišā atmiņā kā nesavtīgs kalpotājs savai tautai un tēvzemei. T. Miezītis

Dainis Miezājs apceļo Kanadu

MĀKSLINIEKA IECERE KANADAS 100 GADU JUBILEJAI

Ar lieliem panākumiem nesen beidzās mākslinieka Daiņa Miezāja gleznu izstāde Toronto. No 30 izstādītajiem darbiem, galvenokārt akvareļiem, pārdoti 9. Bez tam divas gleznas savam jaunizbūvētajam centram rezervējusi Dominijas banka, bet vienu Kanadas nacionālā mākslas galerija Otavā.

Pašreiz mākslinieks, kas savus darbus paraksta priekšvārdā Dainis, gatavojas vairākām izstādēm ASV, kur pirmā notiks Čikagā 16. un 17. aprīlī, pēc tam Milvokos un Kalamazū. Izstādes organizē vietējās latviešu biedrības vai draudzes, un Dainis Miezājs tajās paredz izstādīties ar 40 akvareļiem un eļļas gleznām. Iepriekšējos gados viņš sekmīgi jau izstādījies Klīvlendā, Bostonā, Ņujorkā u. c.

Interesanta iecere Dainim Miezājam radusies sakarā ar Kanadas 100 gadu jubileju, kas būs 1967. gadā. Tās īstenošanai viņš izmanto savus vasaras atvaļinājumus, kas sākas jau drīz pēc lektora darba Ontario mākslas koledžā. Atvaļinājumi kalpo ne tikai patīkamai ceļošanai, bet arī radīšanas darbam, gleznās iemūžinot raksturīgākās Kanadas ainavas un krāšņās dabas skatus. Tā pērnā gadā Dainis Miezājs kopā ar dzīvesbiedri Marlīnu automašīnā apbraukāja Kanadas austrumu provinces, Ziemeļkvebeku, Prinča Edvarda salas un Ņubransviku, pārvedot gan gatavus darbus, gan arī skices un daudzas idejas. Šogad viņš paredzējis apceļot rietumu apgabalus — tālo Jukonu un Ziemeļrietumu teritoriju. Ceļojums sāksies ar jau minētajām izstādēm ASV. Tā Daini Miezāju atgriežamies Toronto varēsim gaidīt tikai septembrī, kad jāsāk atkal lektora gaitas koledžā.

Tā divu gadu ceļojumos gleznotājs būs ne tikai iepazinis Kanadu, bet arī radījis lielāku skaitu gleznu, ar kurām solās mākslas cienītājus iepazīstināt izstādēs 1967. gadā. Tās būs latviešu mākslinieka apsveikums un devums Kanadas 100 gadu jubilejai. R. N.

ILGVARA ŠTEINA
GRAFIKU IZSTĀDE
BERGDON GALERIJĀ
180 Davenport Rd., Toronto
no 12. — 25. aprīlim,
no plkst. 10 — 5.30 vakarā.

Garīgas mūzikas koncerts

SV. ANDREJA DRAUDZES KORIS GATAVOJAS GADSKĀRTĒJAM KONCERTAM 16. APRĪLĪ

Kanadas latviešu pērnā gada 4. dziesmu svētku laikā Anglijas viesis,— komponists Alberts Jērums kādā referātā izteicās, ka latviešu kultūras saglabāšanai svešumā sevišķa loma piekrīt dziesmai un koru darbībai. Dziesmu svētki parasti rada vispārēju saviļņojumu un koru darbība kļūst aktīvāka, bieži vien arī sastāvs palielinās, bet svētku starplaikā daudzos gadījumos vērojams zināms atslābums.

To nevar teikt par Sv. Andreja ev.-lut. draudzes kori, kas aktīvi piedalījies visos līdzšinējos dziesmu svētkos, vairākos līdzīgos sarīkojumos un katru gadu rīko arī patstāvīgu koncertu, veltītu garīgai mūzikai. Arī šogad šādu koncertu jau gatavo, kas būs 14. pēc kārtas un notiks 16. aprīlī plkst. 8 vakarā Sv. Andreja baznīcā.

Koris ar saviem 53 dziedātājiem diriģenta A. Purva vadībā koncerta programmai šoreiz izvēlējies galvenokārt latviešu komponistu mazāk dzirdētas dziesmas. Viena no tām būs Alfrēda Kalniņa 20-os gados komponētā „84. Dāvida dziesma" ar tekstu „Cik mīlīgas Tavas mājas, ak Kungs". Dziesma rakstīta pastorālā noskaņā, un tās atskaņojums aizņem apmēram 9 minūtes. Cik zināms, šī dziesma ārpus Latvijas — tātad, pēdējos 20 gados — nekur nav dziedāta. Kanadā vēl nedzirdēta būs arī Viktora Baštika dziesma „Tuvāk pie Dieva kļūt". Tā īpaši savdabīga ar to, ka komponists šim pagarajam darbam par vadmotīvu izlietojis korāļa „Tuvāk pie Dieva kļūt" melodiju. J. Cīrulis, V. Linde un J. Zālītis būs pārējie programmas dziesmu autori, bet ērģelniece Edīte Ozola-Timmermane sniegs solo izpildījumā Helmera Pavasara ērģeļdarbu pirmatskaņojumus. Koncerta programmas lielākais skaņdarbs tomēr būs 17.—18. gadsimta itāliešu komponista Antonio Vivaldi „Gloria". Tā atskaņošanā bez kora piedalīsies arī solisti — soprāns Maiga Jēkabsone-Dežardē un baritons Pēteris Geistauts, ērģelniece Edīte Ozola-Timmermane un stīgu orķestris koncertmeistares Dorisas Bodrugas vadībā. Stīgu orķestris koncertā būs jaunināJums. Diriģents Arvīds Purvs to sakomplektējis no 11 mūziķiem, kuru vairums nāk no Harmonijas simfoniskā orķestra. No latviešiem orķestrī spēlēs vijolnieki Imants Ramiņš un Elmārs Neimanis.

Sv. Andreja draudzes koris pašreiz ir lielākais draudžu koris brīvajā pasaulē. Jau kopš dibināšanās 1952. gadā tas par savu uzdevumu uzskata rūpēties par jaunradi latviešu garīgajā mūzikā, kā arī lielāku apmēru garīgu skaņdarbu atskaņošanu. Jau pagājuši 7 gadi, kopš kora mūzikālo vadību no pirmā diriģenta prof. Tālivalža Ķeniņa pārņēmis komponists Arvīds Purvs. Viņa uzskati par garīgās mūzikas lielo nozīmi pazīstami ne tikai Toronto latviešiem, bet arī ārpus Kanadas. A. Purva vadītie garīgie koncerti Sv. Andreja baznīcā, arī ar otru kori sniegtie Walmer ielas baptistu baznīcā arvien bijuši labi apmeklēti un apliecinājuši mūzikālu kvalitāti. Viens no izcilākajiem šāda veida koncertiem bija aizvadīto dziesmu svētku garīgais koncerts Sv. Andreja baznīcā. Tas aiznesa jo labskanīgas atbalsis tālu pār Kanadas robežām. R. N.

LONDONA

DV Londonas nodaļa 27. martā bija rīkojusi plkv. O. Kalpaka un viņa tiešā darba turpinātāja ģen. J. Baloža piemiņas vakaru un Zviedrijas viesa plkv. A. Plensnera referātu „Kur pamatojas latviešu valstiskās patstāvības dziņa?" Sarīkojuma pirmo daļu nodaļa bija nodevusi savu krustdēlu — skautu rīcībā. Skauts A. Aukmanis nodeklamēja V. Hermanes dzejoli „Pulkvedis Oskars Kalpaks", pēc tam skauts U. Bite sniedza referātu par O. Kalpaka dzīvi, darbu un nelokāmo ticību patstāvīgajai Latvijas valstij, atceroties arī „balto ģenerāli" J. Balodi, kas bija ne tikai izcils kaŗavīrs, bet arī izcilākā politiskā personība aiz valsts prezidenta Kārļa Ulmaņa. Klātesošie ar klusuma brīdi godināja abu virspavēlnieku piemiņu. Vakara otrā daļā plkv. A. Plensners savā referātā uzsvēra, ka latvieši jau kopš seniem laikiem centušies pēc sava kaktiņa, sava stūrīša zemes un nekad nav bijuši, kā viena otra kaimiņtauta, vienkopus dzīvotāji, bet mīlējuši un mīl vēl šodien dzīvot atsevišķi savā stūrītī. Uz tā pamatojas arī doma — dzīvot neatkarīgi, dzīvot savā valstī. Kad atmodas laika lielie latvieši, kā Kronvaldu Atis un citi, vēlāk arī Miķelis Valters un Emīls Skujenieks prasīja latviešiem autonomiju vai līdzīgu savas dzīves un valsts iekārtu, katra latvieša sirds un prāts tiem pievienojās. Tā pēc pirmā pasaules kaŗa, rodoties labvēlīgiem apstākļiem, arī nodibinājās neatkarīgā Latvijas valsts.

Pulkvedim uzturoties pāris dienu Londonā, DV nodaļas priekšnieks un Korporāciju kopas Londonā seniors iepazīstināja viņu ar Niagaras ūdenskritumu un „latviešu pagasta" N. Borisa un V. Barševska lauksaimniecībām. Vilnis

Izsaku sirsnīgu paldies māc. A. Čopa kungam par aizlūgumā un izvadīšanas dienā teiktiem mīļiem un mierinošiem vārdiem, kā arī visiem draugiem un paziņām par skaistiem ziediem un līdzjūtību manas sievas Elzas izvadīšanā uz pēdējo dusu.
Jānis Dzirneklis.

Toronto un Hamiltonas lielgaidas, kas 27. martā piedalījās saimvežu nodarbībās Toronto: 1. rindā no kreisās — Ilze Intenberga, Baiba Šmita - Kalēja, Ērika Si nanovska un T. Gailīte; 2. rindā — Rudīte Gulbe, Anita Korba, Inta Majoriņa un Daina Apše. Foto: J. Gailītis

TORONTO ZIŅAS

Sv. Jāņa draudzes padome piešķīrusi līdzekļus silto dušu iekārtošanai Saulaines nometnes jaunajā ēkā. Nepieciešamos darbus paveiks jau šai pavasarī. Grūtības vēl rada nometnes saimnieces — kopgalda vadītājas atrašana. Vajadzīgi arī vēl zēnu grupu vadītāji. Nometnes vadītājs būs Jānis Lūsis, meiteņu vadītāja Aija Kārkliņa, bet mazo bērnu nometni pārzinās Renāte Pogule.

DV Toronto nodaļas biedru vakarā piedalījās ap 50 dalībnieku. Vakaru atklāja un vadīja valdes pr-dis I. Zamlovskis, bet V. Grāvelis referēja par pašreiz aktuālajiem notikumiem, A. Bencone deklamēja vairākus I. Vīksnas un I. Gubiņas dzejoļus. Biedru vakarā bija ieradies arī pērn dibinātās Otavas nodaļas valdes sekretārs E. Jēkabsons, kas pateicās par viesmīlību un aicināja apmeklēt Otavu nodaļas atklāšanas sarīkojumā 21. maijā. Vanadzes R. Zamlovskas vadībā bija gādājušas ne tikai par klātiem galdiem, bet arī mantu izlozi pret ieejas kartēm.

Latviešu baptistu draudzes rīkotā reliģiski - ētisku pārdomu vakarā māc. R. Ekšteins iztirzāja jautājumu, kas bija un ir Jēzus Kristus, sakarā ar Lielās piektdienas un Lieldienu notikumiem. Koncerta daļā dziedāja draudzes koris dir. A. Purva vadībā. Pārdomu vakarā piedalījās ap 80 klausītāju. Līdzīgs sarīkojums notiks arī 28. aprīlī plkst. 8 vakarā par tematu „Mīlestība, naids, dusmas, bailes un citas emocijas." Koncerta daļā dziedās soprāns Maiga Dežardēna brīvmākslinieces Martas Tūteres klavierpavadījumā.

Latviešu bridža spēles cienītāji pēc ilga starplaika 3. aprīlī bija rīkojuši turnīru Latviešu namā. To vadīja A. Līdacis, piedaloties 16 dalībniekiem. Veiksmīgākie spēlētāji izrādījās Zigurds Augulis un Arnolds Dzilna, izcīnot 1. vietu, bet 2. vietu nācās dalīt J. Rolavam un N. Pētersonam ar A. Līdaci un viņa kanadiešu partneri Fordu. Latviešu bridžisti maijā paredz sacensties ar igauņiem.

TLTA bērnu nometņu vadītāju kursos 3. aprīlī V. Slavieša un S. Leimanis iztirzāja metodiskos paņēmienus dažādām nodarbībām, sporta spēlēm un rotaļām. Nākošās lekcijas paredzētas 29. maijā plkst. 11 no rīta, kad arī beigsies šī gada teorētiskais kurss. Kursu 8 gadu pastāvēšanas laikā tos apmeklējuši 75 kursanti, no tiem nometņu vadītāju palīga apliecības ieguvuši 17, bet pilntiesīgu vadītāju tiesības tikai 7.

Pēc ilgākas slimošanas 66 gadu vecumā mirusi Elza Dzirnekle. Viņu pēdējā gaitā uz Ziemeļjorkas kapu latviešu nodalījumu 1. aprīlī izvadīja māc. A. Čops. Nelaiķe Toronto atstāj dzīvesbiedru Jāni, meitu Jautrīti Zeburliņu un divus mazbērnus.

Sv. Jāņa draudzes svētdienas skola 3. aprīlī bija rīkojusi Lieldienu sarīkojumu bērniem, kuru apmeklēja ap 200 viesu. Sarīkojumu ievadīja skolas pārzine A. Kurse un Biruta Senkēviča stāstīja par seno latviešu Lieldienu paražām un olu krāsošanu. Viņa nolasīja arī skolas rīkotās olu krāsošanas sacensības rezultātus: no katras klases izraudzīti 3 labākie, kopskaitā 24 godalgotie. Bīskapa A. Lūša sacerēto uzvedumu „Lieldienu rīts" bija sagatavojusi A. Kurse, un tajā galvenās lomās piedalījās A. Černovskis, A. Stiebriņš, S. Kurse, S. Brunnieka, A. Medne u. c. Sarīkojumā ieradās arī Lieldienu zaķi (Ivars Ploriņš, Arnis Puķītis un Dace Krauliņa), kas no saviem olu ratiem izdalīja saldumus, bet skolas vecāku pārstāves bija klājušas cienasta galdu. Draudzes padomes pr-dis Ž. Rūtenbachs ar ziedu veltēm pateicās bīskapam A. Lūsim, B. Senkēvičai un A. Kursei par sarīkojuma sekmēšanu.

TLB sestdienas skolas padomes sēdē pārzines A. Martinsones vadībā pārrunāja telpu jautājumu nākošam mācību gadam un vienojās palikt pie līdzšinējā izkārtojuma, t. i., vecākās klases Latviešu namā, bet 3 jaunākās centrālās YMCAs telpās. Skolai dāvātais sarīkojums, kuŗā šogad programmu izpildīja tautisko deju kopa Diždancis, Toronto Lācīši un koklētāji, skolai devis 730 dolaru. Ģimenes dienas sarīkojums notiks 1. maijā plkst. 3 dienā Igauņu namā, bet izlaiduma akts Latviešu namā 4. jūnijā pl. 10 no rīta. Pārējām klasēm liecības izdalīs jau 28. maijā.

Latviešu nama jaunievēlētā valde pirmajā sēdē 31. martā vienojās darbu sadalīt atsevišķās komisijās pēc līdzšinējā parauga. Komisijās par dalībniekiem varēs pieaicināt arī ārpus valdes esošus, bet vadību uzņemsies kāds no valdes locekļiem. No valdes locekļiem līdzekļu sagādes komisijā izraudzīja P. Plīsi, saimniecības komisijā A. Kristapsonu, E. Skujiņu un dāmu komitejas pārstāvi S. Zaķi, techniskā komisijā — A. Upmali un O. Lepši, bet informācijas komisijā A. Kundratu. No jauna izveidoja jaunbūves plānošanas komisiju ar saimnieciski - financiāliem uzdevumiem, kurā darbosies Dz. Vorps un I. Auziņš. Par valdes priekšsēža vietnieku izraudzīja V. Briedi, līdzšinējos amatos paliek valdes priekšsēdis I. Zamlovskis, sekretārs A. Šteinbachs un kasieris V. Koroļkevics.

TLB dāmu komitejas rīkotajā draudzības vakarā bija ieradušās ap 30 māmuļu, kas savā laikā atbraukušas no Latvijas. Viņu vidū pirmo reizi bija arī nesen atbraukušā 90 gadu vecā Ieva Stūrmane. Pārrunās pie māmuļām pakavējās arī māc. A. Čops, TLB valdes pr-dis A. Gribusts un biedrības dāmu komitejas darbinieces.

„Dieva godība radībā" saucas filmu izrāde, kuru 3. aprīlī Latviešu namā rīkoja „Sauciens no Golgātas" vadītājs T. Putns. Filmā bija redzami dabas skati no Toronto, Niagaras un citām vietām, kā arī iestarpinātas garīgas dziesmas un lūgšanas. Izrādi noskatījās ap 20 personu.

TLB valde izveidojusi sarīkojumu komiteju, kurā darbosies O. Indzers, A. Šterns un H. Mangale. Kā nākošais sarīkojums paredzēts māc. A. Čopa referāts par draudzību, kas notiks Latviešu nama apakšējā zālē 24. aprīlī plkst. 4 dienā. Sarīkojumā piedalīsies arī brīvmāksliniece Vēra Leinvēbere - Langenfelda ar klavieru solo. Ieeja pret ziedojumiem.

Pretkomūnisma cīnīt

PROF. Dr. KĀRLIS LEJASMEI

Liekas, neviens latvietis nav darījis tik daudz komūnisma īstās sejas un nolūku atklāšanā amerikāņiem, kā profesors Dr. phil. Kārlis Lejasmeijers. Gandrīz visus ASV pavadītos gadus viņš veltījis šim lielajam uzdevumam. Bilance par paveikto rāda diženus skaitļus: viņa vairāk nekā 3000 priekšlasījumu ASV un Kanadā noklausījies apm. pusmiljons klausītāju. Priekšlasījumi notikuši dažādās konferencēs, 350 kolledžās un universitātēs, arī Harvardā, Jēlā un Prinsetonā, vidusskolās, klubos, draudzēs, ABC, CBS un NBC televīzijas raidījumos un vairāk nekā 300 lokālās raidstacijās ASV un Kanadā. Katrā priekšlasījumā kā atbaidīgs piemērs pieminēta arī padomju brutālā agresija Baltijas valstīs.

K. Lejasmeijers dzimis 1906. gada 21. martā Bauskas Lavenieko kā rentnieka dēls. Vēlāk vecāk pārcēlās uz Bausku, pirmā pasaules kaŗā tēvu norīkoja dzelzceļnieka darbā pie Maskavas, kur ģimene pārdzīvoja revolūcijas notikumus un badu, kas sekoja komūnistu varas pārņemšanai, zaudējot divas jaunākās meitas. 1918. gada vasarā Lejasmeijeri atgriezās Bauskā, bet kad 1919. gadā bermontieši nogalināja tēvu, pārcēlās uz Pilteni, 1924. gadā uz Rīgu. Tur K. Lejasmeijers pēc 4. ģimnazijas beigšanas studēja vispirms teoloģiju angļu - amerikāņu misijas skolā, beidza Angļu institūta paidagoģijas nodaļu un 1934. gadā arī Latvijas universitātes filozofijas fakultāti, pēc tam vēl papildinājās Vesthillas kolledžā Birminghamā, Anglijā, bet trimdas gados Vācijā ieguva Dr. phil. gradu.

Sākot ar 1930. gadu, viņš bija redaktors, vēlāk vairākus gadus (līdz komūnistu ienākšanai) Iekšlietu ministrijas baznīcu un konfesiju departamenta vecākais sevišķu uzdevumu ierēdnis un vēlāk daļas vadītājs.

Komūnistu okupācijas laikā 1941. gada jūnijā čeka Lejasmeijeru apcietināja, apvainojot pretkomūnistiskā darbībā un piespriežot nāvessodu, taču viņam izdevās izbēgt no cietuma. Jo drīz Latvijā varu pārņēma vācieši, un nākamos gados jubilārs sniedza laikmetīgus priekšlasījumus protestantu baznīcās, kā arī vāca līdzekļus Tautas palīdzībai.

1944. gada rudenī trimdas ceļi viņu noveda Kemptenē, Vācijā. Sākoties nometņu laikiem, Lejas-

meijeru iz[...]audzīja pa[...] nes latviešu nometn[...] vēlāk arī par Bavāri[...] padomes priekšsēža v[...] labajām angļu val[...] nām radās iespēja [...] ap 40.000 Bavārijas [...] teņa uzlabošanai. [...] kļuva žurnāla „Sau[...] redaktors.

Jau 1949. gadā Leja[...] ceļoja ASV, kļūstot [...] spēku politiskajās zi[...] kolledžā Masačuzetā[...] radās izdevības priek[...] kuros varēja amerikā[...] plašāku ieskatu pasa[...] mās un atklāt komū[...] seju un mērķus, kā [...] mot viņu metodes. [...] ternational Christia[...] ship apvienības aicin[...] jasmeijers drīz pārg[...] nestā un varēja visu[...] priekšlasījumiem, ka[...] visas Ziemeļamerika[...] Jau 1951. gadā radās[...] nāt par komūnisma [...] kaŗošanas plāniem u[...] kādā ASV kongresm[...] smē (šī runa iespie[...] gresa protokolos) u[...] Pentagonā.

Sešdesmito gadu [...] Lejasmeijers, pieņem[...] mu kolledžas (Pensi[...] nājumu, kļuva par t[...] un vēstures nodaļa[...] lāk kļuva arī par p[...] mentātoru un ziņu [...] ABS radiotīklā, kuŗā[...] ap 150 raidstacijas. [...] kaŗam ieejot izšķirī[...] li un redzot, ka arvie[...] niešu nokļūst maldu[...] juta nepieciešamību [...] aktīvākā cīņā pret [...]

Četras iespēj
nākotnes

II KULTŪRAS DARBINIEKU KONGRE

(Nobeigums)

Kongresa otras dienas rītā pēc stundu ilga darba sekcijās, kur savrup bija pulcējušies „skolotāji" un „kultūras politiķi", bija trīs referāti. R. Veidemanis no Raiņa - Aspazijas fonda sniedza pārskatu par aizvadīto Raiņa gadu, kas radis negaidītu atsaucību: periodiskos izdevumos parādījušies ap 30 dažādu rakstu, ap 10.000 trimdinieku apmeklējuši Raiņa piemiņai veltītos sarīkojumus. Otrā izdevumā iznācis arī „Jāzepa un viņa brāļu" tulkojums angļu valodā. Referents mudināja kongresa dalībniekus atbalstīt Raiņa pieminekļa projektu. Papildinot R. Veidemaņa pārskatu, J. Vilciņš ziņoja, ka, sakarā ar Raiņa jubilejas gadu, arī uz Latviju noraidītas četras 20 minūšu programmas par Raini, kāds viņš īstenībā bija, ar uzsvaru uz viņa nacionālo dzeju.

Dr. J. Zaube informēja par Dr. V. Muižnieka pasāktā valodas projekta īstenošanos, par ko tuvākus paskaidrojumus sniedza pats Dr. V. Muižnieks. Sarunās ar Rietummičigenas universitātes valodu departamena vadību panākts, ka nodibināti 2 kursi: Intermediate Latvian 200 un 201. Pirmajam prasītas latviešu valodas priekšzināšanas pamatskolas 4 klašu apmērā, otram — vidusskolas pirmo divu klašu apmērā. Kurss plānots uz 7 nedēļas nogalēm; tas sāksies 9. jūlijā, turpināsies katru otru sestdienu un beigsies 14. janvārī. Kursā līdz 15. jūnijam jāpieteic 30 studentu, kas iemaksātu mācību naudu — 80 dolaru. Tāpēc ieteicams radīt atmaksājamu stipendiju fondu, no [...] tajiem līdzekļiem vē[...] varētu palīdzēt tiem [...] kas vēlētos specializ[...] šu valodā. Par kurs[...] vadītāju universitāte[...] jusi Dr. J. Zaubi. Šo[...] ditācijas komisija n[...] piešķīrusi tiesības ti[...] tam ar kredītstundā[...] du departaments pras[...] mus par sekmēm un [...] gada, pārbaudot le[...] spektus un studentu [...] stāv vislabākās cerīb[...] su arī atzīs par piln[...] kā tai pašā universit[...] lasīs arī kursu par [...] tu vēsturi, iespējams[...] ku tur varētu izveido[...] tijas telpas pētniecība[...]

Kaut kultūras da[...] no laika gala nav bi[...] ļaudis, kongresa dalīb[...] doja 198 dol. stipendi[...] kumam. Pamatkapitā[...] atsevišķajās kolonij[...] jiem līdzekļiem — pi[...] kagas latviešu biedrī[...] dāvāja šī pasākuma [...] savu stipendiju fond[...] krāti 300 dol.

Trešais referāts bi[...] Trepšas — mūsu [...] dzīves analize. Tā bi[...] pēc klasiskajiem gri[...] giem stingri uzbūvēt[...] dažbrīd gan aizrāv[...] jiem elpu, citreiz iz[...] tānus aplausus, bet b[...] voja patiesas ovācija[...] mūsu laikraksts tur[...] muros iespiedīs nesa[...]

Kongresa nobeigu[...] nieki pieņēma rezolū[...] atbalstīt jauno BATU[...]

Pretkomūnisma cīnītāja mūža atcere

PROF. Dr. KĀRLIS LEJASMEIJERS 60-GADNIEKS

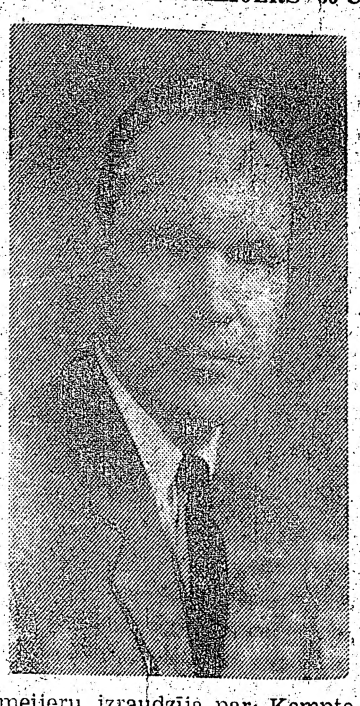

Liekas, neviens latvietis nav darījis tik daudz komūnisma īstās sejas un nolūku atklāšanā amerikāņiem, kā profesors Dr. phil. Kārlis Lejasmeijers. Gandrīz visus ASV pavadītos gadus viņš veltījis šim lielajam uzdevumam. Bilance par paveikto rāda diženus skaitļus: viņa vairāk nekā 3000 priekšlasījumu ASV un Kanadā noklausījies apm. pusmiljons klausītāju. Priekšlasījumi notikuši dažādās konferencēs, 350 kolledžās un universitātēs, arī Harvardā, Jēlā un Prinsetonā, vidusskolās, klubos, draudzēs, ABC, CBS un NBC televīzijas raidījumos un vairāk nekā 300 lokālās raidstacijās ASV un Kanadā. Katrā priekšlasījumā kā atbaidīgs piemērs pieminēta arī padomju brutālā agresija Baltijas valstīs.

K. Lejasmeijers dzimis 1906. gada 21. martā Bauskas Laveniekos kā rentnieka dēls. Vēlāk vecāki pārcēlās uz Bausku, pirmā pasaules karā tēvu norīkoja dzelzceļnieka darbā pie Maskavas, kur ģimene pārdzīvoja revolūcijas notikumus un badu, kas sekoja komūnistu varas pārņemšanai, zaudējot divas jaunākās meitas. 1918. gada vasarā Lejasmeijeri atgriezās Bauskā, bet kad 1919. gadā bermontieši nogalināja tēvu, pārcēlās uz Pilteni, 1924. gadā uz Rīgu. Tur K. Lejasmeijers pēc 4. ģimnazijas beigšanas studēja vispirms teoloģiju angļu - amerikāņu misijas skolā, beidza Angļu institūta paidagoģijas nodaļu un 1934. gadā arī Latvijas universitātes filozofijas fakultāti, pēc tam vēl papildinājās Vesthillas kolledžā Birminghamā, Anglijā, bet trimdas gados Vācijā ieguva Dr. phil. gradu.

Sākot ar 1930. gadu, viņš bija redaktors, vēlāk vairākus gadus (līdz komūnistu ienākšanai) Iekšlietu ministrijas baznīcu un konfesiju departamenta vecākais sevišķu uzdevumu ierēdnis un vēlāk daļas vadītājs.

Komūnistu okupācijas laikā 1941. gada jūnijā čeka Lejasmeijeru apcietināja, apvainojot pretkomūnistiskā darbībā un piespriežot nāvessodu, taču viņam izdevās izbēgt no cietuma. Jo drīz Latvijā varu pārņēma vācieši, un nākamos gados jubilārs sniedza laikmetīgus priekšlasījumus protestantu baznīcās, kā arī vāca līdzekļus Tautas palīdzībai.

1944. gada rudenī trimdas ceļi viņu noveda Kemptenē, Vācijā. Sākoties nometņu laikiem, Lejasmeijeru izraudzīja par Kemptenes latviešu nometnes vadītāju, vēlāk arī par Bavārijas latviešu padomes priekšsēža vietnieku. Ar labajām angļu valodas zināšanām radās iespēja daudz darīt ap 40.000 Bavārijas latviešu likteņa uzlabošanai. Še viņš arī kļuva žurnāla „Sauksme" galv. redaktors.

Jau 1949. gadā Lejasmeijers ieceļoja ASV, kļūstot par mācības spēku politiskajās zinībās Kinga kolledžā Masačuzetā. Drīz vien radās izdevības priekšlasījumiem, kuros varēja amerikāņiem pavērt plašāku ieskatu pasaules problēmās un atklāt komūnisma īsto seju un mērķus, kā arī apgaismot viņu metodes. Saņēmis International Christian Leadership apvienības aicinājumu, Lejasmeijers drīz pārgāja tās dienestā un varēja visu laiku veltīt priekšlasījumiem, kas nu notiek visas Ziemeļamerikas plašumā. Jau 1951. gadā radās iespēja runāt par komūnisma pasaules iekarošanas plāniem un metodēm kādā ASV kongresmeņu sanāksmē (šī runa iespiesta arī kongresa protokolos) un vēlāk arī Pentagonā.

Sešdesmito gadu sākumā Dr. Lejasmeijers, pieņemot Austrumu kolledžas (Pensilvenijā) aicinājumu, kļuva par tās profesoru un vēstures nodaļas vadītāju, vēlāk kļuva arī par pastāvīgu komentātoru un ziņu analizētāju ABS radiotīklā, kurā apvienotas ap 150 raidstacijas. Vietnamas karam ieejot izšķirīgākā stāvoklī un redzot, ka arvien vairāk jaunešu nokļūst maldu ceļos, viņš juta nepieciešamību atgriezties aktīvākā cīņā pret komūnismu un to līdzskrējēju viltus mācībām, kādēļ sāka ceļot no viena ASV stūra uz otru ar saviem priekšlasījumiem, tagad sevišķu vērību pievēršot skolu jaunatnei, it sevišķi vidusskolās.

Šovasar prof. Lejasmeijers būs direktors Gaŗezera latviešu centrā, kas aptveŗ jaunatnes nometnes un arī vasaras vidusskolu.

K. Asars

GRAND RAPIDI

● Skrundas vienības gaidu un guntiņu izbraukumu 20. martā uz Grand Rapidu un apkārtnes latviešu draudzes lauku īpašumu Mežvidiem vadīja V. Mežule, A. Kalēja un I. Mateusa. Mežvidos gaidām un guntiņām bija noorganizētas lauku nodarbības, kuŗas vadīt palīdzēja B. Matisone un V. Mežule. Izbraukums beidzās ar kopīgām rotaļām un launagu.

KALAMAZŪ

● Gleznotājs Jānis Balks St. Jozefa universitātes dāmu kluba rīkotajā gadskārtējā gleznu izstādē par savu darbu „Vecpilsētas miers" ieguvis 2. godalgu. Izstāde notika no 18. — 23. martam un tajā piedalījās 115 mākslinieku.

● Baznīcas skolas telpās pēc 27. marta dievkalpojuma notika ev.-lut. latviešu draudzes padomes sēde, veltīta galvenokārt bīskapa A. Lūša piesūtītās aptaujas atbildēm. Sēdē piedalījās 24 padomes locekļi, kas 3 stundu ilgās debatēs izkristallizēja draudzes vēlamās atbildes nosūtīšanai bīskapam.

● Latviešu biedrības valde atzinusi par nepieciešamu apzināt visus Kalamazū un apkārtnē dzīvojošos latviešus, šim nolūkam organizējot „skaitīšanu", kuŗu uzņēmies veikt biedrzinis A. Blankenburģis.

● Mākslas paidagoģe Pauline Skrupšķele, kuŗa turpina studijas mākslas mastera gradam, sniegusi 3 lekcijas, demonstrējot latviskos audumus un tautas tērpus: universitātes mākslas klasē, mākslas institūtā un ārpus Kalamazū — Pav-Pav audēju kopā. Referente izpelnījās atzinību un cildinājumus. Demonstrētos audumus viņa saņēmusi no mākslas audējām E. Kesneres, V. Mednes un E. Puriņas, kā arī no P. Birznieka, L. Bērziņas, A. Poļa un citām ģimenēm.

Četras iespējas Latvijas nākotnes vīzijai

II KULTŪRAS DARBINIEKU KONGRESS 26. UN 27. MARTĀ ČIKAGĀ

(Nobeigums)

Kongresa otras dienas rītā pēc stundu ilga darba sekcijās, kur savrup bija pulcējušies „skolotāji" un „kultūras politiķi", bija trīs referāti. R. Veidemanis no Raiņa-Aspazijas fonda sniedza pārskatu par aizvadīto Raiņa gadu, kas radis negaidītu atsaucību: periodiskos izdevumos parādījušies ap 30 dažādu rakstu, ap 10.000 trimdinieku apmeklējuši Raiņa piemiņai veltītos sarīkojumus. Otrā izdevumā iznācis arī „Jāzepa un viņa brāļu" tulkojums angļu valodā. Referents mudināja kongresa dalībniekus atbalstīt Raiņa pieminekļa projektu. Papildinot R. Veidemaņa pārskatu, J. Vilciņš ziņoja, ka, sakarā ar Raiņa jubilejas gadu, arī uz Latviju noraidītas četras 20 minūšu programmas par Raini, kāds viņš īstenībā bija, ar uzsvaru uz viņa nacionālo dzeju.

Dr. J. Zaube informēja par Dr. V. Muižnieka pasāktā valodas projekta īstenošanos, par ko tuvākus paskaidrojumus sniedza pats Dr. V. Muižnieks. Sarunās ar Rietummičigenas universitātes valodu departamena vadību panākts, ka nodibināti 2 kursi: Intermediate Latvian 200 un 201. Pirmajam prasītas latviešu valodas priekšzināšanas pamatskolas 4 klašu apmērā, otram — vidusskolas pirmo divu klašu apmērā. Kurss plānots uz 7 nedēļas nogalēm; tas sāksies 9. jūlijā, turpināsies katru otru sestdienu un beigsies 14. janvārī. Kursā līdz 15. jūnijam jāpieteic 30 studentu, kas iemaksātu mācību naudu — 80 dolaru. Tāpēc ieteicams radīt atmaksājamu stipendiju fondu, no kuŗa uzkrātajiem līdzekļiem vēlāk, varbūt, varētu palīdzēt tiem studentiem, kas vēlētos specializēties latviešu valodā. Par kursu atbildīgo vadītāju universitāte apstiprinājusi Dr. J. Zaubi. Šogad vēl kreditācijas komisija nav kursam piešķīrusi tiesības tikt ieskaitītam ar kreditstundām, jo valodu departaments prasa pierādījumus par sekmēm un spējām. Pēc gada, pārbaudot lekciju konspektus un studentu darbus, pastāv vislabākās cerības, ka kursu arī atzīs par pilntiesīgu. Tā kā tai pašā universitātē šovasar lasīs arī kursu par Baltijas tautu vēsturi, iespējams, ka ar laiku tur varētu izveidoties pat Baltijas telpas pētniecības centrs.

Kaut kultūras darbinieki jau no laika gala nav bijuši naudīgi ļaudis, kongresa dalībnieki saziedoja 198 dol. stipendiju fonda sākumam. Pamatkapitāls nāks no atsevišķajās kolonijās uzkrātajiem līdzekļiem — piemēram, Čikagas latviešu biedrība jau piedāvāja šī pasākuma atbalstam savu stipendiju fondu, kurā uzkrāti 300 dol.

Trešais referāts bija prāv. N. Trepšas — mūsu sabiedriskās dzīves analize. Tā bija varena, pēc klasiskajiem grieķu paraugiem stingri uzbūvēta runa, kas dažbrīd gan aizrāva klausītājiem elpu, citreiz izsauca spontānus aplausus, bet beigās piedzīvoja patiesas ovācijas. Šo runu mūsu laikraksts turpmākos numuros iespiedīs nesaīsinātu.

Kongresa nobeigumā dalībnieki pieņēma rezolūciju, aicinot atbalstīt jauno BATUN organizāciju — gan ar darbu, gan līdzekļiem. R. Spuris ierosināja popularizēt kongresā dzirdētās domas ar lasītāju vēstulēm laikrakstos. E. Avots ielūdza kultūras darbiniekus vasarā uz Gaŗezeru, kur starp pastaigām un atpūtu varētu arī cilāt nopietnos kultūras politikas jautājumus.

Vairums dalībnieku bija pārliecināti par III kultūras darbinieku kongresa vajadzību. Kur, kad un kā to rīkot, — to atstāja nākamās rīcības komitejas ziņā, kurā bez Dr. A. Karpa ievēlēja Juri Jauntirānu, Lauri Kalniņu, Olģertu Pavlovski un Jāni Plūmi. Ar ilgiem aplausiem kongress sumināja Dr. A. Karpu par grūtā sagatavošanas darba veiksānu. Viņš pats gan bija vienīgais, no kuŗa visā kongresa laikā gadījās par šo sarīkojumu dzirdēt kritiku: „Sekcijās varēja būt vairāk speciālistu," Dr. A. Karps teica, kaut arī pats bija tīri apmierināts par dzīvo piedalīšanos un izraisītajām diskusijām, par ko labvēlīgi izteicās arī visi citi iztaujātie kongresa dalībnieki, sākot ar veco skolotāju A. Bankoviču un beidzot ar Gaŗezera vidusskolas paraugskolnieku Ansi Veinbergu.

Par kongresa dalībnieku ēdināšanu bija gādājušas katoļu draudzes dāmas, techniskajos darbos čakli palīdzēja jaunatnes pulciņš. Kongresā bija arī dabūjamas I kultūras kongresa runas, priekšlasījumi, debates un lēmumi, sakopoti iespiestā krājumā „Tēvzemes brīvībai un kultūrai", kas iznācis Akadēmiskās dzīves apgādā Indianapolē.

D. V.

BATUN uzdevumi

(Pārnesums no 1. lpp.)

Vai par šīm atziņām var ziņot arī atklātībai? —

— Var un pat jāziņo! Ne vienmēr būtu pareizi ziņot par nodomiem, tāpat par konfidencāli uzticētu delikātu informāciju, bet vispārējās atziņas ir jāsniedz atklātībai; arī tās, kas nepatīkamas. Svarīgākais īsumā ir sekojošais. Vispirms — AN valda ļoti īpata gaisotne. Tās darbībai nav līdzības ar kādas atsevišķas valsts politisko dzīvi. Visas AN locekles, vismazākās, arī no ASV materiāli un citādi atkarīgās, savās AN misijās uzrāda ļoti nacionālu, pašpārliecinātu un neatkarīgu garu. Pat angliski nelabprāt runā. Šī neatkarība parādās ļoti plašā izvēzumā: no mašīnu parkošanas noteikumu iecirtīgas neievērošanas Ņujorkā līdz dedzīgai un nereti visai redzīgai ASV ārpolītikas kritizēšanai.

Tātad, laikam, rodas grūtības delegācijām, kuŗu locekļi ir ASV pilsoņi? —

— Automatisku grūtību nav. Mēs paļaujamies uz plašajām brīvībām, kas garantētas visiem ASV pilsoņiem. Ko var īri darīt Īrijas labā, žīdi Izraēlas un poļi Polijas labā, to arī mēs drīkstam Baltijas valstu labā. Tā mūsu pārstāvim nepārprotami paskaidroja arī kompetents ASV ārlietu resora darbinieks. Grūtības ir citur. Proti, no daudziem AN diplomātu ziņkārīgiem jautājumiem mēs konstatējām, ka viņus interesē, vai mūsu pārstāvji nenāk ASV ārlietu ministrijas, Brīvās Eiropas komitejas, ACEN un līdzīgu iestādījumu uzdevumā. Pieredzējuši diplomāti labi orientējas ASV politiskajā dzīvē. Viņi arī labi zina, kādi grupējumi, iestādījumi un komitejas pastāv un kā tie, tā sakot, akreditēti pie ASV ārlietu ministrijas, dažreiz arī tās atalgoti. Dabīgi, ka no šiem iestādījumiem negaida patstāvīgu rīcību, tādēļ pēkšņas aktivitātes gadījumā rodas aizdomas, ka tās darbinieki nāk amerikāņu ārlietu resora uzdevumā vai vismaz inspirācijā. Tāpēc ļoti svarīgi bija mūsu ārējais uztvērums un vajadzības gadījumā arī atvairījām. Mēs esam pierādījuši, ka jau šai gājienā esam ieguvuši neatkarības „labo vārdu" un to uzmanīgi sargāsim arī uz priekšu.

Vai ir vēl citas svarīgas atziņas, kas iegūtas šai pirmajā akcijā? —

— Vairākas. Svarīgākā: nevar pie visām AN misijām iet ar burtiski vienādiem iesniegumiem, jo to raksturs ir ļoti dažāds; svarīgākais taktiskais uzbrukuma punkts ir Baltijas valstu kolonizācija, nevis komūnisms; daudzās misijās ieteicams vairāk klausīties nekā pašiem runāt, jo mums ir daudz apstākļu jāpadara un labvēlīgu draugu pat tādās zemēs, kas formāli šobrīd ir pret mums.

Kas ir nepatīkamais, ko esat konstatējuši šajos apmeklējumos? —

— Ir vairākas nepatīkamas lietas. Visnepatīkamākā ir, ka daudzas AN locekles ļoti maz zina par Baltijas valstīm. Starp tām, kas zina, ir prāvs skaits ciniski reālpolitiski noskaņotu, proti: tām labāk patiktu, ja par Baltijas jautājumu „pagaidām" nerunātu, lai nevajadzētu izšķirties, kurā pusē nostāties. Te tad arī jānāk pie atziņas, ka mēs — latvieši un baltieši vispār — esam kaut ko nokavējuši, esam kaut ko nepareizi sapratuši vai arī, dažos gadījumos, negribējuši saprast. Igauņu kolēģis BATUN mūs informēja, ka kādā no viņu laikrakstiem ievietots raksts, kurā atsaucas uz Latvijas lietveža Londonā izteicienu, ka pašreiz nav īstais laiks pacelt Baltijas valstu jautājumu AN. Jāsaka, ka par sevi šis apgalvojums ir pareizs. Arī mēs konstatējām, ka pašreiz tam vēl nav laiks. Bet, — varbūt tieši pašreiz būtu bijis laiks, ja tāda BATUN organizācija visus trimdas gadus būtu pastāvējusi un darbojusies! Tieši tāpēc bez kavēšanās BATUN darbs bija jāizvērš par pastāvīgu un sistēmatisku ieinteresētu cilvēku kopdarbu, lai sagatavotos dienai, kad laiks būs pienācis. Un — droši var teikt: ja nopietni pie šī darba stāsimies, tad ātrāk arī pienāks laiks, kad Baltijas valstu jautājumu AN apspriedīs un izlems labvēlīgi!

Te vēl jāaizrāda, ka tas, ko var veikt pie AN misijām, ir pēc svara un rakstura pavisam kas cits nekā tas, ko var panākt pie to pašu valstu sūtniecībām kādas valsts galvaspilsētā, jo tur vienmēr ceļā atradīsies delikātie protokola režģi.

Kāds prominents sūtnis AN man personīgā sarunā nopietni norādīja, ka Baltijas valstu problēmai vienīgais forums pašreiz ir AN. Pašreizējā pasaules politikas saspēlē neesot pārāk daudz vērības jāpiegriež tam, kādu politiku kultivē atsevišķa valsts iepretim Pad. savienībai. Nozīmīgi ir nepārtraukti paturēt Baltijas valstu jautājumu AN uzmanības priekšā, to vienmēr pārformulējot un tā definējot, ka reta valsts varētu atteikties tam labvēlīgi atsaukties.

Ar atzīstamām simpatijām šai jautājumā padomu deva arī ASV delegācijas vadītājs sūtnis Goldbergs, norādot, ka nebūtu lietderīgi, ja Baltijas valstu jautājumu AN paceltu tieši ASV delegācija. Tad tas automatiski pārvērstos par „aukstā kaŗa" diktētu uzbrukumu Pad. savienībai, kas izsauktu, no vienas puses, lielāku niknumu komūnistu nometnē, bet no otras puses, aizvirzītu neitrālo zemju uzmanību aplamā virzienā.

Vai Baltijas valstu jautājumu, ja vēlētos, varētu jau tagad ierosināt Apvienotajās nācijās? —

— Ja gribētu, varētu. Dažu valstu diplomāti izteica gatavību pacelt šo jautājumu vai nu 24. komitejā, vai pilnsapulcē. Mēs ar pateicību pieņēmām to zināšanai. Laiks gan tam nav pienācis, jo zeme vēl nav pietiekami sagatavota.

No visa dzirdētā ir skaidrs, kādēļ BATUN pārvērsta par pastāvīgu organizāciju. Kas pašreiz organizātoriski paveikts? —

— Vispirms par nosaukumu. Latviski tas gandrīz nav pārtulkojams, arī piemēroti latviešu vārdi pie iniciāļiem pagaidām nav pielāgoti. Tulkojumā nosaukums ir Baltiešu apelācija pie Apvienotajām nācijām. Angliski tas skan labi. Šis nosaukums jau arī iegājies, jo ar to izdarīts pirmais demaršs, arī visi drukas darbi ir šai vārdā iespiesti. Tāpēc to paturējām. 13. februāra sanāksmē, kurā piedalījās pa 10 pārstāvjiem no visām baltiešu grupām, nolēma radīt pastāvīgu BATUN, ievēlot valdību 9 personu sastāvā, pa trim no katras tautas. Par amatu sadalījumu jau ziņots. Tajā ievērots delikāts balanss starp visām trim tautībām. Tā, piemēram, kā parastā executive chairman titula, kuru bez vietnieka ir kāds no valdes priekšsēdi. BATUN valdei uzdots gada laikā izstrādāt statūtus, organizāciju inkorporēt un sasaukt sapulci pēc statūtu noteikumiem. Gar statūtiem jau strādā speciāla komisija. BATUN valde jau sanākusi divās darba sēdēs.

Latviešu grupa 18. martā sanāca savā kopsapulcē — 13. novembra komitejai un BATUN latviešu sekcijai. Tajā pieņēma darbības pārskatus un revīzijas komisijas ziņojumu. Šī sapulce arī kļuva par formālu BATUN latviešu sekcijas dibināšanas sanāksmi, kas ievēlēja valdi, revīzijas komisiju, statūtu komisiju un pārstāvjus BATUN valdei. Pēdējie ir arī latviešu sekcijas valdes locekļi.

Kādi pamatprincipi ir BATUN darbībai? —

— Tos pieņēma speciālā deklarācijā 13. februāra sapulcē. Svarīgākais — BATUN nav politiska organizācija un nav atkarīga no kādas atsevišķas valsts, arī neattiecas uz kādu atsevišķu valsti, arī uz ASV ne.

Vai nelieka, ka BATUN organizācija, kā BATUN, ir izteikti politiska arī pēc sava rakstura? —

— Tā varētu domāt. Tā arī lasījām latviešu laikrakstos. Bet BATUN deklarācija tomēr skaidri saka: „BATUN nav politiska vai lobiistu organizācija, kas darbojas ar nolūku iespaidot atsevišķas valsts valdības vai politisko iestādījumu uzņemtos vai vadītā organizācija." Šī deklarācija formulē BATUN pamatmērķi: „Visu baltiešu morāliskais pienākums ir būt pastāvīgās rūpēs par to, kas pašreiz notiek Baltijas valstīs. Atzīstot faktu, ka īstais forums visām starptautiskām problēmām ir Apvienotās nācijas, BATUN ir radīta, lai informētu AN locekles par apstākļiem Baltijas valstīs. AN locekļu informētība un rūpes (concern) par šiem apstākļiem palīdzēs panākt pašnoteikšanos Baltijas valstīs ar Igaunijas, Latvijas un Lietuvas nacionālās neatkarības atjaunošanu."

Tikai tā ir pareizi formulēt BATUN raksturu. BATUN nevar būt īsti politiska organizācija iepretim AN, jo tā nespēj būt partneris sarunās. Nepareizi būtu uzņemties lomu, kāda nav iespējama. Arī tāpēc, ka tā ir baltiešu koporganizācija, aiz kuŗas nav vienotas politiskas vadības ne valststiesiskā, ne starptautisko tiesību izpratnē. Mēs negribējām arī nostāties apnicīgu pastāvīgu lūdzēju stāvoklī. Mēs gribam tikai palīdzēt AN loceklēm ar objektīvu informāciju, kuŗa tām dos ieskatu par apstākļiem okupētajās un tagad kolonizētajās Baltijas valstīs. AN locekles tad pašas, ja tām patiesi rūp AN deklarāciju principi, attiecīgi rīkosies.

(Turpinājums sekos)

SAVIENOTAJĀS VALSTĪS

ŅUJORKĀ

● Ņujorkas latviešu ev.-lut draudzes Bētlemes baznīcā 3. aprīlī iesvētīja 10 jauniešu — 4 zēnus un 6 meitenes. No iesvētītajiem tikai viens dzimis Latvijā, pārējie Vācijā un Zviedrijā.

● Ņujorkas latviešu ev.-lut. draudzes dāmu komiteja rīko mantu loteriju par labu lauku īpašuma sanāksmju un nodarbības ēkas izbūvei. Izloze notiks 28. maijā draudzes namā. Galvenais laimests ir dāmu komitejas ziedotā 500 dol. kīļu zīme, bez tās dāmu vai kungu zelta pulkstenis, kuŗu ziedojuši Francis un Irene Krečko, kā arī trauku servīze 8 personām, kuŗu dāvinājuši Arvīds un Austra Līdači. Laimestos vēl gleznas, latviski izstrādājumi, kristalla un sudraba priekšmeti, grāmatas u. c. Dāmu komiteja lozes izsūta pa pastu.

● Atceļā no Čikagas II kultūras darbinieku kongresa uz Eiropu cauri Ņujorkai devās Eiropas universitātes administrātors Leons Paklons. Viņš pāris dienu uzkavējās Ņujorkā un 1. aprīļa vakarā pakavējās latviešu katoļu draudzes padomes un dāmu komitejas rīkotajā sanāksmē, stāstot par Eiropu un saviem iespaidiem ASV.

INDIANAPOLE

● Zeltkāzniekі 20. martā kļuva Jānis un Anna Pļavnieki, kas abi pensionējušies, bet moži garā un priecājas par labu veselību. Jānim Pļavniekam jau 80 gadu, bet dzīvesbiedrei 72. Abus baldonieṣus jubilejas dienā sveica ap 50 tuvu un tālu viesu, kuŗu vidū bija arī mazmeita Inta no Pitsburgas. Aizlūgumu un pateicību Dievam par zeltkāznieku svētīto mūžu teica mācītāji P. Nesaule un Eg. Rūsa. Bija daudz velšu un apsveikumu.

O. K.

BAFALO

● Šoreiz laika teicējs sniegu, vētru un aukstumu bija diezgan pareizi paregojis. Pēc 76 gradu karstuma naktī uz 24. martu Bafalo telpai gāja pāri spēcīgs sniega negaiss. No rīta ceļoties, dažs labs atrada aizputinātu vārtu ceļu un dabūja rakties, lai tiktu ar auto uz ielas. Visumā sniega sega no rīta bija 3—4 collas bieza. Arī sekojošās dienās turpināja snigt un putenot, bet sniega sega drīz atkal nokusa, jo dienā laiks pieturas nedaudz virs nulles.

● Buffalo and Erie County Historical Society aizsegā ieceļotāju grupas kļuvušas visai aktīvas. Šo sabiedrību vada arī kāds emigrants (Stephen Gredel), kurš aicina katru etnisko grupu sagatavot un pieteikt īpatus priekšnesumus, tād atkarā no to īpatības un ilguma sadala pa svētdienām, dodot vienai grupai kaut vai visu vakaru priekšnesumiem. Tā, piemēram, 27. martā bija žīdu grupas priekšnesumi, 3. aprīlis piešķirts italiešiem. Priekšnesumi sākas pl. 19 un notiek minētās sabiedrības telpās — 25 Nottingham Court, Buffalo. Ieeja brīva. Jānožēlo, ka latvieši izrāda mazu interesi, nepiedalās uzvedumos un arī neapmeklē tos. Vairums priekšnesumu ir īpatī un labi sagatavoti. Vai šo latviešu popularizēšanas iespēju nederētu ievērot Bafalo latviešu jaunatnes pulciņam? Kaut šogad priekšnesumu virknē vairs nevarētu iekļūt, varētu tomēr jau veikt priekšdarbus nākamai sezonai.

—lm—

DETROITA

● No smaga ievainojuma 13. martā 42 g. vecumā miris Detroitas DV apvienības biedrs Stanislavs Ušpelis, dzimis 1923. gada 1. maijā Silajāņu pagastā. DV apvienībā bijis valdes un revīzijas komisijas loceklis. 15. marta vakarā Turovska bēru namā notika aizlūgums, zemes klēpim nelaiķi atdeva 16. martā St. Hedwig kapsētā, kur atvadvārdus teica un ziedus nolika DV apvienības pr-ks A. Tīdemanis.

P. Z.

KLĪVLENDA

● DV apvienības biedru pilnsapulcē 20. martā par pag. gada darbību ziņoja pr-ks E. Daniels. Tā visumā bijusi rosīga un vispusīga. Aprūpes nozares vad. E. Zemesarājs ziņoja, ka daudz darīts, bet vajadzību vienmēr vēl vairāk, sevišķi žēlojoties, ka „asins banka" bieži tukša, jo neesot asinsdevēju, bet pieprasījumu vienmēr daudz. J. Jenzis sniedza kases pārskatu. Vanadžu kopas priekšniece A. Lujāne ziņoja par vanadžu darbu, kas bija rosīgs. Par izdarīto revīziju ziņoja revīzijas komisijas pr-dis J. Ozoliņš. Par apvienības priekšnieku ievēlēja E. Danieli, bet valdē turpmāk darbosies V. Zemesarājs, B. Sniedze, J. Jenzis, A. Kalniņš, A. Vādzemnieks, K. Čečeris un A. Brīmanis. Revīzjias komisijā sapulce izraudzīja J. Ozoliņu, J. Ūdri un J. Ezergaili. Vanadžu kopu turpmāk vadīs H. Kalniņa, bet valdē darbosies E. Vādzemniece, M. Daniele un O. Reņģe. Sapulce bija labi apmeklēta, to veikli un lietpratīgi vadīja K. Miške, protokolēja A. Vādzemnieks.

● DV apvienība 19. martā bija rīkojusi plkv. A. Plensnera referātu. Rakstnieks un kaŗavīrs savā stāstījumā pakavējās pie latviešu tautas ilgām pēc patstāvības, aizrādot uz vairākiem notikumiem, kas bijuši nozīmīgi mūsu tautas vēsturē.

● Latviešu biedrības jaunievēlētā valde amatus sadalījusi šādi: R. Viļumsons — priekšnieks, Z. Rīders — priekšnieka vietnieks, A. Sauja — sekretārs, K. Karnīts — kasieris, J. Baumans — sarīkojumu daļas vadītājs, K. Bramanis — mantzinis, G. Danenbergs — biedrzinis, M. Vīstucis — saimniecības vadītājs un E. Ieviņš — dažādi uzdevumi.

● Akadēmiskā kopa, kuŗa Klīvlendā jau pastāv 10 gadu, par savu vecāko ievēlējusi A. Bērziņu. Valdē darbosies J. Hermanis un A. Šaule. Dāmu komiteju vadīs A. Sakse un H. Hermane.

ROČESTRA

● Krusta draudzes dāmu komiteja savā gadskārtas sanāksmē nolēma komitejas vadību atstāt līdzšinējā sastāvā. Tekošajā gadā tajā darbosies V. Līdere (priekšniece), A. Zviedre (vietniece), E. Pilskalne (sekretāre), D. Sarma (sekretāres palīdze), Z. Oļukalna (kasiere), A. Aizsirauta (kasieres palīdze), K. Mitenberga (mantzine) un I. Rence (biedrzine).

● Nepilnu 90 gadu vecumā mirušo Emmu Draviņu no Malronija bēru nama uz Riversaides kapiem izvadīja māc. T. Zīraks, piedaloties piederīgo un draugu pulciņam. Aizgājēja bija dzimusi Saldū un visu garo mūžu bijusi čakla darītāja. 1949. gadā ieceļojusi ASV, pirms tam pārlaizdama 8 baigus mēnešus komūnistu varā Štetīnē, Vācijā. Kapos pēdējos sveicienus no draudzes valdes nodeva Z. Mitenbergs, dāmu komitejas — V. Līdere, bet no kaimiņu pagasta dzimtenē — J. Lejnieks.

Vēstule parasti ir privāta satura raksts, kas domāts tikai vēstules saņēmējam. Vajadzība par sevi rakstīt gadās arī laikrakstu vai žurnālu slejās. Ir cilvēki, kas pēc iespējas mēģina atturēties rakstīt paši par sevi, citi kautrīgi mēģina sevi apzīmēt par „šo rindiņu autoru", bet dažs rakstā sevi tā saslavina, ka liekas, viņš viens pats būtu visu pasauli apgāzis. Pareizākais atrisinājums, šķiet, būtu, ja rakstītājs darbu ļautu veikt citam, bet lasītājam liktu saprast, ka to darījis pats. Šāds atrisinājums būtu gan atļauts modernajā politikā, patiesības labā tomēr būtu jāatzīst citu nopelni. Ja lasiet atmiņu tēlojumus, vērojiet autora nostāju!

☆

Cītīgi pašreiz raksta Teodors Zeltiņš. Tie, kas viņu tuvāk pazīst, stāsta, ka Tedis savu kabinetu Īstoranžas dzīvokļu mājas pēdējā stāvā reti atstājot un cenšoties uzrakstīt Antiņam Amerikā turpinājumu, kurā Antiņam turpinās dažādas likstas. Tās rakstnieks aprakstīs grāmatas nākamajā daļā. Šai grāmatā būs lasāms arī par Ņujorkas latviešu sabiedriskajiem darbiniekiem un notikumiem latviešu dzīvē.

Ezītis

KANADAS BAZNICAS

Lūdzu klausaities latviešu pusstundu „Brīdis ar Dievu" savā 10. gada gājumā — katru svētdienu no pl. 10.30 — pl. 11 rītā. Vilnis 1350 — Ošavas raidītājs. Tālrunis 261 — 4218 A. Lakšmanis, 106 Dorset Rd., Scarborough.

TORONTO

Bīsk. A. Lūsis, 50 Dewson St., Toronto, Ont., tel. LE 6-2510.

Sv. Jāņa draudze tel. 92-3827, 200 Balmoral Avenue, Toronto 7,

7. aprīlī, plkst 7 vakarā Zaļās Ceturtdienas dievkalpojums ar dievgaldu. Draudzes mācītājs.

8. aprīlī, plkst 11 no rīta Lielās Piektdienas dievkalpojums ar dievgaldu. Sprediķos viesis — prāv. A. Skrodelis. Liturģiju vadīs draudzes mācītājs.

10. aprīlī, plkst. 6 no rīta Lieldienu rīta dievkalpojums ar dievgaldu. Dziedās Dainas koris dir. J. Pālena vadībā. Pēc dievkalpojuma dāmu komiteja aicina draudzes locekļus kopējās brokastīs. Plkst 4 pēcpusdienā Lieldienu novakara dievkalpojums.

17. aprīlī, plkst. 11 rītā dievkalpojums. Svētdienas skola. Jauniešu grupa (13—16 g. v.) un iesvētes mācība. Dievkalpojumu noturēs prāv. V. Šēfers.

Pēc dievkalpojuma draudzes gadskārtējā pilnsapulce.

24. aprīlī, plkst. 11 rītā dievkalpojums. Svētdienas skola. Iesvētes mācība. Bērnu koŗa mēģinājums (pēc dievkalpojuma). Dievkalpojumu noturēs prāv. B. Fedders.

Sakarā ar Sv. Juŗa dienu šai dievkalpojumā organizētā veidā piedalīsies latviešu skauti un gaidas.

1. maijā, plkst. 11 rītā dievkalpojums. Svētdienas skola. Jauniešu grupa (13—16 g. v.) Iesvētes mācība. Dievkalpojumu noturēs māc. A. Čops.

8. maijā, plkst. 11 rītā Ģimenes dienas dievkalpojums un Svētdienas skolas mācības gada nobeigums. Iesvētes mācība.

15. maijā, plkst. 11 rītā jaunatnes iesvētes dievkalpojums ar dievgaldu.

Māc. A. Čops, 70 Scarboro Rd., Toronto, Ont., tel. OX9-3331 Toronto Sv. Andreja baznīcā.

8. aprīlī, plkst. 11 Lielās Piektdienas dievkalpojums ar dievgaldu. Draudzes koris.

10. aprīlī, plkst. 10 Pirmo Lieldienu dievkalpojums.

Draudzes koŗa GADSKĀRTĒJAIS KONCERTS sestdien, 16. aprīlī, plkst. 8 vakarā. Koncertā piedalās: Maiga Dežardēna, Pēteris Geistauts, Edite Timermane un stīgu orķestris. Diriģents Arvīds Purvs.

Māc. A. Briedis, 44 Marilyn Cr. Toronto 16, tel. PL 7-2739.

Toronto Austrumu ev. - lut. latviešu draudzes dievkalpojumi notiek Sv. Barnaba baznīcā, 361 Danforth Ave.

8. aprīlī — Lielā Piektdienā, pl. 5 p.p. dievkalpojums ar dievgaldu.

10. aprīlī — Lieldienās dievkalpojums plkst. 6.30 no rīta. Tūlīt pēc dievkalpojuma kopīgas brokastis baznīcas apakšējā zālē.

24. aprīlī — plkst. 2 p.p. dievkalpojums un svētdienas skola. Pēc dievkalpojuma priekšiesvētes jauniešu grupa.

BRAMPTONĀ

16. aprīlī, plkst. 7 vakarā draudzes vakars Grace United baznīcas augšējā zālē.

HAMILTONA

Māc. E. Pavasars.

Hamiltona, Latviešu ev.-lut. Kristus draudze 18 Victoria Ave. South.

Zaļajā Ceturtdienā, 7. aprīlī, plkst. 7 vakarā bikts dievkalpojums ar dievgaldu.

Lielajā Piektdienā, 8. aprīlī, plkst. 11 dievkalpojums ar dievgaldu.

Pirmajās Lieldienās, 10. aprīlī, plkst. 7 no rīta svētku dievkalpojums — piedalās draudzes koris dir. A. Kārkliņas vadībā.

LONDONA

Māc. J. Prauliņš, 22 Academy St., Apt. 8, St. Catharines, Ont., tel. MU 5 - 5098.

Londonas latviešu ev.-lut. draudze Trīsvienības lut. baznīcā, Oxford un Colborne St.

8. aprīlī, pl. 1.30 p.p. Lielās Piektdienas dievkalpojums ar dievgaldu. Māc. J. Prauliņš.

SV. KATRINAS

Sv. Katrīnu latviešu ev.-lut. draudze Kristus lut. baznīcā, 140 Russel Ave.

7. aprīlī, plkst. 8 vakarā Zaļās Ceturtdienas dievkalpojums ar dievgaldu. Māc. J. Prauliņš.

NIAGARA

Niagara Falls (Ont.) latviešu ev.lut. draudzes anglikāņu Sv. Jāņa baznīca 580 Portage Road.

MONTREALA

Māc. A. Voitkus, 8438 Rosedale Ave., Montreal 28 P. Q. Tel. HU9-8224.

Montrealas latviešu ev.-lut. Trīsvienības draudze Sv. Jāņa baznīcā, 4845 Marcil Ave.

8. aprīlī, Lielajā Piektdienā, plkst. 1.30 dievkalpojums ar dievgaldu.

10. aprīlī, Lieldienās, plkst. 6 no rīta saullēkta dievkalpojums; plkst. 9.30 dievk. angliski (ar dievgaldu).

Sestdien, 16. aprīlī, plkst. 7 vakarā iesvētes mācību noslēguma dievkalpojums.

17. aprīlī, Lieldienu atsvētē, plkst. 1.30 iesvētību dievkalpojums ar dievgaldu.

24. aprīlī, plkst. 1.30 dievkalpojums un jaunatnes stunda.

Prāv. Viesturs Šēfers, 471 Coolbrook Ave.,Montreal 29, P. Q. Tel. 484-8394.Sv. Pāvila ev. lut. latviešu draudze Montreālā.

8. aprīlī, plkst. 2 Lielās Piektdienas dievkalpojums ar dievgaldu.

10. aprīlī, plkst. 6 no rīta Agrais Lieldienu rīta dievkalpojums. Solo Nat. Valdovska.

24. aprīlī, plkst. 2 dievkalpojums

VANKUVERA

Māc. K. Kampe, 1975 Alma St., Vancuver 8, B. C., tel. 224-5195.

Vankuveras latviešu ev.lut. draudze.

TORONTO BAPTISTU

draudzes dievkalpojumi svētdienās plkst. 4 p. p. un trešdienās plkst. 8 Bībeles vakari Walmer Road baznīcas telpās.

TORONTO MISIONE

Toronto latviešu misiones kārtējie dievkalpojumi notiek sestdienās, plkst. 8 vakarā — 106 Dorset Road, Scarboro, Stop 19.

„Sauciens no Golgātas"

Dievkalpojumi: katru svētdienu pl. 7 vak., Latviešu namā. Radio raidījumi: katru svētd. pl. 2.45 p.p. uz viļņiem 1270. Adrese: P.O. Box 285. Station „K" Toronto 12, Ont

LA ATSEVIŠĶI EKSEMPLĀRI DABŪJAMI

O. ANDERSONA DELIKATEŠU VEIKALĀ

26. Market St., Hamilton, Ont., kā arī

„NORTHLAND GROCERY"

120 Barton St. E., Hamilton, Ont.

Kas grib Latvijai palīdzēt, tas to popularizē. Vai Jūs esat saviem draugiem uzdāvinājuši prof. A. Rubuļa „Latvian Literature?"

Laikrakstam LATVIJA AMERIKĀ

491 College Street, Toronto 4, Ont.

Lūdzu izsūtīt man laikrakstu LATVIJA AMERIKĀ .... uz .... mēnešiem uz šādu adresi:

Adrese: ....

Mr., Mrs., Miss ....

Pievienoju Money Orderi, čeku vai skaidrā naudā $ .... abonementa uzsākšanai / pagarināšanai (Nevajadzīgo svītrot)

Paraksts ....

Abonēšanas maksa: $ 1.50 par 1 mēn., $ 4.50 par 3 mēn., $8.50 par 6 mēn., $ 16.00 par gadu.

LASĪTĀJU VĒSTULES

DIVI ATREFERĒJUMI

Abos mūsu lielākajos laikrakstos lasāmi atreferējumi par BATUN (Baltic Appeal to United Nations) latviešu grupas dibināšanas sanāksmi. Kamēr „Latvija Amerikā" par šo sanāksmi sniedza vienīgi faktu materiālu, otrs laikraksts to pasniedza ar virsrakstu „Brīdina no pārsteigšanās ar Baltijas valstu jautājumu AN." Grūti pateikt, kas ar to domāts, bet rodas iespaids, ka netieši likts saprast, ka mūsu rosme šai virzienā nav vēlama un nenāk arī īstā laikā un vietā. Jau skaidrāk likts manīt, ka aktīvā organizācijas Americans for Congressional Action to Free the Baltic States darbība nav sevišķi apsveicama un ka labāk nogaidīt, kas notiks tālāk. Liekas, ka tāpat domā arī ASV ārlietu ministrija, kuŗā vēl arvien spēcīgas ir aprindas, kas meklē visas iespējamās iespējas koeksistencei. Nav šaubu, ka koeksistenci no sirds atbalsta arī senātors Fulbraits.

Ir iespējams, ka jābūt uzmanīgiem. Ja jau esam gaidījuši 20 gadu, kādēļ negaidīt vēl tikpat ilgi? Acīm redzot, šāda apsvēruma ietekmē, atreferējot Daugavas Vanagu 13. marta informācijas darbinieku sanāksmes atzinumus, nav minēts ne vārda par to, ka šī sanāksme atbalstīja organizācijas Americans for Congressional Action to Free the Baltic States darbību, aicinot DV apvienības un biedrus uz aktīvitāti vēstuļu rakstīšanas akcijā. Tas divās vietās arī fiksēts informācijas darbinieku sanāksmes atzinumos, kas pavairoti un izsūtīti DV apvienībām.

Gribas cerēt, ka esmu atreferējumu pārpratis, un novēlu BATUN labas sekmes pasāktajā darbā, kuŗu bija jāuzsāk jau sen, pirms nepieciešamība spieda dibināt šo jauno organizāciju!

Lasītājs

☆

DERĒTU PASKAIDROJUMS

LNAK padomes sesijas pārrunās Toronto, runājot par latviešu skolām resp. par bērnu audzināšanu, A. Vanags ieteicis nerādīt bērniem gadudesmitiem vecus romantiskus Latvijas uzņēmumus ar vecām rijām un zirgu vilktiem ratiem. Sacītais skan kā pavēle, aicinājums visiem, kam darīšana ar bērniem, īpaši vecākiem un skolotājiem.

Katram rīkojumam un ieteikumam jābūt skaidram un pārliecinošam, pirms to pieņem un izpilda. No A. Vanaga sacītā nav izprotams nekas vairāk, kā — es tā gribu. Lai tas tā neliktos, katrā ziņā A. Vanagam vajadzētu savu ieteikumu motivēt. Tas dotu skaidrību vecākiem un skolotājiem audzināšanas un mācīšanas darbā, arī nomierinājumu tiem, kas neapmierināti izsakās ne tikai par A. Vanaga ierosinājumu, bet reizē ar to par LNAK padomes sesijas pārrunām. A. Vanags izdarītu lielu pakalpojumu ar savu paskaidrojumu, iekām sākas ķildīgi raksti laikrakstos un dažādas slikta iespaida runas. A. Vanaga paskaidrojums dotu ne tikai skaidrību, kas un kā jāmāca no mūsu vēstures, bet, varbūt, pat mājienu, ka nepieciešamas jaunas vēstures grāmatas. Līdzšinējās ir rakstīts par Latviju un latviešiem bez kaunēšanās par īstenību. Esam staigājuši pastalās, ganījuši cūkas, braukuši ar ratiem un zirgiem, kūluši sprigulļiem u. t. t.

A. Vanaga paskaidrojums derētu jau vistuvākajā nākotnē.

Vecais skolotājs

☆

DRŪMAS IZREDZES?

Toronto latviešu Austrumu ev.-lut. draudzes 10. gadasvētku vakarā, noklausoties prāv. V. Šēfera izteicienus par Kanadā izstudēto mācītāju piesaistīšanu latviešu draudzēm, nevilļus rodas jautājums, vai maz vērts turpmāk uzņemties grūtības jaunu dievnamu celšanai uz dažiem gadu desmitiem. Aptrūkstot neatkarīgās Latvijas laika mācītājiem, tāpat novecojot latviešu dievkalpojumu apmeklētājiem un to skaitam samazinoties, kas nav novēršams, zudīs arī latviešu baznīcas nozīme trimdā, jo jaunā paaudze savā reliģiskajā dzīvē aiziet citus ceļus, kuŗus rada asimilācijas process. Tas nav novēršams, tāpat kā novecošanās, kas ir bioloģisks dabas nolikums. Jaunā paaudze latviešu dievkalpojumus apmeklē arvien retāk. Kam tad atstāsim savas uzceltās un iegādātās baznīcas? Bez tam atsevišķie draudžu locekļi kļūst nevis turīgāki, bet gan trūcīgāki, katru gadu arvien lielākā skaitā izejot no darba ierindas un kļūstot par pensionāriem, kuŗiem iespējams tikko segt dzīves minimu.

Tie ir jautājumi, kas paveŗ visai drūmas nākotnes izredzes. Tādēļ ir saprotams, ja latviešu draudžu locekļi katru ierosinājumu par jaunu dievnamu celšanu uzklausa visai rezervēti.

S., Toronto

☆

NESTRĪDĒSIMIES

„Latvija Amerikā" 26. marta numurā A. G., Toronto, meklē tā kā strīdu ar vecajiem strēlniekiem. Latviešu kaŗavīriem — kā vecajiem, tā jaunajiem — nav par ko strīdēties. Bet attieksmē uz politiķiem ir cita lieta, jo politika vienmēr bijusi kaŗavīru pabērns (?) — razīts. Ko kaŗavīrs ar sviedriem un asinīm taisnā un grūtā cīņā ieguvis, to arvien pārņēmusi politika un savos veikalos iztirgojusi. Strēlnieku slava aplidoja pasauli, bet ja politiķi neatrada viņu leģendārajam vadonim plkv. Fr. Briedim vietu piemineklim Latvijā, tad — ko lai par to sakām? Plkv. Briedis bija savai tautai liela personība un kaŗavīrs-ģenijs, kāds kādai tautai var nākt tikai reizi gadsimtos. Vai A. G. nezina, vai jau aizmirsis, ka 1945. gadā pēc kapitulācijas politiķi leģionārus apzīmēja par mūsu tautas nelaimi? Un ne tikai politiķi, bet to esot darījusi arī kāda mūsu literāte. Kā strēlnieki Rīgas frontē, tā leģionāri atradās uz pareizā ceļa. Ja pasaule uz leģionāru pierēm uzspieda Kaina zīmi, tad tas nenozīmē, ka viņu lieta nebūtu taisna. Īsts un patiess patriots leģionāru lielo nozīmi nekad nenoliegs. Kā veco strēlnieku, tā atbrīvotāju un leģionāru nozīme latviešu tautas vēsturē nemazināsies, bet pieaugs. Daugavas Vanagu organizācijai ir spēcīgākā un visnozīmīgākā vieta šai grūtā likteņa laikmetā un tāda arī paliks, ja tikai tās vadība spēs pastāvēt un izvairīsies no politikas. Pret mūsu ienaidniekiem cīnās kā mūsu vecie, tā jaunie kaŗavīri.

J. Ezergailis
vecais strēlnieks un atbrīvošanas cīņu dalībnieks

☆

APLAMI IEBILDUMI

J. S. Vankuverā iebildumi lasītāju vēstulēs LA 24. numurā pret manu rakstu šīs avīzes 17. numurā ir nepamatoti un aplami. Vēstule liecina, ka tās autors neseko pasaules notikumiem, jo brīvā pasaule jau pirms mana raksta parādīšanās šai avīzē plaši iztirzāja rakstnieku Siņavska un Daniela prāvu, tātad — man atkrita pūles „piesaukt brīvo pasauli talkā", ko man pārmet J. S.

Vēstules autors komūnistu režīmu identificē ar krievu tautu. Tā ir liktenīga kļūda. Komūnisti kaŗa novājinātajai krievu tautai ar varu uzkundzējās un ar vēsturē nepieredzētu terroru to nospieda verdzībā. Cik miljonu krieu tautas netika noslepkavoti piespiedu kollektivizācijā vien?

Demokratiskā iekārtā valsts vadību varētu identificēt ar tautu, jo tā ir tautas vēlēta un ir šīs tautas gribas izteicēja. Krievijā valda komūnistu partijas diktatūra, kuŗu nevar un nedrīkst identificēt ar visu krievu tautu. Komūnisma mērķis ir visas pasaules iekaŗošana un komūnisma ieviešana tajā. Šāda mērķa krievu tautai nav bijis. Tāpēc aplami vēstules autors man atgādina, „ka Latviju un citas Austrumeiropas valstis ir iekaŗojuši krievi, apspieduši krievi un tās pārkrievo krievi, nevis komūnisti."

Nav jāaizmirst, ka krievu tautas lielais vairums ir pret komūnismu un ka šis krievu tautas vairums kopīgā cīņā pret komūnismu mums jāizmanto visādos veidos, kā vien iespējams. No ārienes vien nekāda vara komūnismu nevar iznīcināt, ja pati krievu tauta iznīcināšanu neatbalstīs. Mūsu sabiedrotais cīņā pret komūnismu ir krievu tautas pretkomūnistiski noskaņotais vairākums.

Vēstules autors vēlētos klusēt par minēto tiesas prāvu: sak', tā taču ir krievu iekšējā lieta, tur „krievs tiesā krievu", ko tas Šķirmants tur ārdās un uztraucas! Bet neaizmirsīsim, ka klusēšana šai gadījumā būtu mūsu pretkomūnistisko līdzcīnītāju pamešana cīņas laukā un dezertēšana.

Beidzot,— paldies J. S. par manis iecelšanu man nepienācīgā rakstnieka godā ar atzinumu, ka „Šķirmants, iekāpis rakstnieka zābakos, atzstāv savas cunftes piederīgos."

J. Šķirmants

ASV BAZNĪCĀS

ŅUJORKA

Betlemes baznīcā —

8. aprīlī, pl. 6 Lielās Piektdienas dievkalpojums ar sv. vakarēdienu. Māc. R. Zariņš un A. Anševics; solists, ērģelnieks Bruno Skulte.

10. aprīlī, pl. 7.30 Lieldienas rīta dievkalpojums; māc. R. Zariņš, solists, ērģelnieks B. Skulte.

Jonkeros —

7. aprīlī, pl. 7 Zaļajā Ceturtdienā vakara dievkalpojums ar dievgaldu. Mācītāji R. Zariņš un A. Ozols, solists Jānis Kļaviņš, ērģelniece R. Pētersone.

8. aprīlī, pl. 7 Lielajā Piektdienā, vakara dievkalpojums ar dievgaldu. Māc. A. Ozols, solists V. Gedulis, ērģelniece R. Pētersone.

10. aprīlī, pl. 7 Lieldienu rīta liturģisks dievkalpojums. Māc. A. Ozols, koris, ērģelniece un diriģente R. Pētersone.

Portvašingtonā

8. aprīlī, pl. 6 Lielās Piektdienas vakara dievkalpojums ar dievgaldu. Māc. O. Gulbis, pie ērģelēm Valda Rozenšteina.

Fārmingdēlā

10. aprīlī, pl. 6 Lieldienu rīta dievkalpojums. Māc. O. Gulbis. Solists.

Beišorā

7. aprīlī, pl. 7 Zaļās ceturtdienas vakarā mūzikāla meditācija-koncerts: Fannija Vīksne, Bruno Skulte. Sv. vakarēdiena dievkalpojums, māc. O. Gulbis.

ČIKAGA

Latvijas ev. - lut. baznīcas Sv. Pāvila draudze — 1643 So. 11th Ave., Meivudā.

Čikāgas latviešu ev. - lut. Ciānas draudze, 5015 W. Ferdinand St.

7. aprīlī, plkst 7 vak. dievkalpojums ar dievgaldu.

8. aprīlī, plkst. 6 vak. dievkalpojums un plkst. 8 vak. otrs dievkalpojums ar dievgaldu. Koris.

10. aprīlī, pl. 7 no rīta dievkalpojums, koris; pl. 11 no rīta dievkalpojums ar dievgaldu. Tenors K. Salna. Māc. A. Rautenšilds. Pl. 10 jauniešu rīts zālē.

OKLENDA

Centrālā luterāņu baznīcā, 215 Ridgeway Ave

Lielā Piektdienā, 8. aprīlī, plkst. 9 vakarā dievkalpojums ar dievgaldu.

Pirmā Lieldienas dienā, 10. aprīlī, plkst. 10 no rīta dievkalpojums Mountain View kapsētas Tower baznīcā, 5000 Piedmont ave. Sprediķi teiks mācītāja amata kandidāts Viesturs Pavasars, dziedās no dziesmu lapiņām.

24. aprīlī, plkst. 3 p.p. dievkalpojums. Pēc dievkalpojuma draudzes dāmu komitejas gadskārtējā sanāksme.

Ģimenes dienā, 8. maijā, plkst. 3 p. p. dievkalpojums.

SVONSIJAS RAJONA PRIEKŠNIEKS — MIERTIESNEŠA VIETNIEKS

Ontario virsprokurors Artūrs Višarts iecēlis Svonsijas pilsētas padomes prezidentu Lisjenu Kuratu miertiesneša vietnieka amatā. Cik zināms, šis ir pirmais gadījums visā britu kopvalstī, kad kāda japāņu izcelsmes persona izraudzīta šādam amatam. „Šis notikums," sacīja Kurata, „pats par sevi apliecina, cik tālu progresējušas civīltiesības Ontario provincē. Vēl pavisam nesenā pagātnē sabiedrības noskaņojums būtu gādājis, lai kaut kas tamlīdzīgs nevarētu notikt"

Svonsijas rajona priekšnieks dzimis Toronto, 1945. gadā beidzis Toronto universitāti, 1948. gadā beidzis Osgoode Hall. Pagājušā gadā viņš iecelts par karalienes padomdevēju-advokātu (Q. C.). Aktīvi piedalījies etnisko grupu kultūrālās un sabiedriskās dzīves veidošanā, bet pēdējos 4 gadus bijis rajona priekšnieka amatā, kuŗu atstās 30 aprīlī.

Komentējot šo iecelšanu, provinces labošanas iestāžu ministrs Alens Grosmans piebilda, ka ir vienās domās ar Kuratu: Dž. Robarta valdības laikā civīltiesības Ontario provincē īsā laikā izmantotas plašos apmēros.

JAUNĀKĀS GRĀMATAS

Ing. Vīksna — Es saku paldies, dzeja	$2.75
E. Pērkone — Skaistuma noslēpums	$4.75
J. Kārkliņš — Pūcesspieģelis I d.	$7.00
J. Medenis — Miķelnīcas, dzej. izlase	$3.00
P. Aigars — Raksts ozola mizā, dz.	$3.00
Prof. J. Vītola — 10 Solo dziesmas klav. pavad.	$4.00
A. Niedra — Trīs laimes meklētāji, rom.	$4.00
Ed. Vilde — Rūgtā laime, rom.	$3.80
G. Janovskis — Pār Trentu kāpj migla, rom.	$4.50
I. Gubiņa — Gandrīz karaliene, rom.	$4.00
A. Dziļums — Aklā ezera velns, rom.	$5.00
P. Karells — Barbarossa	$7.00
Aspazija — Drāma	$8.60
Aspazija — Lirika	$8.60
Aspazija — Proza	$8.60
ĀBECE — lasāmgrāmata I klasei	$3.00
Latvju dziesmas ar notīm	$4.80
Mazais katechisms	$0.50
Anšl. Eglītis — Pēdējais raidījums, rom.	$4.50
Anšl. Eglītis — Sveiciens Ofijai Ozo	$5.00
Z. Mauriņa — Trimdas traģika	$5.50
I. Grebzde — Māsas, rom.	$6.00
Rembrants — Dzīve un darbi	$6.80
J. Konters — Vīri un sievas, puiši un meitas, parunas, mīklas un sakāmvārdi	$2.80
Ģen. O. Dankers — Lai vēsture spriež tiesu, atmiņas	$4.50
A. Šilde — Bez tiesībām un brīvības	$7.50
A. Bērziņš — Unpunished Crime	$5.75
Dz. Zeberiņa — Cepumi — kā nekad!	$5.50
H. Bells — Biljards pusdesmitos, rom.	$4.00
G. Janovskis — Bez ceļa, impresijas	$3.50
B. Grunde — Saules un sala grāmata, pasakas ar M. Kovaļevskas illustrācijām	$3.80
T. Krūka — Silaines mežs runā, pasakas ar A. Robežgruntnieces illustrācijām	$2.80
E. Ķezbere — Koncerts, dzejoļi	$3.60
B. Senkēviča — Zeme un jūs, dzeja	$3.00
J. Kārkliņš — Pūcesspieģelis II d.	$5.00
J. Rainis — Jāzeps un viņa brāļi, angļu v.	$5.50
M. Ausala — Patiesības vīns, dzej.	$3.50
N. Kalniņš — Laipu liceji, rom.	$5.50
Latvijas universitāte	$7.50
A. Apse — Klosteŗkalns, stāsti	$3.60
E. Lēmane — Suņa roze, stāsti	$3.50
E. Dunsdorfs — Saktu stāsti, vēst.	$4.00
J. Norvilis — Garīgu koŗa dziesmu krājums	$1.75
Elv. Leja — Tuksneša augs, dzejoļi	$3.80
A. Zīlīte — Mīklas un pasakas	$3.00
Prof. Dr. P. Jurēvics — Idejas un īstenība, esejas	$6.00
Latvju raksti I d.	$37.50
Latvju raksti II d.	$37.50
4. Latviešu Dz. Svētku Kanadā — albums	$3.00
A. Priedītis — Ķīniešu lirika	$3.20
V. Hermane — Ēnu robežās, stāsti	$3.20
J. Vanags — Skumju mētelis, dzeja	$3.00
J. Simsons — Vorkutas gūstekņa stāsts	$6.50
Vincs Ramons — Putekļi sarkanā rietā, romāns	$4.50
K. Ķezbers — Dr. Applebija kalpi, stāsti un noveles	$4.00
Latviešu tautas teikas un pasakas IV sēj.	$7.80
Latviešu tautas teikas un pasakas V sēj.	$7.80
K. Ieviņš — Saules dārzā, rom.	$5.60
Bīsk. A. Lūsis — Redziet, kāds cilvēks—kāds Dievs	$3.25
A. Rasa — Uz ķēniņa zemi, atm.	$3.75
Ģen. K. Goppers — Krusttēvs Oskars, atm.	$1.60
Z. Liepa — Vaŗa gredzens, dzejoļi	$3.50
Sak. V. Strēlerte — Paradīzes meklētāji	$8.00
Teodors Reiters un viņa koŗi	$6.00
Tā zeme ir mūsu	$5.50

DVG RĀMATNĪCĀ 491 College St., Toronto 4, Ont.

Sarīkojumu kalendārs

TORONTO

16. aprīlī — pl. 8 vak. Sv. Andreja latv. ev.-lut. draudzes koŗa 14. gadskārtējais koncerts Sv. Andreja baznīcā.

16. aprīlī — pl. 7.30 vak. DV futbolistu balle Latviešu namā, 491 College Street.

17.aprīlī—Latviešu bērnu mūzikas pēcpusdiena Latviešu namā plkst. 4.30. Piedalīsies latviešu jaunatnes jaunie mūzikas talanti. Rotaļas, dejas un kafijas galds. Rīko Latviešu nama dāmu komiteja.

17. aprīlī — pl. 6 vak. Latviešu namā paneļa diskusijas par tematu „Kas kristiešus šķiŗ vai vieno" — Dievmātes kults. Piedalās: māc. R. Ekšteins, prof. B. Kokins, prof. L. Latkovskis.

23. aprīlī — plkst. 7.30 vakarā Sv. Andreja baznīcas zālē TLTA ģimnazijas atklāts audzēkņu vakars ar Hamiltonas latviešu ģimnazijas teātŗa viesizrādi.

23. aprīlī — plkst. 7.30 vak. Latviešu namā Pavasaŗa balle — Latv. katoļu vienības sarīk.

23. aprīlī — pl. 8 vak. Parkdale Collegiate vīru ansambļa „Kalvis" gadskārtējais koncerts.

28. aprīlī, pl. 8 Latviešu namā Reliģiski-ētisku pārdomu vakars: „Mīlestība, naids, bailes, dusmas un citas emocijas." Māc. R. Ekšteins.

30. aprīlī — gadskārtējais vīru koŗa Viesturs koncerts ar balli Latviešu namā

1 maijā — pl. 3 p. p. Igauņu namā Ģimenes dienas sarīkojums TLB sestdienas skola.

7. maijā — plkst. 7.30 Klīvlendas latviešu koŗa koncerts Parkdale Collegiate zālē. Diriģents J. Ūdris. Koncertapvienības sarīkojums.

13. maijā — pl. 8.30 vak. Latviešu namā Maija balle ar karalienes vēlēšanām.

26. maijā, pl. 8, Latviešu namā Reliģiski-ētisku pārdomu vakars: „Dumpīgā pasaule un Dievs". Māc. R. Ekšteins.

28. maijā — plkst. 7 Sv. Andreja baznīcas telpās Toronto latviešu tautas augstskolas ģimnazijas 10. izlaiduma akts.

1. jūnijā — pl. 10 no rīta Latviešu namā TLB sestdienas skolas izlaiduma akts.

HAMILTONA

16. aprīlī — pl. 7.30 vak. Hamiltonas Latviešu Biedrības dāmu komiteja rīko Dr. P. Vasariņa referātu par Andreja Eglīša dzeju ar dzejn. V. Tomas piedalīšanos Latviešu namā, 16 Queen St. N.

17. aprīlī — Hamiltonas Daugavas vanadžu pavasaŗa sarīkojums Rainbow zālē Ilgas Breikšas vadībā.

NIAGARĀ

16. un 17. jūlijā — Jaunatnes un draudzības dienas.

OTAVA

21. maijā — plkst 7 vakarā DV Otavas nodaļas atklāšanas sarīkojums Ukraiņu baznīcas zālē 1000 Byron Ave.

DĀVINIET BĒRNIEM LIELDIE...

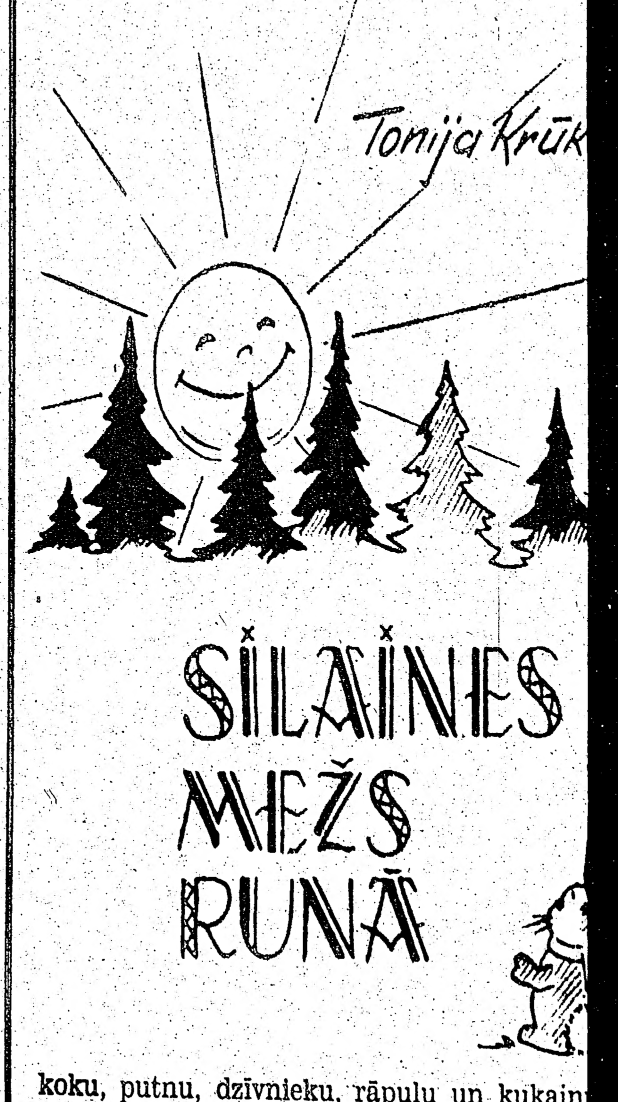

koku, putnu, dzīvnieku, rāpuļu un kukaiņ... klausoties, cilvēku bērni uzzina daudz noslē... pārsteigumu par meža un apkārtnes iemītn... un tās likumiem, kas pamatoti uz dabas zin... patiesībām.

Daba ir kā liela bilžu grāmata... Dievs uzšķiris un ļauj mums ... Viņa brīnumainos darbus.

Grāmata maziem un lieliem bērni...

GRĀMATA PIEPRASĀMA DV GRĀMATN... 491 COLLEGE ST., TORONTO 4, ONT.

CENA $2.80

Grāmattirgotājiem atla...

PĀRSŪTAM naudu uz LATVIJU

US $10.- pret 9 jauniem rubļiem. Sūtīšanas izdevumi $3.50 līdz $35.-, pārējām summām 10%. Saņemšana 14-21 dienu laikā. Sūtījumi apdrošināti.

DV SAIMNIEC. NODAĻA, 491 College St., Toronto 4, Ont.

VICTORIA...

tējas biezumos ... Viņa pilns palīdz... klizmās, darījumos... kā, slimības gad... na problēmu nav... mazu. Šī dāma ... Kanadas radio, T... stos jo daudziem ... Runājama 7 dien... pl. 9—9 ... Ar iepriekšēju pie... zvaniet 532—700...

ATKAL DABŪJAMA LP—ska...

Latviešu tautas dziesmas un dejas ... iedziedājis A. Kivlenieks ... paša koklēs pavadījumā.

Cena $5.— + 3% PST

DV Grāmatnīcā, 491 College St., Toronto 4, ...

Vīru koŗa VIESTURS

33 RPM skaņu plate

21 DZIESMA — IEDZIEDĀTAS N... 1959. — 1965. GADAM.

Dabūjamas DV grāmatnīcā — 491 College St., Toronto 4.

Cena $1.50 + 3% tirdzniecības nod. Ontario p...

Zenta Liepa — VAŖA GREDZENS, dzejoļi
A. Priedītis — ĶĪNIEŠU LIRIKA (bagāt. ill.)
V. Hermane — ĒNU ROBEŽĀS, stāsti
Edv. Mednis — DVĒSELES DUMPO, rom.
Zenta Mauriņa—DIE AUFGABE DES DICHTERS (...
V. Ozoliņš— III SOLO DZ. BURTNICA (autora iz...
Sagatavošanā: ZINTIS nr. 15/16

Pasūtīnot apgādā 20 proc. atlaide.

A. KALNĀJA apg.

719 W. Willow St., Chicago, Ill., 60614

MĒS IESPIEŽAM

LAULĪBU un IESVĒTĪBU IELŪGUMU K...
VIZĪTKARTES
DOKUMENTUS BIEDRĪBU VAJADZ...
KONCERTU PROGRAMMAS
SARĪKOJUMU BIĻETES
PLAKĀTUS, DZIESMU LAPIŅAS
VĒSTUĻU VEIDLAPAS, APLOK...
GRĀMATAS, ŽURNĀLUS

Labs darbs. — Mērenas cenas.

PASŪTĪNĀJUMUS LŪDZAM NODOT LAIK...

LATVIJA - AMERIKĀ
491 College St., Toronto 4, Ont.
CANADA.
TEL.: 921—7121
CODE 416

…kalendārs

7. maijā — plkst. 7.30 Klīvlendas latviešu koŗa koncerts Parkdale Collegiate zālē. Diriģents J. Ūdris. Koncertapvienības sarīkojums.

13. maijā — pl. 8.30 vak. Latviešu namā Maija balle ar karalienes vēlēšanām.

…6. maijā pl. … Latviešu namā Reliģiski - ētisku pārdomu vakars: „Dumpīgā pasaule un Dievs". Māc. R. Ekšteins.

28. maijā — plkst. 7 Sv. Andreja baznīcas telpās Toronto latviešu tautas augstskolas ģimnazijas 10. izlaiduma akts.

… jūnijā — pl. 10 no rīta Latviešu namā TLB sestdienas skolas izlaiduma akts.

HAMILTONĀ

16. aprīlī — pl. 7.30 vak. Hamiltonas Latviešu Biedrības dāmu komiteja rīko Dr. P. Vasariņa referātu par Andreja Eglīša dzeju ar dzejn. V. Tomas piedalīšanos Latviešu namā, 16 Queen St. N.

17. aprīlī — Hamiltonas Daugavas vanadžu pavasaŗa sarīkojums Rainbow zālē Ilgas Breikšas vadībā.

NIAGARĀ

16. un 17. jūlijā — Jaunatnes un draudzības dienas.

OTAVĀ

21. maijā — plkst 7 vakarā DV Otavas nodaļas atklāšanas sarīkojums Ukraiņu baznīcas zālē 1000 Byron Ave.

Ar pīpi uz jumta

Ir nepatīkami, ja laikraksta piegāde nokavējas, un šādos gadījumos parasti vainojam pastu. Gadās, ka ņujorkieši sestdienas numuru saņem vispirms, pēc tam trešdienas izdevumu; kādreiz abi atnāk vienā dienā, citreiz pēc nedēļas. Bet — ne tikai ņujorkiešiem ir šī problēma. Kā dzird no ASV rietumkrasta, DV Mēnešraksta pērnā gada pēdējais numurs no Toronto līdz Sanfrancisko ceļoja 6 nedēļas. Par mierinājumu kalifornieišiem var teikt, ka ņujorkieši draudzes Ziemsvētku izdevumu gaidīja 4 nedēļas, jo šāds laiks bija vajadzīgs, lai no Bruklinas to pa pastu pārsūtītu uz Manhatenu vai Bronksu. Ievērojot apstākli, ka šis ceļagabals ir mazāks par 20 jūdzēm vai, ap 100 reižu mazāks nekā attālums līdz Kalifornijai, tad ņujorkiešiem gaidīšana … si ilgāka. Šo problēmu ņujorkieši atrisināja, sūtot telegrammu Ņujorkas pasta priekšniekam, jo, vestuli sūtot, nebija garantiju, vai pasts to spēs laikā piegādāt. Kopš gada sākuma pasta piegāde tiešām uzlabojusies, un vēstulei no Bruklinas līdz Manhatenai vajadzīgas vairs tikai trīs dienas…

☆

Ņujorkā pienākušas interesantas ziņas, ka arī čikagiešiem gadījušies sava problēma. Izrādās, ka latviešiem bijusi izdevība apsveikt Bulgārijas karali, bet nav skaidrības, kādā veidā latviešu apsveicējs iekļuvis bulgāru sarīkojumā. Daži saka, ka vīrs izmantojis sievas priekšrocības un sarīkojumā iekļuvis tikai tāpēc, ka sieva turp gājusi; citi domā, ka sieva gājusi vīram līdz. Noteikti tomēr zināms, ka abi sarīkojumā iekļuvuši un karali redzējuši. Čikagas organizāciju padomes uztverē apsveicēji nav bijuši īstie, bet tiem, kuŗiem tas bijis jādara, palikuši mājās. Uzdevums tomēr veikts, kaut arī ar nepareiziem darītājiem.

☆

Radiokuģis dažādās runās vai rakstos bieži torpedēts, bet nav bijis ziņojuma, ka tas būtu nogrimis. Idejas autors Dr. Dzintars Pagegle nav radiokuģi ievadījis ostā, bet pats gan iebraucis laulības ostā: viņš 2. aprīlī Jonkeru baznīcā slēdza mūža draudzību ar Intu Balodi.

Ezītis

---

†

Mūžībā aizgājis mans mīļais vīrs un mūsu labais tēvs

Jānis Zaļais

dzimis 1874. gada 11. martā Smārdes pagastā,
miris 1966. gada 2. aprīlī Toronto, apglabāts 5. aprīlī Jorkas kapu latviešu nodalījumā Toronto.

Gan mīlestībā klusi
Par tevi as'ras birst,
Ko ar tevi zaudējusi,
To sirds vairs neaizmirst.

Viņu mīļā piemiņā paturēs
SIEVA, MEITAS, ZNOTI UN MAZBĒRNI

---

†

Mūžībā aizsaukta mūsu mīļā

ANTONIJA KRASTIŅŠ

dzim. 1890. gadā Latvijā, mirusi 1966. g. 18. martā Rīgā

Nespēju pēdējā brīdī
Savējiem ardievas teikt;
Sveikšu tos mūžības rītā,
Saule kur nenoriet.

Dziļās sērās
VIRS LATVIJĀ, DĒLS AR ĢIMENI KANADĀ

DĀVINIET BĒRNIEM LIELDIENĀS

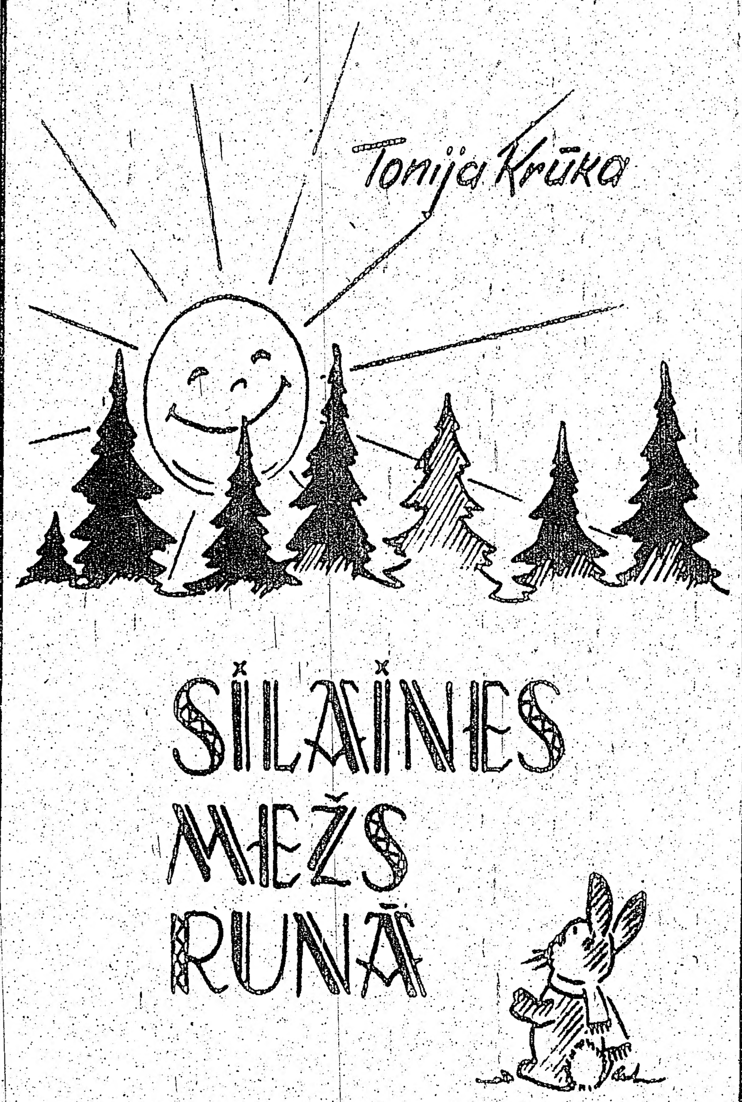

koku, putnu, dzīvnieku, rāpuļu un kukaiņu sarunās klausoties, cilvēku bērni uzzina daudz noslēpumu un pārsteigumu par meža un apkārtnes iemītnieku dzīvi un tās likumiem, kas pamatoti uz dabas zinātniskām patiesībām.

Daba ir kā liela bilžu grāmata, ko pats Dievs uzšķiris un ļauj mums skatīt Viņa brīnumainos darbus.

Grāmata maziem un lieliem bērniem!

GRĀMATA PIEPRASĀMA DV GRĀMATNĪCĀ, 491 COLLEGE ST., TORONTO 4, ONT.

CENA $2.80

Grāmattirgotājiem atlaide.

PĀRSŪTAM naudu uz LATVIJU

US $10.- pret 9 jauniem rubļiem. Sūtīšanas izdevumi $3.50 līdz $35.-, pārējām summām 10%. Saņemšana 14-21 dienu laikā. Sūtījumi apdrošināti.

DV SAINISU NODAĻA, 491 College St., Toronto 4, Ont.

VICTORIA - ZILĒ

tējas biezumos un kārtīs.

Viņa jums palīdzēs visās jūsu klizmās, darījumos, precību nolūkā, slimības gadījumos. Neviena problēma nav par lielu vai mazu. Šī dāma ļoti pazīstama Kanadas radio, TV un laikrakstos jo daudziem ir palīdzējusi. Runājama 7 dienas nedēļā no pl. 9—9 vak.

Ar iepriekšēju pieteikšanos — zvaniet 532—7004, Toronto.

ATKAL DABŪJAMA LP—skaņu plate

Latviešu tautas dziesmas un dejas iedziedājis A. Kivlenieks pašа kokles pavadījumā.

Cena $5.— + 3% PST

DV Grāmatnīcā, 491 College St., Toronto 4, Ont.

Vīru koŗa VIESTURS

33 RPM skaņu plate

21 DZIESMA — IEDZIEDĀTAS NO 1959. — 1965. GADAM.

Dabūjamas DV grāmatnīcā — 491 College St., Toronto 4.

Cena $4.50 + 3% tirdzniecības nod. Ontario prov.

Zenta Liepa — VAŖA GREDZENS, dzejoļi	3.50
A. Priedītis — ĶĪNIEŠU LIRIKA (bagāt. ill.)	3.60
V. Hermane — ENU ROBEŽĀS, stāsti	3.00
Edv. Mednis — DVĒSELES DUMPO, rom.	4.00
Zenta Mauriņa—DIE AUFGABE DES DICHTERS (eseja)	3.75
V. Ozoliņš— III SOLO DZ. BURTNĪCA (autora izd.)	5.00
Sagatavošanā: ZINTIS nr. 15/16	1.50

Pasūtinot apgādā 20 proc. atlaide.

A. KALNĀJA apg.

719 W. Willow St., Chicago, Ill., 60614

MĒS IESPIEŽAM

- LAULĪBU un IESVĒTĪBU IELŪGUMU KARTES
- VIZĪTKARTES
- DOKUMENTUS BIEDRĪBU VAJADZĪBĀM
- KONCERTU PROGRAMMAS
- SARĪKOJUMU BILETES
- PLAKĀTUS, DZIESMU LAPIŅAS
- VĒSTUĻU VEIDLAPAS, APLOKSNES
- GRĀMATAS, ŽURNĀLUS

Labs darbs. Mērenas cenas.

PASŪTINĀJUMUS LŪDZAM NODOT LAIKUS.

LATVIJA - AMERIKĀ
491 College St., Toronto 4, Ont.
CANADA.
TEL.: 921—7121
CODE 416

DĀVINĀSIM mūsu jaunatnei SKOLAS KOPMĪTNI!

PLAŠA MANTU IZLOZE

GALVENAIS LAIMESTS — AUTOMOBILIS (1966 VOLKSWAGEN)

Atlikums par labu GAREZERA VIDUSSKOLAS KOPMĪTNES CELŠANAI

Dāviniet svešțautiešiem
Prof. Alekša Rubuļa
LATVIAN LITERATURE
lai palīdzētu popularizēt Latvijas vārdu

Cena $7.00

Dabūjama

DV grāmatnīcā
491 College St., Toronto 4, Ont.

kā arī visās lielākās grāmatnīcās brīvajā pasaulē.

Skaņu plates

LP — $6 1/3 RPM

Pēteris Lielzuika, tenors — Par katru stundu $4.50

1. Par katru stundu, Mocekļi, Lūgšana, Tu augstais Dievs, Latviju bāŗu dziesma, Aglona.
2. Vasspēcīgais, Visvarenais, Lūgšana, Šūpļa dziesma, Gaisma un Lūgšana no kantātes Tēvijai Erģeļu pavadījumā.

Vera Leinvēbere, klavieres $5.25

Jāzepa Vītola — Variācijas, T. Ķeniņa — Sonāta. + 3% P.S.T.

Dabūjamas DV Grāmatnīcā, 491 College St., Toronto 4, Ont.

UZMANĪBU

Alumīnija laivu fabrikai vajadzīgi darbinieki — vīrieši, sievietes un arī mācekļi.

Fabrikas vadītājs latvietis.

Pieteikties — 42 Crockford Blvd., Scarboro, Ont.

NALCO BOATS Mfg. Co.

IGAUŅU OPTIĶIS
J. RATAS
169 Danforth Ave. HO 5-5251

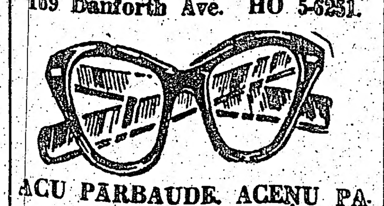

ACU PĀRBAUDE. ACEŅU PAGATAVOŠANA PĒC ĀRSTU RECEPTES. ZEISS STIKLI. Speciāla atlaide sūtījumiem uz dzimteni.

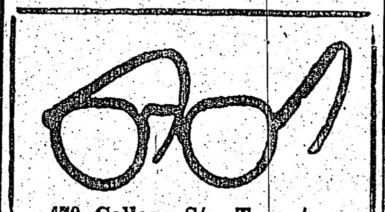

470 College St., Toronto
WA 1-3924
OPTIKIS LUNSKY

FRANK VASS BA
ADVOKĀTS - NOTĀRS
268 College ielā, Toronto, (pie Spadina Ave.)
TEL WA 2-6112, 2-6111.

TRANSPORTA UZŅĒMUMS

BALTIC MOVERS

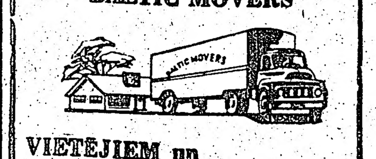

VIETĒJIEM un TĀLBRAUCIENIEM.

Tel. LE 4-1403. Toronto.

Vai esat nokārtojuši abonementu? MŪSU LAIKRAKSTA atsevišķi numuri dabūjami Toronto latviešu veikalos.

KAKTIŅŠ

Veicam visādus transportus ar modernām mašīnām (mēbeļu, būvmateriālu u. c.) Lūdzam zvanīt katrā laikā.

LE 5-6619. 941 Dovercourt Rd., Toronto.

DĀVINIET GRĀMATAS

IZVĒLIETIES KĀDU NO ŠĪM GRĀMATĀM!

Andrups un Kalve — Latvian Literature	$9.00
Andrups un Kalve — Latvian literature, br.	$7.00
A. Spekke — History of Latvia	$12.00
A. Speke — The Ancient Amber Routes	$6.00
A. Spekke — The Ancient Amber Routes, br.	$5.00
Arn. Spekke — The Baltic Sea in Ancient Maps	$14.00
Arn. Spekke — Baltijas jūŗa senajās kartēs	$6.00
Arn. Spekke — Dzintara ceļi	$8.50
Al. Liepa — Rīgas privātdetektīvi	$2.80
The Fallacy of Collective Farming	$2.00
Val. Krāslavietis — Ar laika degli	$3.00
E. Kārkleja — VAI ATZĪSTIES?	$ 4.25
A. Iksens — GANU ZĒNA PRIEKI un BĒDAS	$ 2.60
KROKODIĻU MEDNIEKU GAITĀS	$ 5.00
A. Iksens — MAROKAS BAIGAIS, poēma	$ 1.75
T. Tomsons — DRĀMATISKĀ SEPTĪMA	$ 2.60
Aida Niedra un Andrievs Salmiņš — MELNAS PLŪMES PIE SARKANĀM LŪPĀM, stāsti	$ 3.80
F. Dostojevskis — NOZIEGUMS UN SODS, I, II, III	$ 3.90
E. Brastiņš — MŪSU DIEVESTĪBAS TŪKSTOŠGADĪGĀ APKAROŠANA	$ 2.40
E. Freimanis — DUMPJŪ DŪDAS, dzejoļi	$ 2.80
J. Miesnieks — VĪZIJAS un ĪSTENĪBA, dzejoļi	$ 3.00
N. Lečmanis — ZVAIGZNE LOGĀ, dzejoļi	$ 1.50
A. Rāsa — NAKTS DRĪZ BŪS PAGĀJUSI, noveles	3.50
Alb. Spoģis — PIRMĀS VIJOLĪTES, dzejoļi	$ 2.50
P. Ziediņš — TRĪS KOMEDIJAS	$ 2.50
Fr. Dziesma — LĪVZEME, lirisks tēlojums	4.00
Andr. Eglītis — LĀSTS, dzeja	4.25
K. Kurbads — SILU ŠALKAS, dzeja	2.80
Ed. Sināts — DZIMTENES ATBLĀZMA, dzeja	3.00
A. Švābe — INTELIĢENTI, romāns	3.80
A. Austriņš — PUSELNIEKI, stāsti	3.50
A. Andersone — AUGSIM LATVIJAI (skolas grām.)	1.50
P. Aigars — GĀJIENS UZ TAUTIEŠA NAMU, dzejas	$ 3.20
L. Pērļupe — PUTNS ČAULĀ, stāsti	3.50
T. Zeltiņš — TILTU ATJAUNOTĀJI, romāns	4.50
A. Vilnis — RĀJIENS SIRDIJ, dzejas	3.20
A. P. Mierkalns — JAUNATDZIMŠANA, dzejoļi	3.50
Zeiboltu Jēkabs — LIKTENIS, romāns	3.90
Zeiboltu Jēkabs — BARONS BUNDULS, romāns	3.90
Hilda Vīka — LIELĀ SLĀPE, stāsti	3.00
Valentīns Pelēcis — RIETĀ, dzejoļi	3.80
Vilis Veldre — DZĪVE PIE JŪŖAS, vērojumi	3.80
Aina Kraujiete — ES ESMU VASARA, dzejoļi	3.60
Verners Tepfers — SENATNEI UN MĀKSLAI, apceres	4.20
Ernests Aistars — AIZA, romāns	3.80
V. Čika un A. Šmits — SPORTA SMAIDS, fragmenti	3.90
Vilhelmīne Balodis — DZEJU IZLASE	3.00
Ed. Ozoliņš — SVEŠVĀRDU VĀRDNĪCA	3.50
J. Ziemeļnieks — KOPOTAS DZEJAS	5.00
J. Ziemeļnieks — KOPOTI STĀSTI	7.00
Edv. Tūters — PĒDAS SNIEGĀ, dzejoļi	4.50
D. Bīskaps — JAUNO SIRŽU LIKTEŅI, atmiņu stāsts	3.50
Fr. Skuja — ZELTA RAKTUVES, vēst. romāns	$ 4.80
JŪLIJS FELDMANIS	$ 4.00
ASPAZIJAS LIRIKA (izlase)	$ 3.80
ASPAZIJAS DRĀMA I daļa	$ 6.00
Latviešu tautas teikas un pasakas II d.	$ 8.60
L. Druva — PA SAULAINĀM TEKĀM, illustr. izd.	$ 7.60
A. Rasa — CEĻA MEKLĒTĀJI, rom.	$ 3.50
E. Ardenss — ROBI PARADĪZES VĀRTOS, rom.	$ 3.50
M. Stāraste - Barvika — PINTIĶU CIEMS, bērnu gr.	$ 4.50
Īru pasaka — RŪĶIS UN GOVS, ill. bērnu grāmata	$ 2.80
A. Niedra — HOLIVUDAS KLAUNS, romāns	$ 1.75
P. Jēgere-Freimane — CILVĒKS DOMĀ - DIEVS DARA	$ 3.80
B. Senkēviča — ZIEDOŠAIS ĒRKŠĶIS, stāsti	$ 4.25
G. R. Kurdell — EUROPE'S GREATEST EXODUS, rom.	$ 3.50
Pasūtinot pa pastu, pieskaitīt 25 c pasta izdevumiem.	$ 5.95
M. Bukšs — ATMIŅAS UN ATZIŅAS — par Latgales kultūru	$ 4.00
M. Bukšs — DIE RUSSIFIZIERUNG IN DEN BALTISCHEN LAENDERN	$ 4.00
M. Bukšs — SKICES UN DOKUMENTI par Latgales tapšanas laikiem	$ 3.00
H. Laurinoviča — GRYMSTUOSOS SALEŅAS	$ 4.00
Fr. Trasuns — FĀBULAS	$ 3.00
Andr. Eglītis — KAD TU ACIS IZSLAUCĪSI, TĒVZEME, dzej.	$ 5.00
K. Ķezbers — USMAS ZĒNU DĒKAS	$ 2.80
A. Lasmanis — CERĪBAS UN VILŠANĀS	$ 4.20
O. Lācis — MĒS UN VIŅAS	$ 3.00
V. Eglītis — KASTĀĻAVOTS, dzeja	$ 2.80
Edv. Mednis — DVĒSLES DUMPO, romāns	$ 4.00
O. Rūsis — GONERS UN VIŅA BARS, romāns	$ 3.20
P. Klāns — SAFARI	$ 5.70
V. Kārkliņš — KURZEME	$ 3.80
J. Širmanis — ĢELZIS UN MISIŅŠ	$ 3.80
A. Grīns — TOBAGO	$ 4.50
Morjē — JAMAIKAS KROGUS, romāns	$ 3.60
J. Rainis — UGUNS UN NAKTS	$ 5.00
D. Rogas un S. Cīruļa — ĀBECE — bērniem	$ 1.60
K. Ieviņš — CĪŅA AR SIEVIETI, romāns	$ 4.00
J. Rinks - J. Ošs — LATVJU TAUTAS DEJAS, 1, 2, 3	$ 3.00
T. Ķeniņš — DZEJNIEKA DZĪVE UN GARS — Liriska svīta 5 daļās soprānam, baritonam, jauktam korim un ērģelēm	$ 2.00
J. Dravnieks — ANGLISKI - LATVISKA vārdnīca	$ 5.00
I. Grebzde — TE NU ES ESMU, romāns	$ 4.00
Zeiboltu Jēkabs — ŪDENS BURBUĻI, romāns	
A. Ozols — VIŅA VĀRDI BIJA VARENI, Jēzus māc.	$ 2.50
T. Manns — AVANTŪRISTA FELIKSA KRULLA ATZĪŠANĀS	$ 4.50
J. Jaunsudrabiņš — TĀ MUMS IET, aut. adr, vēstules	$ 4.20
Prāv. St. Mozga — SVĒTO DZĪVE	$ 5.80

DVG RĀMATNĪCĀ
491 College St., Toronto 4, Ont.

SPORTS

AUGSTS VĒRTĒJUMS LATVIEŠU ŠACHISTIEM

ASV šacha federācijas žurnālā „Chess Life" publicēts gadskārtējais saraksts ar apm. 7000 šachistu vārdiem, kuŗu vidū ap 70 latviešu. Turpinot pirms gadiem sākto, paplašināto un izveidoto sistēmu, visi šie spēlētāji sadalīti klasēs un gūst vērtējumus, pamatojoties uz panākumiem turnīros. Augstākās ir meistaru un ekspertu klases, bet tajās dalībnieku skaits samērā mazs. Toties vidējā stipruma spēlētāji, kas ierindoti A un B klasēs, veido vismaz trīsceturtdaļas no kopskaita. Zemākās ir C un D klases. Ievērojot latviešu visumā mazo skaitu šai kontinentā, mūsu meistaru un ekspertu skaits ir samērā ļoti augsts. To liecina daudzās latviešu šachistu uzvaras un godalgas šacha turnīros.

Minētā saraksta 7000 šachisti cīnījušies vairāk nekā 400 dažādos turnīros. Vērtējumus (ratings) iegūst arī ārvalstu šachisti, kas spēlējuši ASV. No Kanadas tautiešiem, piemēram, labas sekmes guvis Alvis Zuntaks.

Saraksta vērtējuma skaitļu kārtībā latviešu meistaru un ekspertu pirmais desmits būtu: 1. Edmars Mednis, 2. Ivars Dālbergs, 3. Viktors Pūpols, 4. Edgars Šneiders, 5. Jānis Pamiljens, 6. Augusts Raņķis, 7. Jānis Tums, 8. Voldemārs Zemītis, 9. Andris Kārkliņš un 10. Pēteris Zirnis. Vietu kārtība, protams, reizi no reizes mainās. Samērā mazāk to mēr „augstākajos slāņos", kaut arī te, piemēram, gados vecākie uzrāda biežāk „slīdošo tendenci", bet jaunākie visumā virzās vairāk uz augšu.

Pārējie latviešu eksperti: K. Bērziņš, E. Leitis, O. Čelle, J. Galviņš, A. Liepnieks, E. Zundmanis, A. Zuntaks, E. Kārkliņš, G. Znotiņš, H. Cimermanis, R. Ditrichs un K. Grīvainis. Bez tam sarakstā atrodami ap 50 latviešu vārdi pārējās klasēs.

Saraksts ietveŗ 1965. gada turnīrus. Ir daži desmiti latviešu šachistu, kuŗi pag. gadā bijuši pasīvi (sākot ar meistariem Ivaru Kalmi, Leonīdu Dreibergu u. c.). Viņu iepriekšējie „rētingi" tiek uzglabāti federācijas kartotēkā. Tiklīdz šie spēlētāji atjaunos piedalīšanos oficiālajos turnīros, viņu jaunajam vērtējumam par izejas daži ņems pēdējos skaitļus.

J. P.

JAUNAS ZALŠA APLOKSNES

Ziemeļamerikas latviešu šacha apvienība (ZALŠA), atzīmējot II Latvijas kausa izcīņu šacha komandām, izdevusi divas šī sarīkojuma piemiņas aploksnes ar vienādu zīmējumu, bet katru savā krāsā — melnā un zilā. Šīs aploksnes tiks apmarkotas ar ASV atceŗu pastmarkām un apzīmogotas 14. un 15. maijā Kalamazū, kur Latvijas kausa izcīņa notiks. Viens aplokšņu komplekts maksā 50 centu. Ja kāds vēlas saņemt neapzīmogotas aploksnes pirms kausa izcīņas datuma, tad viens komplekts maksā 25 centu vai 15 centu aploksne. Tie, kas vēlētos saņemt vairākus komplektus vai aploksnes neadresētas, lūgti pasūtinājumam pievienot lielāka formāta, apmaksātu un sev adresētu aploksni. ZALŠA jaunās aploksnes pieprasāmas: Ojārs L. Puriņš, 2026 Woodward Ave, Kalamazoo, Mich. 49007, U. S. A.

Eiropas aizsardzība jaunā skatījumā

Ģenerāļa de Golla pieteikums, ka Francija ar 1969. gada aprīli izstājas no NATO ietvariem, radījis jaunu un pašreiz vēl neparedzamu situāciju Eiropas aizsardzības plānos. Kaut NATO līdzšinējā uzbūve un struktūra bija ārkārtīgi sarežģīta un smags instruments, taču līdzšinējos gados tomēr pierādīja, ka ir vienīgais reālais spēks, kas Eiropu un reizē ar to brīvo pasauli spējis iedarbīgi pasargāt no Pad. savienības militāras agresijas. Francijas izstāšanās no NATO kluba gan maina šīs aizsardzības organizācijas iekšējo struktūru, bet nemaina tās mērķus un uzdevumus: stāties komūnistu militārai agresijai pretim pēc iespējas tālu uzbrucēja telpā. Situācija, kuŗas priekšā nu atrodas pārējās NATO valstis, atrisinājumu galvenokārt prasa divās plāksnēs — politiskajā un militārajā plānošanā.

Kā vienā, tā otrā ziņā vislielāko problēmu priekšā ir Rietumvācija — valsts, kas atrodas tiešā piefrontes joslā. Jautājot pēc politiskiem iemesliem, kādēļ de Golls un viņa reprezentētā Francija tieši šai brīdī pagriež muguru aizsardzības pakta sistēmai, jāliecina, ka de Golls jau kopš otra pasaules kaŗa laika vienmēr un visur uzsvēris, ka ASV nav Eiropas telpā ko meklēt. Kļūstot par Francijas politiskās dzīves faktisko noteicēju, de Golls nepaguris mēģinājis Eiropu attīstīt par trešo spēku starp pastāvošajiem militārās varas blokiem — ASV un Pad. savienību. Nepakavējoties tuvāk, par cik šāds de Golla apsvērums pamatojas uz reālām iespējām, jāteic, ka ģenerāļa politiskais darbs visu laiku virzīts, lai Eiropu pēc iespējas vairāk izolētu no ASV iespaida, tajā pašā laikā izceļot, ka vienīgi Francija varētu būt noteicējs faktors kontinenta politisko likteņu kārtošanā. Tāpat de Golls nav aizmirsis ASV nostāju laikā, kad Francija, pēc smagām cīņām nesagaidot tiešu ASV palīdzību, bija spiests pamest Vietnamu. Noteicēja ģenerāļa politikā ir arī vīzija par Eiropu no Lamanša līdz Urāliem, kā viens liels kontinentāls spēku bloks. Jāpiemin, ka šai de Golla vīzijai par upuri krita arī viens otrs latviešu publicists, iedomādamies, ka šāda Francijas politika nestu pārmaiņas arī Baltijas telpā. Diemžēl, šī sajūsma bija pārsteidzīga un pārprasta, jo de Golla iecere paredz šādu bloku uz status quo bazes. Lai šo savu vīziju tuvinātu mērķim, tad, kā zināms, de Golls šī gada jūnijā dosies svētceļojumā uz Maskavu. Un no šīs perspektīvas arī jāsaprot Francijas izstāšanās no NATO.

Rietumvācija, visus šos gadus likdama milzīgu svaru uz draudzīgām attieksmēm ar savu lielo kaimiņu un tradicionālo ienaidnieku aizvadītajos kaŗos, kā arī no otras puses zinādama, ka tās drošības vienīgais garants atrodas Vašingtonā, bijusi spiesta savu politiku virzīt pa divām sliedēm: ar vienu aci raugoties uz Franciju, ar otru uz ASV. Ja līdz šim sarežģīto militārās aizsardzības darbu nokārtoja NATO ietvaros, tad ar 1969. gadu īpašu izkārtojumu prasīs arī Vācijas un Francijas savstarpējās aizsardzības sistēmas reglamentēšana. Viens veids būtu pilnīgi atteikties no Francijas palīdzības Rietumvācijas aizsardzības sistēmas plānošanā, kas nozīmētu, ka Francija nekavējoties no Vācijas izvāktu savas divīzijas. No otras puses, Francijai kā okupācijas varai pēc otra pasaules kaŗa vēl šodien ir tiesības Rietumvācijas territorijā stacionēt kaŗaspēku arī bez vāciešu piekrišanas. Treškārt, pastāv ļoti ticama iespēja, ka Vācijas un Francijas militārās attieksmes nākotnē noteiks bilaterāls līgums, kuŗa ietvaros būs noteikti abu valstu pienākumi savstarpējā aizsardzības plānā. Šāds līgums atļautu franču divīzijām atrasties Rietumvācijas territorijā ar kopīgiem pavēlniecības kontaktiem augstākajos štābos. Tāpat Bonna varētu tālāk paturēt un izmantot bundesvēra apgādes bazes, kas izveidotas Francijas territorijā.

Visasāk de Golla iziešanu no NATO sajutīs amerikāņi, jo viņu 7. armija pēkšņi palikusi bez „aizmugures". Visas galvenās šīs armijas apgādes bazes un līnijas atrodas franču territorijā, un de Golla vēlēšanās skan, ka pēc 1969. gada ārvalstu militārie iekārtojumi Francijas robežās padoti franču militārai pavēlniecībai. Šāda ievirze, protams, ASV nav pieņemama, kādēļ jau tagad pilnā sparā ievadīti priekšdarbi amerikāņu apgādes līniju pārvietošanai uz citām zemēm. Tāpat „jurģi" stāv priekšā daudzām NATO administrātīvajām un militārajām vadības iestādēm.

Pilnīgi no jauna jāpārdomā arī militārā koncepcija, jo reizē ar Francijas izstāšanos atklāts paliek NATO dienvidu spārns, jo Italija kā militārs partneris jau no laika gala nav uzskatīts par sevišķi „cietu riekstu" eventuālam uzbrucējam. Lielā mērā sabrūk arī NATO valstu kopīgi izveidotā gaisa aizsardzības sistēma, jo arī NATO gaisa spēkiem būs jāiztiek bez veselas virknes lidlauku, kas atrodas Francijas robežās. Visi šie pārkārtojumi radīs zināmu nedrošības periodu, kā arī prasīs lielus financiālus upuŗus no pārējām NATO zemēm.

Francijas aiziešana no NATO radīs arī jaunus draudzības „smagumpunktus". ASV nav slēpušas, ka uzskatīs Franciju par izolētu zemi. Reizē ar to strauji pieaugs Rietumvācijas politisko akciju vērtība, un nav izslēgts, ka turpmāk vāciešiem piekritīs lielāks svars un runāšana pie nukleāro ieroču sadales un apkalpošanas,— tieši tas, ko visu laiku tik sparīgi mēģināja aizkavēt de Golls. Lai atgūtu jaunu „aizmugures" territoriju, agri vai vēlu NATO klubam tiks piesaistīta arī Spānija, un reizē ar to starptautisku rehabilitāciju iegūs arī Franko režīms,— iznākums, kuŗam atkal viskrasāk līdz šim pretojās Francija. Jaunā aizsardzības pakta koncepcija paredz, ka ASV, Rietumvācija un Anglija izveidos NATO iekšējo kodolu ar vislielāko militāro potenciālu, ārējā aplī atstājot mazākās valstis, kuŗas šo „atomkodolu" atbalstīs, tam asistēs. Reizē ar to pieaugs arī Anglijas svars Eiropas kontinenta politikas veidošanā. Un nevienam nav noslēpums, ka de Golls visiem spēkiem mēģināja Angliju turēt tālāk no Eiropas.

Ja de Golls ir Francija un Francija ir Eiropa, tad, protams, ģenerāļa uzsāktais kurss ir pareizs. Bet kamēr Eiropa sastāv no atsevišķām suverēnām valstīm, kuŗām pretim stāv komūnistiskā imperiālisma uzbrukuma draudi, tikām šīm valstīm jāmeklē un jābiedrojas ar stipriem draugiem. Vienīgi NATO ietvaros šāda draudzība nekļūst par uzbāzību.

P. A. S.

Strādnieku partijas uzvara Anglijā

Kas pēdējās parlamenta vēlēšanās neizdevās Kanadas ministru prezidentam Pīrsonam, tas 31. martā izdevās Anglijas ministru prezidentam Vilsonam. Parlamenta atlaišanas brīdī 10. martā strādnieku partijai bija 314 deputātu, konservātīvajiem 303 un liberāļiem 9. Parlamenta spīkeram ir viena balss. 10. martā apakšnamā bija divas brīvas vietas. Tātad, lēboristiem parlamentā bija tikai viena balss vairāk nekā pārējiem kopā. Šādos apstākļos, protams, ministru prezidents Vilsons nevarēja atļauties nekādu radikālāku pārmaiņu debatēšanu un izlemšanu, jo neuzticības izteikšana valdībai būtu bijusi tikai laika jautājums. Tā Vilsons izšķīrās par jaunām vēlēšanām. Jau pirms vēlēšanu izziņošanas tautā izdarītās aptaujas bija labvēlīgas strādnieku partijai, un — jo tuvāk nāca vēlēšanu diena, jo lielāku un pārliecinošāku paredzēja lēboristu uzvaru.

Harolds Vilsons riskēja un ieguva. Ja iepriekšējā parlamentā viņa partijas vairākums nekād nepārsniedza trīs balsis, jaunajā parlamentā lēboristu vairākums būs 100 balsu, un ministru prezidents var apmierināts raudzīties nākotnē — uz pieciem netraucētiem gadiem, kuŗu laikā būs iespēja nostiprināt sociālismu Anglijā. Izsakot pateicību vēlētājiem, ministru prezidents uzsvēra, ka viņu izvēle palīdzēs Anglijai saimniecisko grūtību pārvarēšanā un dos valdībai lielāku autoritāti starptautiskajā politikā. Tā nav tikai tukša runāšana. Vilsona vēlēšanu uzvara ir otra lielākā visā strādnieku partijas vēsturē. Par Vilsonu pārliecinošāku uzvaru — 146 vietu vairākumu parlamentā — lēboristi panāca tikai Klementa Etlija slavas laikā, kas sākās ar pirmajām pēc kaŗa vēlēšanām 1945. gadā. Pie tam, — aizrāda angļu vēlēšanu statistiķi, — Vilsons savu 100 deputātu vairākumu ieguvis vēlēšanās, kuŗās piedalījušies tikai 77proc. balstiesīgo, — zemākais procents pēdējo 25 gadu laikā. Lietpratēji domā, ka kūtro iztrūkums iepriekšējās vēlēšanās balsis nodevis par konservātīvajiem.

Sagaida, ka Vilsons savu piecu gadu valdīšanas posmu sāks ar ministru maiņām savā kabinetā. Kā iekšpolitikā, tā ārpolitikā Vilsons ies pa „zelta viduscelu." Vislielākās pārmaiņas paredzamas iekšpolitikā, ministru prezidentam uzsākot vēlēšanu kampaņā doto solījumu pildīšanu. Reformas sagaidāmas dzīvokļu, nekustamu īpašumu un zemes piederības jautājumos. Ļoti iespējams, ka atkal nacionālizēs Anglijas tēraudrūpniecību. Bet, lai kādu iekšpolitikas ceļu Vilsons arī izvēlētos, viņš turēsies pēc iespējas tālu no savas partijas kreisā spārna galējībām, mēģinās izvairīties no savas partijas kreisā un labā spārna sadursmēm.

Pārmaiņas Vilsona 23 ministru kabinetā sagaidāmas jau šonedēļ. Zem jautājuma zīmes atrodas arī Anglijas ārlietu ministrs Stjuarts, kopš ilgiem gadiem visnenozīmīgākā persona šādā augstā amatā. Ar samazinātiem pienākumiem nākotnē jārēķinas līdzšinējam tirdzniecības ministram Džejam, koloniju ministram lordam Langfordam un spēkstaciju ministram Lijam. Londonā baumo, ka no ministra portfeļa var nākties atteikties kopvalsts jautājumu ministram Botomlejam viņa lomas dēļ Rodēzijas neatkarības krīzē.

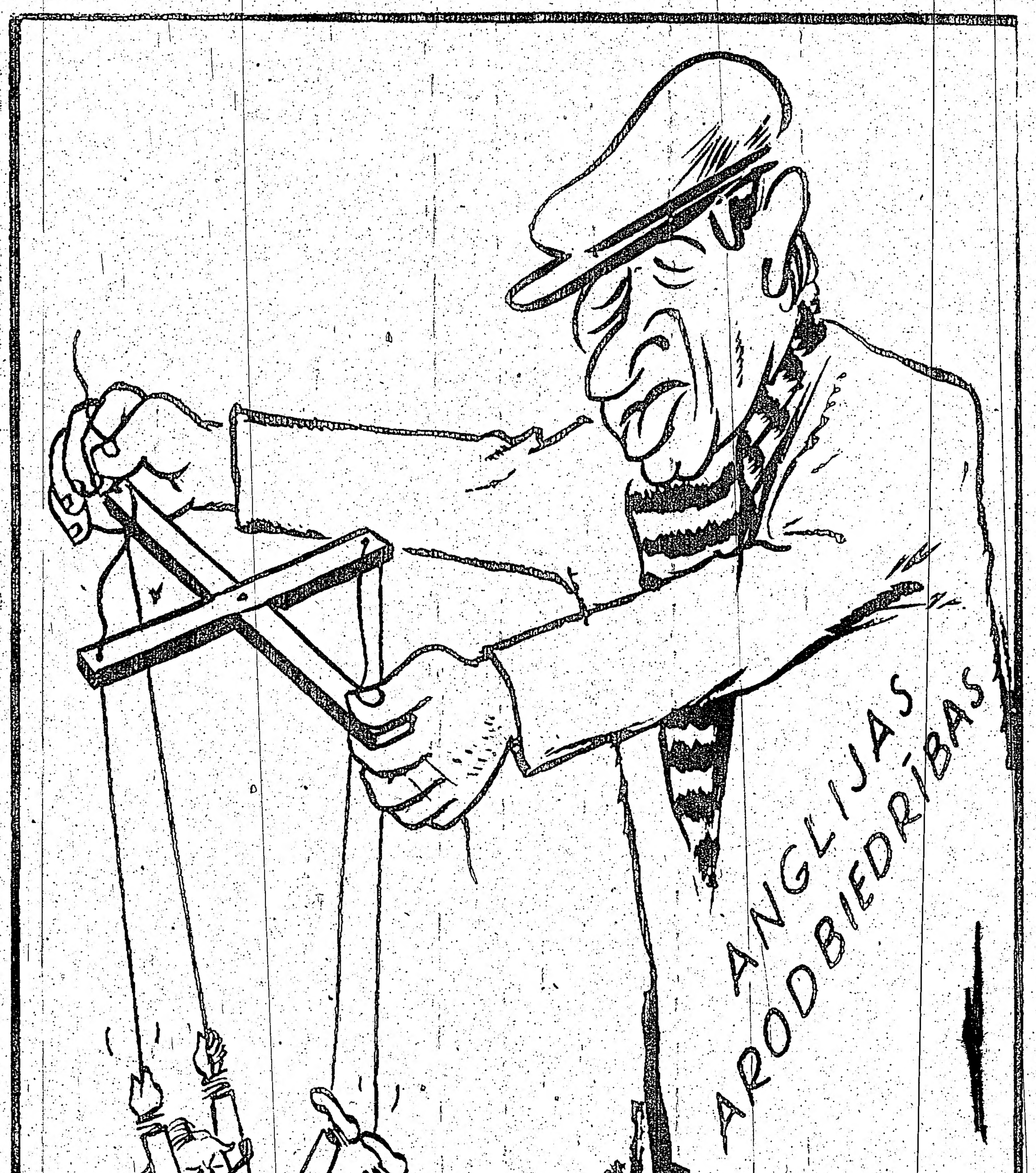

Sakarā ar lēboristu partijas uzvaru Anglijas parlamenta vēlēšanās, daudzi lietpratēji paredz arodbiedrību varas pārlieku pastiprināšanos, kas valstī dzīvē var radīt dažāda veida grūtības. — Harold Vilson, tagad tevi vairākus gadus pamatīgi šūposim! Ed. Keiša karikatūra LA

Kas ir „zilā aizsardzības josla"?

Turpinoties Pad. savienības komūnistu partijas 23. kongresam, delegātus slēgtā sesijā uzrunāja aizsardzības ministrs maršals Maļinovskis, uzsveŗot nepārtraukti pieaugošo padomju militāro varenību. Pēdējo četru gadu laikā Pad. savienība koncentrējusies uz starpkontinentālo raķešu un atomzemūdeņu būvi. Pad. savienība tagad esot apņemta ar „zilo aizsardzības joslu." Tas pagaidām ir vēl nepazīts un nesaprotams termins, kas var attiekties uz vispārējo aizsardzību tikpat labi kā uz jaunu un nepazīstamu ieroču sistēmām. Var tikai minēt un vaicāt, vai, piemēram, Pad. savienībai izdevies izgatavot apmierinošas pretraķešu raķetes, kuŗu bazes iekārtotas ap visu valsti? Vai šis termins attiecas uz padomju zemūdeņu sirojumiem visapkārt pasaulei? Padomju zemūdenes, kā zināms, atrodas visos pasaules ūdeņos. Kā krāsas, tā funkciju ziņā sakars ar „zilo jostu" ir saskatāms.

Maļinovska runa nebūtu nekāda runa, ja nepieminētu arī ASV. Aizsardzības ministrs uzbruka amerikāņiem par pasaules kapitālisma aizstāvju lomas uzņemšanos, par kaŗu Vietnamā un deklarēja, ka Vietnamā amerikāņi kaŗu noteikti zaudēs.

Komūnistu zaudējumi pieaug

No runām Pad. savienības komūnistu partijas 23. kongresā izriet, ka krieviem nav izdevies pierunāt Ziemeļvietnamu mīkstināt sarunu noteikumus ar ASV un ka turpmāk miera sarunu jautājumā Maskava paļausies uz Ziemeļvietnamas iniciātīvu.

Vai Ziemeļvietnama var rēķināties ar lielāku Pad. savienības militāro palīdzību? Uz šo jautājumu jādod pozitīva atbilde. Maskavai būs jāpalīdz atkarā no kaŗa prasībām, un tās var vienīgi pieaugt. Cik var saprast, lielas galvassāpes komūnistiem sagādā amerikāņu aviācija. Kubas delegāts Harts Davaloss prasīja modernākas un skaitā vairāk padomju pretgaisa raķešsistēmu Ziemeļvietnamai. Interesanti, ka šai sakarā par krievu „Migiem" nerunāja. Tikpat interesanti, ka Vietnamas kaŗā amerikāņi nesastopas ar gandrīz nekādu komūnistu gaisa spēku pretestību.

Vadoties no ASV prezidenta Džonsona sniegtajiem datiem Vašingtonā, komūnistu zaudējumi Vietnamā 1966. gadā jau sasnieguši 50.000 kritušo un ievainoto — vienu piekto daļu no Dienvidvietnamā operējošajiem vietkongu un Ziemeļvietnamas regulārās armijas spēkiem. Šajos 50.000 zaudētajos cīnītājos — paskaidroja prezidents, — ieskaitīti kritušie, ievainotie, gūstekņi, pārbēdzēji un bez vēsts pazudušie. Pēc jaunākajiem ASV militārās vadības aprēķiniem Saigonā komūnistu cīnītāju skaits Dienvidvietnamā ir 237.000, to vidū 80.000 vietkongu un Ziemeļvietnamas kaŗavīru, 100.000 partizānu, 40.000 politisko kadru un 17.000 atbalsta spēku.

Pēc prezidenta Džonsona domām komūnistu zaudējumi ir pārāk smagi, lai tos varētu izturēt bezgalīgi. Vajadzētu rasties iespaidam, ka komūnistu spēki skaitliski mazinās, kamēr Vietnamā stacionēto amerikāņu kaŗavīru skaits nepārtraukti pieaug. Pirms mēneša, 2. martā, aizsardzības ministrs Maknamara atbildēja, ka Vietnamā pašreiz cīnās 215.000 amerikāņu,bet pag.nedēļas nogalē, kad prezidents Džonsons runāja par komūnistu zaudējumiem, viņš minēja, ka Vietnamā atrodas jau 230.000 amerikāņu kaŗavīru. Vietnamā stacionēto amerikāņu virspavēlnieks ģen. Vestmūrlands līdz 1966. gada beigām grib savu armiju palielināt uz 400.000 vīriem.

Bērnu svētki Sidnejā

Arvien biežāk nākas dzirdēt un lasīt, ka notiks vai noticis kādas organizācijas vai draudzes tradicionālais sarīkojums. Tas nozīmē, ka zināma veida sarīkojumi jau kļuvuši par tradiciju, t. i., atkārtojas katru gadu. Viss jau būtu labi, tikai jautājums, cik daudz gadiem jāpaiet, lai kādu notikumu varētu saukt par tradicionālu? Otra lieta,— šie tradicionālie sarīkojumi kļūst „tradicionāli" arī tai ziņā, ka viens un tas pats atkārtojas gadu no gada, nekam jaunam nenākot klāt.

Vērojot Sidnejas jaunatnes audzināšanas padomes rīkotos bērnu svētkus Straumēnos pie Kolo upes 20. martā, bija jādomā par tikko pieminēto tradicionālismu. Ja atmiņa nevīļ, tas bija 1954. gads, kad četri vīri nosvīduši soļoja pa Lane Cove ceļu Ziemeļsidnejā, meklēdami vietu, kur varētu sarīkot latviešu bērnu svētkus. Tādu vietu toreiz arī atradām Lane Cove upes krastā, un bērnu svētki varēja notikt. Tagad, pēc 12 gadiem, bērnu svētku laukumā šie četri vīri redzami vēl arvien rīkojamies un gandrīz „rotācijas kārtībā" vadot svētkus. Stendu, rotaļu un sporta nodarbību vadītāji arī neko daudz nav mainījušies, tāpat kā nav mainījušās pašas nodarbības. Visu to vērojot un atceroties pirmos bērnu svētkus, rodas savāda sajūta. Toreiz mēs laukumu svētku sarīkošanai meklējām, braucot vilcienos un ejot kājām. Tagad mums ir pašiem savs laukums skaistā vietā ar tikpat skaistu nosaukumu — Straumēni. Toreiz laukumā stāvēja divas automašīnas, kuŗas bija aizdevuši mūsu saimnieciskie darbinieki Liniņš un Bērziņš svētku mantu nogādāšanai laukumā. Tagad, kā viens no dalībniekiem teica, liekas, ka laukumā mašīnu vairāk nekā cilvēku. Bērnu skaits gan nedaudz mainījies uz leju, jo toreiz bija pāri, bet tagad zem 200.

Tāpat svētku atklāšana ar vadītāja uzrunu, karogu pacelšanu, Latvijas himnu, karodziņu vicināšanu, polonēzi, stendiem, rotaļām u .t. t. liek domāt, ka esam iegājuši ne tikai tradicionālismā, bet galējā konservātīvismā un miņājamies uz vietas — darām visu to pašu, ko darījām pirms 12 gadiem, jo tikpat kā nekā jauna nav nācis klāt.

Ar sacīto nav domāts kādu vainot vai ko pārmest. Ja kāds vispār būtu vainojams, tas būtu pats šī raksta autors pirmajā vietā. Atstājot vainas meklēšanu pie malas,, gribas tomēr jautāt, vai jaunākām galvām nevajadzētu padomāt arī par jauninājumiem, lai katru gadu, kā pēc šablona, neatkārtotos viens un tas pats? Stendu apmeklēšana, ko toreiz uzskatījām par svētku neatņemamu sastāvdaļu, tagad, savu nozīmi, vismaz daļēji, jau zaudējusi, jo no stendu apmeklētājiem apm. tikai 1/7 bija bērni, kas neapmeklē latviešu sestdienas skolas. Tātad, stendu vadītāji ir galvenokārt sestdienas skolu skolotāji, to apmeklētāji — viņu skolēni. Rezultātā iznāk skolās iemācītā pārbaude brīvā dabā. Nav jau slikti, bet vai bērnu svētkiem nevarētu atrast kaut ko labāku, ja vēlamies, lai tie būtu īsti svētki?

Tālākā svētku norisē katram, kas vēlējās piedalīties mērķī šaušanā un vizināties motorlaivā, bija vispirms jāpiedalās un jāiegūst atzīmes trijos no 5 stendiem: latviešu valodas, Latvijas ģeografijas, pasaku stāstīšanas, mīklu minēšanas un dziedāšanas. Bez tam vēl darbojās zīmēšanas, līmēšanas (aplikācijas), pogu šūšanas, ziļu vēršanas un atjautības stendi. Tā kā diena bija silta, pat karsta, peldēšanās guva visu nedalītu piekrišanu, toties sporta rotaļas nebija sevišķā cieņā.

Viss minētais ir pavisam laba lieta, un tā bija brīnišķīgi pavadīta svētdiena brīvā dabā kā mazajiem, tā arī lielajiem, ja tikai vismaz pēc dažiem gadiem varētu sniegt kaut ko jaunu.

Šis pagaŗais raksts par latviešu bērnu svētkiem tālajā Austrālijā, varbūt, neinteresēs parasto lasītāju Kanadā, ASV, bet var interesēt bērnu vecākus un sevišķi tos, kuŗiem šādi svētki jārīko Amerikas kontinentā, jo patiesībā te nav runas tikai par bērnu svētkiem Sidnejā, jo kaut kas līdzīgs atkārtojas arī citos latviešu centros Austrālijā. Mani personīgi un tāpat daudzus skolu un jaunatnes darbiniekus ļoti interesētu, kā šādi svētki norit Kanadā un ASV. Mēs Austrālijā ceram, ka „Latvija Amerikā" savās slejās sagādās mums šo informāciju ne tikai no oficiālajiem vadītājiem, bet arī no lasītājiem ar lasītāju vēstulēm. Par to jau iepriekš paldies!

Ed. Šmugajs

Profesors Pētons Rauzs, 87 gadus vecs amerikāņu zinātnieks un vēža slimību pētnieks, saņēmis 1966. gada apbalvojumu — zelta plaketu un 100.000 DM — par pirmajiem pierādījumiem, ka vēzi var pārnest virusi. Šo apbalvojumu ik gadus piešķiŗ Paula Ērlicha un Ludviga Darmštatera fonds Vācijā, kur tā ir lielākā zinātniskā godalga.

JANKOVSKIS
REAL ESTATE BROKER
JAUNĀ ADRESE
87 Roncesvalles Ave.,
Toronto 3.
Telefoni:
533-8553-4
536-0143
REALTOR